

(Bijgestelde)
Begroting
2015-2018

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief.....	4
Leeswijzer.....	5
Toelichting bijgestelde begroting.....	7
Dekkingsplan.....	13
Beleidsbegroting.....	14
Programma Samenleving.....	15
Programma Jeugd en Wmo.....	19
Programma Openbare orde en veiligheid.....	29
Programma Werk en inkomen.....	34
Programma Economie, ondernemen en bedrijvigheid.....	40
Programma Ruimtelijke ordening, wonen en mobiliteit.....	48
Programma Duurzaamheid, infrastructuur en milieu.....	54
Programma Recreatie en toerisme.....	62
Programma Bestuur en dienstverlening.....	67
Financiën en algemene dekkingsmiddelen.....	73
Recapitulatie van baten en lasten.....	77
Paragrafen.....	78
A. Lokale heffingen.....	80
B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	87
C. Onderhoud kapitaalgoederen.....	92
D. Financiering.....	103
E. Bedrijfsvoering.....	108
F. Verbonden partijen.....	110
G. Grondbeleid.....	121
H. Demografische ontwikkelingen.....	126
I. Decentralisaties in het sociaal domein.....	131
J. Frictiekosten.....	136
Financiële begroting en meerjarenraming.....	139
Model 1: (Meerjarig) overzicht van de baten en lasten.....	139
Model 2: Gronden waarop de meerjarenramingen zijn gebaseerd.....	141
Model 3: Verschillen ten opzichte van vorig begrotingsjaar.....	143
Model 4: Overzicht van de geraamde incidentele lasten en baten.....	144
Model 5: Nieuw beleid.....	145
Model 6: Investerings met een economisch of maatschappelijk nut per programma.....	146
Model 7: De financiering inclusief de stand en het verloop van de reserves en voorzieningen.....	148
Model 8: Meerjarenoverzicht reserves en voorzieningen.....	149
Model 9: Berekening EMU-saldo.....	152

Aanbiedingsbrief

Geachte raadsleden,

Voor u ligt de bijgestelde meerjarenbegroting 2015-2018 van de gemeente Krimpenerwaard, zoals toegezegd bij de behandeling van de technische begroting in de vergadering van de gemeenteraad op 2 januari 2015.

In de bijgestelde begroting zijn op hoofdlijnen de volgende punten verwerkt:

- Bij het opstellen van de technische begroting was de samenstelling van het college en de inhoud van het coalitieakkoord 2015-2018, "Gemeente Krimpenerwaard, herkenbaar en verbindend", nog niet bekend. Inmiddels is het coalitieakkoord vertaald in een collegewerkprogramma 2015-2018: "Fundament voor de toekomst".
- De besluiten van na 2 oktober 2014 vanuit de vorige gemeenten
- De financiële consequenties als gevolg van de decentralisaties zijn volledig in de meerjarige saldi verwerkt. In de oorspronkelijke begroting waren deze enkel nog als risico benoemd

Hoewel er nu sprake is van een bijgestelde begroting, blijft de begroting nog steeds in grote mate een optelsom van de individuele begrotingen van de voormalige gemeenten. Het uitsplitsen betreft een majeure operatie die begin dit jaar is opgestart. De resultaten worden verwerkt in de begroting 2016.

Het opstellen van een begroting na een herindeling is een van de meest complexe processen van de organisatie. Alle processen en organisatie onderdelen leveren input die afhankelijk van of complementair zijn aan elkaar. De input moet worden verwerkt en bestuurlijk worden getoetst. In dit jaar van ontwikkeling vergt dit veel extra inzet van het personeel, zeker omdat de planningen ook simultaan lopen aan het jaarrekening en kadernota traject.

Ten opzichte van de oorspronkelijke technische begroting lopen de meerjarige nadelige saldi in deze bijgestelde begroting verder op. Zie onderstaande tabel.

Tabel meerjarige saldi (bedragen x € 1.000)

Begroting	2015	2016	2017	2018
Oorspronkelijk	-1.307	- 226	-559	-913
Bijgesteld	-4.422	-2.524	-1.419	-984
Vershil	-3.135	-2.297	-860	-71

Het meerjarig oplopende nadelige verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door verwerking van de financiële gevolgen van het Sociaal Domein in het saldo van de bijgestelde begroting. Hoewel nu opgenomen in het saldo, gaat de invoering van de decentralisaties nog altijd gepaard met mogelijke financiële risico's. In de paragrafen Weerstandsvermogen en Sociaal Domein is dit nader uitgewerkt. Zoals in de tabel is te zien is het tekort van de bijgestelde begroting in 2018 bijna € 1 miljoen.

De begroting start met een leeswijzer, gevolgd door een toelichting van de bijstellingen en een dekkingsplan. Daarna zijn de verplichte onderdelen; de beleidsbegroting, paragrafen en verplichte modellen opgenomen.

Het vaststellen van de bijgestelde begroting is een wijziging op de op 2 januari 2015 vastgestelde begroting 2015-2018 van de gemeente Krimpenerwaard.

Burgemeester en wethouders van Krimpenerwaard
de secretaris, de burgemeester,

mw. mr. M. Plantinga

mr. T.P.J. Bruinsma

Leeswijzer

Zowel de oorspronkelijke als deze bijgestelde begroting zijn opgebouwd op basis van de voorschriften in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) van het Rijk, ook is rekening gehouden met de begrotingscirculaire 2015-2018 van de Provincie Zuid-Holland, zoals aangeboden aan de raden van de gemeenten in Zuid-Holland op 25 februari 2014.

In de tabel zijn de kenmerkende verschillen tussen de begrotingen opgenomen.

Oorspronkelijke begroting	Bijgestelde begroting
De technische begroting is tot stand gekomen door de samenvoeging van de begrotingen van de voormalige gemeenten ¹ Bergambacht, Nederlek, Ouderkerk, Schoonhoven, Vlist en de voormalige gemeenschappelijke regeling K5.	Idem technische begroting.
De programma-indeling is gebaseerd op de 10 hoofdfuncties uit de landelijke gemeentelijke voorschriften.	Voor de indeling van de programma's is aangesloten bij de 10 programma's en indeling van het coalitieakkoord, inclusief een programma Financiën en algemene dekkingsmiddelen.
Bij de onderdelen "wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?" werd verwezen naar een bijlage waarin een overzicht was opgenomen van alle doelstellingen en activiteiten van de voormalige gemeenten.	De teksten van de 9 programma's uit het coalitieakkoord zijn voor de herkenbaarheid letterlijk opgenomen. De tekst in het onderdeel Financiën en algemene dekkingsmiddelen is wel aangepast. Alle onderdelen zijn uitgewerkt in een tabel, waarin doelen, activiteiten en een eerste aanzet tot prestatie-indicatoren zijn opgenomen. Een en ander conform het collegewerkprogramma.
Bij het onderdeel Wat mag het kosten? De exploitatie is verdeeld op basis van de 10 hoofdfuncties.	De exploitatie is opgebouwd uit de sub-functies die gekoppeld zijn aan de programmadoelen en activiteiten. De financiële vertaling van het collegewerk-programma is opgenomen als nieuw beleid in de beleidsprogramma's.

Voor een goed inzicht in de wijzigingen van de bijgestelde begroting is een toelichting en een dekkingsplan opgenomen. Bedragen zijn in dit document standaard opgenomen in x € 1.000. In sommige gevallen wordt hiervan afgeweken als dit de leesbaarheid bevordert.

Opbouw begroting

Eerste onderdeel is de beleidsbegroting. Hierin wordt, op basis van de uitgangspunten uit het coalitieakkoord, ingegaan op doelstellingen en daaraan gekoppelde activiteiten voor de komende jaren. Tevens wordt antwoord gegeven op de vraag wat dit mag kosten.

Tweede onderdeel van deze begroting betreft de verplichte paragrafen; lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid.

Een gemeente is daarnaast vrij om naar eigen inzicht paragrafen toe te voegen ten einde een bepaald onderdeel van de begroting nader te belichten. De volgende paragrafen zijn opgenomen op basis van de uitgangspunten van de perspectiefnota

- paragraaf Demografische ontwikkelingen, richtlijn vanuit de provincie
- paragraaf Sociaal Domein, in verband met de complexiteit van dit vraagstuk
- paragraaf Friciekosten, voor inzicht in de kosten van de herindeling

Er is zoveel mogelijk aangesloten bij de teksten van de technische begroting van 2 januari 2015. Indien het noodzakelijk is om aanpassingen door te voeren op basis van de bijstelling dan is dat vermeld in de paragraaf.

¹ Waar in deze begroting de gemeentenaam van één van de vijf voormalige gemeenten wordt genoemd, wordt bedoeld het grondgebied van de betreffende voormalige gemeente, als onderdeel van de nieuwe gemeente Krimpenerwaard.

Derde onderdeel is de financiële begroting en meerjarenraming met een aantal verplichte financiële modellen.

Toelichting bijgestelde begroting

Indeling

In de aanbiedingsbrief is op hoofdlijnen aangegeven wat er is aangepast in de bijgestelde begroting. Dat wordt in dit hoofdstuk nader uitgewerkt. In de leeswijzer zijn de algemene uitgangspunten opgenomen.

Net als de oorspronkelijke begroting is ook deze begroting opgebouwd uit een beleidsbegroting en een financiële begroting. In het beleidsdeel worden de programma's, paragrafen de beleidskaders, beleidsdoelstellingen en de activiteiten benoemd. De financiële begroting geeft inzicht in de meerjarige uitkomsten van de begroting en verschaft via diverse (verplichte) overzichten extra informatie over de financiële positie van de gemeente.

Het hanteren van een nieuwe programma-indeling leidt uiteraard tot financiële verschuivingen tussen de programma's, maar voor het exploitatieresultaat heeft dit geen gevolgen. In onderstaande tabellen zijn de totalen per programma weergegeven voor zowel de oorspronkelijke als de bijgestelde begroting.

Indeling oorspronkelijke begroting o.b.v. hoofdfuncties

Hoofdfunctie	2015	2016	2017	2018
0. Algemeen bestuur	-2.760.583	-2.891.661	-2.914.830	-2.914.166
1. Openbare orde en veiligheid	-3.817.287	-3.657.584	-3.630.677	-3.467.001
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-7.732.977	-7.564.691	-7.581.858	-7.564.458
3. Economische zaken	740.486	745.568	726.972	726.986
4. Onderwijs	-5.587.917	-5.517.632	-5.129.570	-5.036.612
5. Cultuur en recreatie	-6.055.704	-5.963.521	-5.524.445	-5.569.255
6. Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	-29.467.743	-29.410.409	-29.366.522	-29.365.726
7. Volksgezondheid en milieu	-3.605.887	-3.623.704	-3.612.389	-3.593.288
8. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	3.485.386	2.459.328	1.946.683	572.503
9. Financiering en algemene dekkingsmiddelen	53.495.673	55.197.903	54.527.651	55.298.267
Eindtotaal	-1.306.569	-226.421	-558.998	-912.768

Indeling bijgestelde begroting o.b.v. programma's coalitieakkoord

Programma	2015	2016	2017	2018
1. Samenleving	-4.890.764	-4.831.399	-4.452.301	-4.502.194
2. Jeugd en Wmo	-30.141.499	-30.024.695	-29.593.894	-29.498.281
3. Openbare orde en veiligheid	-3.817.287	-3.657.584	-3.630.677	-3.467.001
4. Werk en inkomen	-6.508.890	-6.496.390	-6.496.390	-6.496.390
5. Economie, ondernemen en bedrijvigheid	740.486	745.568	726.972	726.986
6. Ruimtelijke ordening, wonen en mobiliteit	3.485.386	2.459.328	1.946.683	572.503
7. Duurzaamheid, infrastructuur en milieu	-9.933.351	-9.761.958	-9.770.197	-9.741.553
8. Recreatie en toerisme	-975.724	-965.515	-902.002	-890.921
9. Bestuur en dienstverlening	-2.760.583	-2.891.661	-2.914.830	-2.914.166
10. Financiën en algemene dekkingsmiddelen	53.495.673	55.197.903	54.527.651	55.298.267
Eindtotaal	-1.306.569	-226.421	-558.998	-912.768

Financieel

Naast de voornoemde gewijzigde indeling is er in deze bijgestelde begroting ook sprake van financiële mutaties die het saldo van de begroting beïnvloeden. Onderstaand worden deze per betreffende mutatie kort nader toegelicht. Bij iedere mutatie is, als tussenstap, het gevolg voor het saldo weergegeven.

Oorspronkelijke begroting

De onderstaande meerjarensaldi van de op 2 januari 2015 vastgestelde technische begroting vormen het vertrekpunt voor de bijgestelde begroting 2015.

Omschrijving	2015	2016	2017	2018
Oorspronkelijke begroting	-1.306.569	-226.421	-558.998	-912.768

Bij het vaststellen van de oorspronkelijke begroting is besloten om het tekort voor 2015 te dekken ten laste van de Algemene Reserve. Om inzicht te krijgen in de totale gevolgen van de bijstelling van de begroting is deze dekking in bovenstaande tabel achterwege gelaten. Bij het dekkingsplan wordt een totale dekking voor het nieuwe saldo gepresenteerd.

Wijzigingen 4^e kwartaal 2014

In de oorspronkelijke begroting 2015 waren alle besluiten van de voormalige gemeenteraden tot en met 2 oktober 2014 verwerkt. De financiële gevolgen van besluiten na genoemde datum zijn nu ook verwerkt. Dit leidt tot een structureel voordeel. Het hieronder gepresenteerde voordeel is de resultante van een groot aantal kleinere voor- en nadelen.

Omschrijving	2015	2016	2017	2018
Oorspronkelijke begroting	-1.306.569	-226.421	-558.998	-912.768
Wijzigingen 4e kwartaal	171.776	167.884	227.124	227.124
Saldo na wijzigingen 4e kwartaal	-1.134.793	-58.537	-331.874	-685.644

Correcties

Na het vaststellen van de oorspronkelijke begroting is gebleken dat er nog een aantal correcties op de hierin meegenomen bedragen uitgevoerd dient te worden. De correcties betreffen enerzijds ten onrechte opgenomen bedragen en anderzijds 'vergeten' bedragen. Het onderstaande voordeel in 2015 is met name het gevolg van een incidentele bijdrage van € 137.000 uit de reserve BTW-compensatiefonds, waarvoor geldt dat de met de bijdrage te dekken kosten al wel in de begroting waren meegenomen.

Omschrijving	2015	2016	2017	2018
Oorspronkelijke begroting	-1.306.569	-226.421	-558.998	-912.768
Wijzigingen 4e kwartaal	171.776	167.884	227.124	227.124
Correcties	130.824	429	-5.571	-11.571
Saldo na correcties	-1.003.969	-58.108	-337.445	-697.215

Decembercirculaire 2014

Ten opzichte van de septembercirculaire 2014, die is verwerkt in de oorspronkelijke begroting 2015, is de decembercirculaire 2014 structureel circa € 600.000 positiever. Dit is het gevolg (technisch) van de bijstelling van landelijk geldende maatstaven, wegingsfactoren en aantallen, met name op het gebied van uitkeringsontvangers en minima van de algemene uitkering van het gemeentefonds. Daarnaast is sprake van een opwaartse aanpassing van het macro-budget voor de WMO, wat leidt tot een hogere WMO-uitkering. In een raadsinformatiebrief van 10 februari 2015 ben u hierover geïnformeerd.

Om de gevolgen voor het sociaal domein transparant te verantwoorden worden de gevolgen van de hogere WMO-uitkering samen met de meicirculaire 2015 verwerkt in de begroting van 2016.

Omschrijving	2015	2016	2017	2018
Oorspronkelijke begroting	-1.306.569	-226.421	-558.998	-912.768
Wijzigingen 4e kwartaal	171.776	167.884	227.124	227.124
Correcties	130.824	429	-5.571	-11.571
<i>Decembercirculaire 2014</i>	<i>583.045</i>	<i>638.651</i>	<i>608.465</i>	<i>586.969</i>
Saldo na Decembercirculaire 2014	-420.924	580.543	271.020	-110.246

Sociaal Domein

In de technische begroting was in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing voor het Sociaal Domein een risico opgenomen van € 3,2 miljoen. Dit risico werd veroorzaakt door een aantal stelposten die op basis van de door de Stuurgroep Herindeling geformuleerde uitgangspunten in de begroting waren verwerkt. De belangrijkste uitgangspunten waren dat er voor de bestaande taken (oude Wmo en Participatiewet) een maximum budget beschikbaar werd gesteld van een optelling van de budgetten van de voormalige gemeenten + 1,5%. Uitgangspunt van de stuurgroep ten aanzien van de nieuwe taken van het Rijk (Jeugd en Wmo AWBZ) was dat dit budgettair neutraal moest worden verwerkt. De uitgaven zijn in die begroting gelijkgesteld aan de budgetten die overkwamen vanuit het Rijk.

In deze bijgestelde begroting zijn nu de werkelijk te verwachten kosten opgenomen voor de taken die vallen binnen het Sociaal Domein. Door het nu opnemen in de exploitatie wordt het exploitatiesaldo per saldo met € 3,1 miljoen extra belast in 2015, olopend naar € 3,2 miljoen in 2018. De afspraak in het coalitieakkoord is dat de decentralisaties uiterlijk 2018 budgettair neutraal moeten zijn. Er is daarom een taakstelling verwerkt in deze bijgestelde begroting.

Omschrijving	2015	2016	2017	2018
Oorspronkelijke begroting	-1.306.569	-226.421	-558.998	-912.768
Wijzigingen 4e kwartaal	171.776	167.884	227.124	227.124
Correcties	130.824	429	-5.571	-11.571
Decembercirculaire 2014	583.045	638.651	608.465	586.969
<i>Sociaal Domein</i>	<i>-3.129.922</i>	<i>-2.995.219</i>	<i>-3.267.298</i>	<i>-3.257.736</i>
<i>Taakstelling Sociaal Domein</i>	<i>0</i>	<i>748.805</i>	<i>2.450.474</i>	<i>3.257.736</i>
Saldo na mutatie Sociaal Domein	-3.550.846	-1.665.871	-545.804	-110.246

Het nadeel voor 2015 op het Sociaal Domein wordt volledig opgevangen door beschikbare middelen vanuit de jaarrekening 2014 en de Algemene Reserve. Op basis van het gestarte traject om invulling te geven aan de taakstellingen wordt vanaf 2016 een ingroeimodel gehanteerd van 25%, 75% en 100% om de nadelige effecten voor de begroting terug te brengen naar het uitgangspunt dat de tekorten op de decentralisaties vanaf 2018 volledig worden opgevangen binnen de budgetten die we van het Rijk ontvangen voor de uitvoering van de taken op het gebied van het Sociaal Domein.

Voor een uitgebreide toelichting op het Sociaal Domein wordt verwezen naar de paragraaf Sociaal Domein.

Personele lasten

Uitgangspunt bij het opstellen van de perspectiefnota was een vermindering van de loonkosten met 5% ten opzichte van het totaal van de zes voormalige organisaties.

In de oorspronkelijke begroting 2015 is een totale besparing op de salarislasten gepresenteerd van ruim 8%. Deze gepresenteerde besparing was gebaseerd op het verschil tussen de werkelijke lasten in 2014 en de indicatieve salarislasten behorend bij de formatieve omvang van de nieuwe gemeente. Deze salarislasten van de nieuwe gemeente zijn begin 2014 berekend door een daartoe ingehuurde externe partij. De berekening is gedaan op basis van een gebruikelijk gehanteerde techniek waarbij voor de verwachte salarislasten per functie wordt uitgegaan van een gemiddeld schaalbedrag voor de betreffende functie. In werkelijkheid blijken de salarislasten hoger te zijn dan deze berekening. De oorzaak is met name gelegen in de opbouw van het personeelsbestand van de gemeente Krimpenerwaard; gezien de gemiddelde leeftijd zijn de meeste medewerkers ingeschaald in de maximale trede van hun schaal.

Daarnaast is sprake van twee autonome ontwikkelingen die leiden tot een stijging van de salarislasten. Ten eerste blijken de financiële gevolgen van de invoering van de werkkostenregeling bijna € 50.000 hoger dan begroot. Ten tweede is bij het plaatsingsproces van

de medewerkers door de plaatsingsadviescommissie een aantal correcties geadviseerd die zijn doorgevoerd, waardoor de totale begrote formatie op dit moment, qua fte's en salarislasten, hoger is dan begroot. Per saldo leidt dit tot ruim € 300.000 hogere jaarlijkse lasten. Deze overschrijding is echter tijdelijk van aard. Enerzijds omdat bij de bovenformatieve plaatsing rekening is gehouden met medewerkers die binnen afzienbare tijd met pensioen gaan en anderzijds omdat een aantal medewerkers binnen de formatie nog zal doorschuiven naar nu nog openstaande vacatures. De overschrijding van de formatie door genoemde oorzaken zal binnen de looptijd van het sociaal plan worden opgelost.

De werkelijke salarislasten zijn door voornoemde ontwikkelingen structureel bijna € 1,1 miljoen hoger dan waarmee in de oorspronkelijke begroting is gerekend.

Omschrijving	2015	2016	2017	2018
Oorspronkelijke begroting	-1.306.569	-226.421	-558.998	-912.768
Wijzigingen 4e kwartaal	171.776	167.884	227.124	227.124
Correcties	130.824	429	-5.571	-11.571
Decembercirculaire 2014	583.045	638.651	608.465	586.969
Sociaal Domein	-3.129.922	-2.995.219	-3.267.298	-3.257.736
Taakstelling Sociaal Domein	0	748.805	2.450.474	3.257.736
<i>Personele lasten</i>	<i>-1.089.929</i>	<i>-1.057.214</i>	<i>-1.072.828</i>	<i>-1.072.828</i>
Saldo na mutatie personele lasten	-4.640.775	-2.723.085	-1.618.632	-1.183.074

Verloop salarislasten

Om de vergelijking met de lasten uit 2014 zuiver te kunnen blijven maken, dienen de nieuwe salarislasten gecorrigeerd te worden voor de autonome ontwikkelingen, zoals dat in de oorspronkelijke begroting ook is gedaan. Na correctie bedraagt de mutatie in de structurele salarislasten ruim € 700.000 nadelig. De totale besparing op de salarislasten ten opzichte van de werkelijke loonkosten in 2014 komt hiermee voor 2015 op 5,0%. Voor de jaren erna ligt dit iets boven de 5,0%. Ten aanzien van deze meerjarige besparing moet worden opgemerkt dat de vergelijking met de salarislasten van de voormalige organisaties voor toekomstige begrotingsjaren steeds complexer wordt. Naarmate de tijd verstrijkt is sprake van een toenemend aantal autonome ontwikkelingen dat eerst moet worden gecorrigeerd, waardoor het beeld voor de vergelijking vertroebelt. De jaarschijf 2015 is dan feitelijk ook het laatste jaar waarin de vergelijking nog relatief eenvoudig te maken is.

In onderstaande tabel wordt het verloop van de loonkosten ten opzichte van de zes voormalige organisaties en de besparing hierop gepresenteerd.

	2015	2016	2017	2018	
Totale lasten 6 voormalige organisaties	21.430	21.430	21.430	21.430	
Totaal nieuwe gemeente bij oorspronkelijke begroting	20.112	20.112	20.112	20.112	-/-
Voordeel	1.318	1.318	1.318	1.318	
<i>T.I.v. Integratie-uitkering Sociaal Domein</i>	503	503	503	503	+
Totaal voordeel oud	1.821	1.821	1.821	1.821	
% voordeel oud	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%	
<i>Aanpassing personele lasten</i>					
- salarissen	-1.090	-1.057	-1.073	-1.073	+
- werkkostenregeling	47	47	47	47	+
- correcties plaatsingen	304	304	304	304	+
Correcties					+
Totaal voordeel nieuw	1.082	1.115	1.099	1.099	
% voordeel nieuw	5,0%	5,2%	5,1%	5,1%	

(bedragen x € 1.000)

Bij het voorgaande moet wel worden opgemerkt dat in genoemde bedragen enerzijds ook rekening is gehouden met de loonkosten van medewerkers die nu een salarisgarantie ontvangen, omdat ze hoger ingeschaald waren dan de huidige functie waarop ze zijn

geplaatst. Anderzijds is ook sprake van medewerkers die lager ingeschaald zijn dan de functie waarop ze zijn geplaatst. Het gevolg van beide punten is dat de totale salarislasten (in de toekomst) nog zullen muteren. Immers, vertrek van medewerkers met salarisgarantie heeft positieve financiële gevolgen en groei van medewerkers in hun schaal als gevolg van goed functioneren heeft nadelige financiële gevolgen.

Lasten bestuur

Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting dalen de bestuurlijke lasten (raad, college en commissies) structureel met bijna € 200.000. Dit is voornamelijk het gevolg van een te hoge vergoeding voor raadsleden waar in de oorspronkelijke begroting van uit is gegaan. Ook de daadwerkelijke vergoeding voor wethouders blijkt nu lager dan aanvankelijk begroot. Deze bijstellingen betekenen dat de kosten van het bestuur ten opzichte van de gezamenlijke begrotingen van de voormalige gemeenten per saldo met ca. € 800.000 zijn afgenomen. De doorlopende kosten in verband met het vorige bestuur (i.c. wachtgeldverplichtingen) worden ten laste van de frictiekosten gebracht. Daarmee vormen ze geen extra last voor de exploitatie.

Omschrijving	2015	2016	2017	2018
Oorspronkelijke begroting	-1.306.569	-226.421	-558.998	-912.768
Wijzigingen 4e kwartaal	171.776	167.884	227.124	227.124
Correcties	130.824	429	-5.571	-11.571
Decembercirculaire 2014	583.045	638.651	608.465	586.969
Sociaal Domein	-3.129.922	-2.995.219	-3.267.298	-3.257.736
Taakstelling Sociaal Domein	0	748.805	2.450.474	3.257.736
Personele lasten	-1.089.929	-1.057.214	-1.072.828	-1.072.828
<i>Lasten bestuur</i>	<i>199.217</i>	<i>199.217</i>	<i>199.217</i>	<i>199.217</i>
Saldo na mutatie lasten bestuur	-4.441.558	-2.523.868	-1.419.415	-983.857

Collegewerkprogramma

Het coalitieakkoord is uitgewerkt naar het collegewerkprogramma. In dit werkprogramma is op gefaseerde wijze aangegeven, hoe we uitvoering kunnen geven aan het coalitieakkoord en wanneer dit plaats vindt. De uitvoering van het collegewerkprogramma brengt uiteraard lasten met zich mee, maar de hiervoor benodigde middelen worden binnen de bestaande begroting opgevangen. Dit kan enerzijds door aanwending van reeds voor bepaalde uitvoering bestemde budgetten en anderzijds door het maken van keuzes binnen andere budgetten. Zodoende vormt het collegewerkprogramma geen verzwaring voor de begroting.

Omschrijving	2015	2016	2017	2018
Oorspronkelijke begroting	-1.306.569	-226.421	-558.998	-912.768
Wijzigingen 4e kwartaal	171.776	167.884	227.124	227.124
Correcties	130.824	429	-5.571	-11.571
Decembercirculaire 2014	583.045	638.651	608.465	586.969
Sociaal Domein	-3.129.922	-2.995.219	-3.267.298	-3.257.736
Taakstelling Sociaal Domein	0	748.805	2.450.474	3.257.736
Personele lasten	-1.089.929	-1.057.214	-1.072.828	-1.072.828
Lasten bestuur	199.217	199.217	199.217	199.217
<i>Collegewerk programma</i>	<i>-1.136.000</i>	<i>-1.431.000</i>	<i>-1.504.000</i>	<i>-1.394.000</i>
<i>Ombuiging Collegewerk programma</i>	<i>1.136.000</i>	<i>1.431.000</i>	<i>1.504.000</i>	<i>1.394.000</i>
Saldo na mutatie collegewerkprogr.	-4.441.558	-2.523.868	-1.419.415	-983.857

Via rapportages (begroting, bestuursrapportage en jaarverslag) wordt u op de hoogte gehouden van de voortgang van de uitvoering van het collegewerkprogramma.

Saldo bijgestelde begroting

De optelsom van alle hiervoor benoemde onderdelen leidt, zoals opgenomen in het onderstaande overzicht, tot een nadelig saldo van ruim € 4,4 miljoen in 2015, aflopend naar bijna € 1 miljoen in 2018.

Omschrijving	2015	2016	2017	2018
Oorspronkelijke begroting	-1.306.569	-226.421	-558.998	-912.768
Mutaties:				
Wijzigingen 4e kwartaal	171.776	167.884	227.124	227.124
Correcties	130.824	429	-5.571	-11.571
Decembercirculaire 2014	583.045	638.651	608.465	586.969
Sociaal Domein	-3.129.922	-2.995.219	-3.267.298	-3.257.736
Taakstelling Sociaal Domein	0	748.805	2.450.474	3.257.736
Personele lasten	-1.089.929	-1.057.214	-1.072.828	-1.072.828
Lasten bestuur	199.217	199.217	199.217	199.217
Collegewerkprogramma	-1.186.000	-1.441.000	-1.534.000	-1.424.000
Invulling dekking Collegewerkprogramma	1.186.000	1.441.000	1.534.000	1.424.000
Saldo bijgestelde begroting	-4.441.558	-2.523.868	-1.419.415	-983.857

Aandachtspunten

Gevolgen jaarrekeningen 2014

Uit de jaarrekeningen 2014 van de 6 voormalige organisaties blijkt dat de daarin gepresenteerde saldi voornamelijk incidenteel van aard zijn. Er zijn dan ook geen financiële consequenties vanuit de jaarrekeningen meegenomen in deze bijgestelde begroting. Eén onderwerp waarvoor geldt dat er zeker wel gevolgen voor 2015 zijn, is de kapitaallasten (rente en afschrijving). Doordat niet alle investeringen in 2014 conform planning zijn uitgevoerd, schuift een deel van de investeringen door naar 2015. Dit heeft ook gevolgen voor de hoogte van de kapitaallasten in 2015. Op dit moment is het totaal van deze gevolgen nog niet inzichtelijk en daarom ook niet verwerkt in deze begroting. Dit zal wel gebeuren bij de bestuursrapportage 2015 en de begroting 2016. In model 6 bij deze bijgestelde begroting zijn vooralsnog dan ook alleen de nieuwe investeringen voor de jaren 2015-2018 opgenomen, volgend uit de individuele begrotingen van de voormalige gemeenten.

Kostenplaatsen

Zoals gebruikelijk is een aantal kosten, waaronder personeelslasten, opgenomen op (afdelings)kostenplaatsen. Normaliter worden de kosten vervolgens op basis van vooraf vastgestelde verdeelsleutels doorbelast naar diverse programma-onderdelen. Op dit moment zijn er nog geen verdeelsleutels vastgesteld. Vanuit praktisch oogpunt is daarom de werkwijze uit de oorspronkelijke begroting gecontinueerd en er voor gekozen om de saldi van de (afdelings)kostenplaatsen niet door te belasten naar individuele producten, maar volledig door te belasten naar Saldi kostenplaatsen, onderdeel van programma 10 Financiën en algemene dekkingsmiddelen. Dit heeft alleen gevolgen voor de saldi van de afzonderlijke programma's, niet voor het totaalsaldo van de begroting.

Dekkingsplan

De bijgestelde begroting sluit met een nadelig saldo van € 4.441.558 in 2015, aflopend naar een tekort van € 983.857 in 2018. Een belangrijk onderdeel van de nadelige saldi in de jaren 2015 tot en met 2017 wordt gevormd door de gevolgen van het Sociaal Domein. Daarom stellen wij voor de aanwezige bestemmingsreserves ten behoeve van WMO (€ 1,5 miljoen) en Participatie (€ 500.000) in te zetten ter dekking van een deel van het tekort binnen het Sociaal Domein gedurende de jaren 2015-2017. Inzet gebeurt conform het gepresenteerde ingroeimodel (25%, 75% en 100%). Daarnaast wordt voorgesteld om vanuit de saldi van de jaarrekeningen 2014 incidenteel € 1 miljoen in te zetten ter dekking van het tekort op het Sociaal Domein.

Ter dekking van de restanttekorten op de vier jaarschijven stellen wij u voor om een beroep te doen op de Algemene reserve. Hiervoor wordt dan allereerst het nog resterende saldo van de jaarrekeningen 2014 ingezet.

In onderstaand overzicht is het hiervoor genoemde dekkingsvoorstel opgenomen.

	2015	2016	2017	2018
Saldo begroting	-4.441.558	-2.523.868	-1.419.415	-983.857
<i>Dekking t.b.v Sociaal Domein</i>				
Inzet reserves WWB/WMO (€ 0,5/€1,5M)	1.017.287	762.965	254.322	0
Saldo jaarrekeningen 2014	1.000.000	0	0	0
<i>Dekking restant</i>				
Saldo jaarrekeningen 2014	1.634.000			
Inzet algemene reserve	790.271	1.760.903	1.165.093	983.857
Totaal	0	0	0	0

Het gedurende vier jaarschijven inzetten van de algemene reserve ter dekking van een begrotingstekort is conform de richtlijnen van de provinciaal toezichthouder. Voorwaarde is dat er geen sprake is van een verschuivend meerjarenperspectief. Het is dus niet mogelijk om bij een volgende meerjarenbegroting wederom de laatste jaarschijf op deze wijze sluitend te maken.

Het is uitdrukkelijk niet onze intentie om de komende begrotingsjaren daadwerkelijk in bovenstaande mate een beroep op onze algemene reserve te moeten doen. Daarom onderzoeken wij de komende maanden de mogelijkheden om het gepresenteerde meerjarige begrotingstekort zo snel mogelijk te dekken. Er is inmiddels gestart met een traject om, naast het vinden van concrete dekking voor het meerjarige tekort, aan zowel de taakstelling op het gebied van het Sociaal Domein als ook aan de dekking van het collegewerkprogramma invulling te geven. Het in beeld brengen van de producten als onderlegger bij de programma's is een omvangrijke operatie die noodzakelijk is na de herindeling. Het levert de gemeente inzicht op dat ingebracht wordt in de operatie om te komen tot de invulling van de taakstelling en dekking. De eerste resultaten zullen, in het najaar 2015, worden ingebracht in dekkingsplan van de begroting 2016. Dit alles met het doel om uiterlijk in 2019 te komen tot een sluitende begroting.

Saldo algemene reserve.

Begin 2015 bedraagt het saldo van de algemene reserve € 19,7 miljoen. In de periode tot en met 2018 liggen hierop al claims van € 5,9 miljoen, waardoor er nog € 13,8 miljoen is te besteden. In dit dekkingsplan wordt nu voorgesteld om in totaal € 4,7 miljoen in te zetten ter dekking van het meerjarig tekort. Na deze inzet bedraagt het beschikbare saldo van de algemene reserve nog ruim € 9 miljoen. Hiermee blijft de algemene reserve nog boven de bepaalde benodigde weerstandscapaciteit van € 7,6 miljoen, zoals opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen.

Beleidsbegroting

Programma Samenleving

Wat zien wij als belangrijke landelijke trends en ontwikkelingen?

De wijze waarop Nederlanders samen leven verandert. Waar voorheen vooral verenigingen, instellingen en kerken voor de sociale cohesie zorgden, zien we dat daar ook de sociale netwerken aan zijn toegevoegd als gevolg van de mogelijkheden van het internet. Vooral jongeren weten deze netwerken, zoals bijvoorbeeld facebook, goed te gebruiken. Daarnaast zien wij landelijk de demografische ontwikkeling van relatief veel ouderen ten opzichte van de totale bevolking. Om jongeren te behouden treffen met name de landelijke gemeenten extra maatregelen.

Wat betekenen die trends en ontwikkelingen op langere termijn voor ons gebied?

De samenleving in de Krimpenerwaard heeft een sterk verenigingsleven. Vanuit de sport, de kerken, de detailhandel, de cultuur en de woningbouw is een grote verscheidenheid aan verenigingen ontstaan. Deze verenigingen, en overigens ook de scholen, leveren een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid van de kernen in de Krimpenerwaard. Het behoud van de verenigingen en de vrijwilligers daarbinnen, is van belang voor de sociale cohesie en de dynamiek binnen onze gemeenschap.

De identiteit van de gemeenschap binnen onze verschillende kernen is divers. Kleine kernen die slechts beschikken over een beperkt aantal basisvoorzieningen, maar tevens een stad die jaarlijks behoorlijke aantallen toeristen trekt. Je vindt er rust, groen en ruimte, maar ook economische bedrijvigheid.

De samenleving is een optelsom van jong en oud, ouders en kinderen, werkenden en werklozen, zelfredzame en kwetsbare inwoners, gezinnen en alleenstaanden. Met elkaar zorgen we voor het behouden en versterken van een gezonde samenleving. In onze samenleving staan we naast elkaar, zorgen we voor elkaar als dat nodig is en doet iedereen mee. Dat meedoen kan op vele manieren. We leven op respectvolle wijze met elkaar samen. Ruimte biedend aan diverse levensovertuigingen.

Wat kunt u deze raadsperiode van ons verwachten?

1. In 2015 starten wij een onderzoek naar de wijze waarop we de verschillende subsidieverordeningen kunnen harmoniseren en binnen het bestaande taakstellende budget zo optimaal mogelijk kunnen inzetten.
2. In het verlengde hiervan oriënteren we ons in 2015 op het accommodatiebeleid. Wij streven naar het bieden van een vorm van ondersteuning die zich goed verhoudt tot gezond financieel gemeentelijk beleid, de aantoonbare behoefte en de maatschappelijk bijdrage. Door het intensiveren van het gebruik van de voorzieningen door 'medegebruik' verhogen we de inkomsten en verdelen we de lasten onder meer gebruikers. We benutten de efficiency-kansen die zich door de voortschrijdende technologie voordoen bij bijvoorbeeld het bibliotheekwerk. De samenwerking met Gouda en Krimpen aan den IJssel kan benut worden om op effectieve wijze het bevorderen van de ontwikkeling van het lezen te ondersteunen.
3. Bij het afgeven van vergunningen voor evenementen respecteren wij de zondagsrust door handhaving van het bestaande beleid. Dit betekent een eindtijd voor evenementen van 23.00 uur, conform de huidige vijf APV's. Bestaande evenementen worden niet beperkt zolang aan de voorwaarden wordt voldaan.
4. Wij versterken de samenwerking tussen de private en de publieke sector ten behoeve van het promoten van de streek. Hierbij wordt ingezet op cofinanciering in geld of in natura. We etaleren de veelzijdigheid van de Krimpenerwaard met haar stad en vele dorpskernen, haar weidse uitzichten en compacte bebouwing; de stad en de polder.

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
1	Inwoners/instellingen kunnen subsidie voor 2017 op basis van één nieuwe subsidieverordening aanvragen.	Harmoniseren bestaande subsidieverordeningen met aandacht voor communicatie met de verenigingen.	Vaststelling van een algemene subsidieverordening door de raad.	X	X		
		Ontwikkelen beleidsregels om te kunnen sturen op het te bereiken resultaat en het budget zo optimaal mogelijk in te zetten.		X	X		
2	Efficiënt en effectief accommodatie-gebruik.	Inventarisatie maatschappelijke accommodaties en maatschappelijk vastgoed.	Er is beleid ontwikkeld voor accommodaties t.a.v. beheer/gebruik/bezetting/aan-en-verkoop/efficiency/kosten/tarieven en overige relevante aspecten. Het beleid is verankerd in de begroting 2018.	X	X		
		Analyseren van inventarisatie gegevens.			X		
		Onderzoek behoefte in relatie tot beheer/gebruik/bezetting accommodaties en overige voorzieningen in de kernen.			X	X	
		Opstellen en uitvoeren van beleid voor accommodaties en maatschappelijk vastgoed.			X	X	
		Verkennen van de mogelijkheden tot samenwerking met de bibliotheken in Gouda en Krimpen aan den IJssel met het oog op de leesbevordering.			X	X	

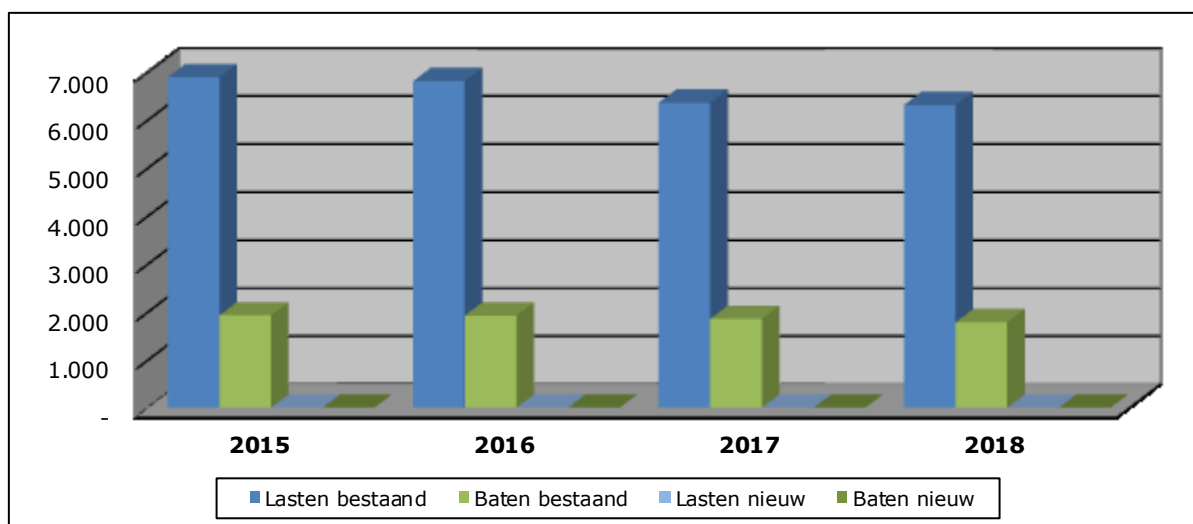
Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
3	De zondagsrust wordt gerespecteerd.	APV harmoniseren en de eindtijd van 23:00 uur en starttijd van 13:00 uur opnemen.	Correct afgegeven vergunningen.	X	X	X	X
		Behoudens bestaande afspraken, geldt er bij het afgeven van vergunningen voor nieuwe evenementen op zaterdagavond een eindtijd van 23:00 uur en op zondag een begintijd van 13:00 uur.	Geen gegronde klachten.	X	X	X	X
		Steekproefsgewijs controles uitvoeren.	Uitgevoerde controles.	X	X	X	X
4	Gebiedspromotie	Zie programma Recreatie en toerisme.					

Wat mag het kosten?

Tabel Baten en lasten (x € 1.000,--)

	Begroting	Meerjarenraming		
	2015	2016	2017	2018
Nieuw beleid	-	-	-	-
Bestaand beleid	6.881	6.800	6.350	6.305
Totaal lasten	6.881	6.800	6.350	6.305
Nieuw beleid	-	-	-	-
Bestaand beleid	1.922	1.920	1.849	1.779
Totaal baten	1.922	1.920	1.849	1.779
Saldo van baten en lasten	4.959-	4.880-	4.501-	4.526-
Geraamd resultaat	4.959-	4.880-	4.501-	4.526-

Grafiek Lasten en baten voor bestemming (x € 1.000,--)

Programma Jeugd en Wmo

Wat zien wij als belangrijke landelijke trends en ontwikkelingen?

Rijkstaken worden gedecentraliseerd naar gemeenten. De huidige regelingen AWBZ en Wmo ondergaan een transitie. Dit houdt onder andere in dat gemeenten per 2015 verantwoordelijk zijn voor ondersteuning en begeleiding van hun inwoners. Achter deze decentralisatie zit de gedachte dat gemeenten dichter bij hun inwoners staan en daardoor ook beter zicht hebben op welke wijze hun inwoners van deze diensten gebruik kunnen maken. Deze overdracht van rijkstaken naar gemeenten gaat gepaard met een korting die, afhankelijk van het specifieke onderdeel, varieert van 10% tot 40%. Vanaf 1 januari 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor alle vormen van ondersteuning die jeugdigen nodig hebben om gezond en gelukkig op te groeien en mee te doen. De begeleiding wordt gegeven op basis van het uitgangspunt 'één gezin, één huishouden, één plan'.

De demografische ontwikkelingen van ons land laten zien dat Nederland langzaam vergrijsd. Met name landelijke gemeenten ondernemen activiteiten om de jeugd of jonge inwoners aan zich te binden. Voor wat betreft het onderhoud van de onderwijsvoorzieningen voor primair onderwijs, draagt het rijk deze taak over aan de schoolbesturen. Gemeenten verstrekken vanaf dat moment alleen de kredieten aan scholen voor nieuwe voorzieningen.

Wat betekenen die trends en ontwikkelingen op langere termijn voor ons gebied?

Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst en wie de ouderen heeft, heeft de wijsheid. In de Krimpenerwaard wonen beide bevolkingsgroepen. In de dorpse kernen leveren de scholen een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid. Leren en onderwijs kunnen volgen is een groot goed. Het is de basis voor je toekomst.

Onze jeugd is over het algemeen onbezorgd, snel, vrolijk en speels, maar een beperkt aantal groeit op in een onveilige omgeving. Alcohol, gokken en drugs kunnen een verwoestende uitwerking hebben op de huiselijke omstandigheden waarin kinderen opgroeien. De indicaties voor zorg, die op dit gebied door huisartsen zijn afgegeven, zijn voor gemeenten een financieel risico omdat gemeenten die zorg moeten bekostigen.

Wat kunt u deze raadsperiode van ons verwachten?

Op het gebied van jeugd

1. Wij gaan de wijze waarop huisartsen gezondheidszorg indiceren aan jeugdigen monitoren. Indien nodig dan leggen wij afspraken rondom de wijze van indicering door huisartsen vast in nieuwe convenanten.
2. Wij vergroten de verkeersveiligheid in buitengebieden voor onze jeugd. Hierbij gaat het om de aanpak van verkeersonveilige schoolroutes, verlichting van schoolroutes tussen kernen en controle op zwaar verkeer. Ook worden scholieren op school (zowel in theorie als in praktijk) bewust gemaakt van hun eigen rol in het verkeer.
3. Wij willen dat schoolpleinen buiten de lestijden openbaar toegankelijk zijn. Om dat te bereiken gaan wij het gesprek aan met de schoolbesturen. Bij nieuwbouw wordt altijd gestreefd naar multifunctioneel gebruik.
4. Wij blijven strikt toezien op de uitvoering van de leerplichtwet en handhaven indien nodig. Deze taken voeren wij in samenwerking met Midden Holland uit.
5. Jongeren ontmoetingspunten (JOP's) zijn mobiel zodat deze, indien er geen behoefte meer aan is of leiden tot overlast, verplaatst of verwijderd kunnen worden.
6. Wij gaan een actief sportbeleid ontwikkelen. Wij vinden breedtesport belangrijk en hebben aandacht voor jong talent, bijvoorbeeld door middel van het uitreiken van sportonderscheidingen.
7. Wij vragen jongeren om activiteiten te initiëren en aan ons kenbaar te maken welke voorzieningen daarvoor nodig zijn.
8. Voor jeugdbeleid is de inzet van de jongerenwerker essentieel.
9. Wij willen geen coffeeshops en seksinrichtingen binnen onze gemeente.
10. Wij onderhouden goede contacten met de bestuurders van de onderwijsinstellingen. Wij vinden het belangrijk mee te denken over bijvoorbeeld de voor- en vroegschoolse educatie, de leerlingenzorg (inclusief het vergroten van de sociale weerbaarheid) en de buitenschoolse opvang.
11. Wij streven naar behoud van onderwijs dicht bij huis.

12. Wij starten een onderzoek naar de mogelijkheden van speciaal onderwijs in de Krimpenerwaard.
13. Het stimuleren van het behalen van zwemdiploma's vinden wij belangrijk.

Op het gebied van Wmo

14. Wij zetten in op signalering en preventie, adequate doorverwijzing en indien van toepassing passende repressie. Onze focus ligt op het voorkomen en vroegtijdig signaleren, zodat interventies effectiever en minder kostbaar zijn. We werken aan een inclusieve samenleving waarin ook de jeugdige meedoet en op school zit of werkt. De dorpse karakters van de kernen en de kleinschaligheid van de stad leveren hier een positieve bijdrage aan.
15. Wij voeren deze nieuwe taken uit binnen de financiële middelen die wij hiervoor van het rijk ontvangen.
16. Indien zorg en ondersteuning ontbreekt en niet gegeven kan worden door familie, burens of mensen die aangesloten zijn bij de algemeen toegankelijke voorzieningen, komt de gemeente in actie.
17. Wij voeren de wettelijke verplichtingen die voortvloeien uit de 'Wet Maatschappelijke Ondersteuning' doelmatig maar sober uit.
18. De huidige bezuinigingen op de Wmo vragen een optimale inzet van de huidige vrijwilligers. Het behouden en werven van vrijwilligers wordt nog belangrijker dan het al was.
19. Onze ouderen zijn ons kapitaal. Wanneer zij niet of onvoldoende voor zichzelf kunnen zorgen staan wij naast hen. Maatschappelijke en kerkelijke instanties kunnen hier een ondersteunende functie in vervullen.
20. Wij bepalen samen met de inwoner wat hij of zij nog zelf kan en welke vorm van ondersteuning nodig is.
21. Wij ondersteunen activiteiten die het samenkomen van ouderen bevorderen, zodat voorkomen wordt dat zij in een sociaal isolement raken.
22. In iedere kern vinden dagbestedingsactiviteiten plaats waarbij wordt gekeken naar mogelijkheden om identiteitsgebonden activiteiten aan te bieden. Op basis van efficiency, kwaliteits- en prijscriteria wordt de nadere invulling bepaald.
23. Huishoudelijke ondersteuning wordt passend verstrekt. Schoon en veilig is het uitgangspunt.
24. Wij maken ons sterk voor goede voorlichting over gezondheidsrisico's en preventieve controles (zoals borstkankeronderzoek) op de daarvoor bekende plekken mogelijk worden gemaakt.

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
1	Inzicht in aantal verwijzingen door huisartsen naar jeugdhulp per type jeugdhulp.	De verwijzingen van huisartsen en andere verwijzers monitoren.	Aantal rechtstreekse verwijzingen door huisartsen naar jeugdhulp	X	X		
		Periodiek overleg met huisartsen over verwijsgedrag jeugdhulp.		X	X	X	X
		Indien noodzakelijk worden nieuwe afspraken gemaakt met de huisartsen.		X	X	X	X
2	Vergroten verkeersveiligheid voor onze jeugd.	Participeren in het regionaal onderzoek naar breed en zwaar landbouwverkeer.	Inzicht in overlast en oplossingsrichtingen landbouwverkeer.	X	X		
		Stimuleren basisscholen om mee te doen met	Op alle basisscholen is School op Seef	X	X	X	X

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
		School op Seef.	ingevoerd.				
		Scholen enthousiast maken voor het praktisch verkeersexamen.	Alle scholen doen mee aan verkeersexamen.	X	X	X	X
		Bij wegreconstructies Duurzaam Veilig maatregelen uitvoeren waar mogelijk.	Jaarlijkse ongevallen rapportage (incl. aanpak).	X	X	X	X
		Met scholen (verkeerscommissie) in overleg over maatregelen rondom de school.		X	X	X	X
		Het college gaat samen met de schoolgaande kinderen fietsen om zo hun schoolroute en de gevaren daarop vanuit hun perspectief in beeld te krijgen.			X		
3	Stimuleren sport, spelen en ontmoeting. Schoolpleinen openbaar maken.	Opstellen notitie Schoolpleinen. Juridische en financiële aspecten in beeld brengen en afspraken met schoolbesturen basisscholen.	Er zijn half 2016 afspraken met scholen over openbaarheid van schoolpleinen. Kosten vanaf begroting 2017.		X	X	X
		Bij nieuwbouw wordt altijd gestreefd naar multifunctioneel gebruik.					
4	Beperking van het ongeoorloofd schoolverzuim.	We blijven strikt toezien op de uitvoering van de leerplichtwet en handhaven waar nodig	Het aantal meldingen van ongeoorloofd schoolverzuim neemt af.	X	X	X	X
5	Jongeren-ontmoetingsplekken voldoen aan de behoefte van de jeugd en leveren geen overlast op.	Het gebruik en de behoefte aan JOP's monitoren.	Het aantal klachten over JOP's neemt niet toe.	X	X	X	X
		Afhankelijk van monitoring bepalen of er nog JOP's bijkomen.		X	X	X	X
6	Het sportbeleid is geharmoniseerd met specifieke aandacht voor sportstimulatie van jeugd en jong talent.	Nota sportbeleid wordt opgesteld inclusief een bijbehorende begroting.	Nota Sport vastgesteld.		X		
		Onderzoek en handhaving en verbreding Sport en			X		

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
		cultuurwijzer Krimpenerwaard.					
		Bevorderen uitreiking jaarlijkse sportonderscheidingen voor sporters en sportvrijwilligers.		X	X	X	X
		Harmonisatie beleid brede school, breedtesport en combinatie-functionaris.			X		
		Onderzoek doen naar de rol vanuit de sport met oog op preventie, re-integratie, participatie, minimabeleid en jeugd. Sport als 'verbinder' binnen het Sociaal Domein.			X	X	
7	Kinderen en jeugd nemen zelf initiatief tot activiteiten voor de samenleving.	Jongeren vragen activiteiten te initiëren en aan ons kenbaar te maken welke voorzieningen daarvoor nodig zijn.	Aantal gerealiseerde initiatieven van, voor en door jeugdigen per jaar 2016: 5 2017: 10 2018: 15		X	X	X
		Stimuleren en faciliteren van kinderen en jeugd bij het ontwikkelen van deze activiteiten, door het jongerenwerk hierop in te zetten.			X	X	X
8	De interventie/ activiteiten van de jongerenwerkers dragen zichtbaar bij aan de doelen van het gemeentelijk (jeugd)beleid	Notitie jeugd beleid, o.a. discussie over inzet jongerenwerk voor het gemeentelijke beleid.	Percentage jeugd wat actief bereikt wordt met informatie en advies neemt toe Aantal jeugdigen wat door het jongerenwerk toegeleid wordt naar algemene voorzieningen/ reguliere activiteiten neemt toe .		X	X	X
		We harmoniseren bestaande (subsidie)afspraken met bestaand jongerenwerk (st JJMMH en		X	X	X	X

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
		jongerenwerk Bergambacht) en onderzoeken of het efficiënter is om in eigen beheer zaken uit te voeren.					
9	Verbod op coffeeshops	Verwezen wordt naar programma Openbare orde en veiligheid, punt 11.					
	Verbod op seksinrichtingen						
10	Onderwijs en gemeenten werken zodanig samen dat er samenhangende arrangementen ontstaan rond jeugdhulp (preventieve) ondersteuning en voorkomen taalachterstand.	Een heldere communicatie onderhouden met onderwijs op de verschillende niveaus: directeuren en IB-ers, besturen, samenwerkingsverbanden.	Een heldere uitvoeringsagenda, waarin duidelijk is wat met wie besproken wordt.	X	X	X	X
		Voor deze niveaus ontwikkelen we, in coproductie met het onderwijs een heldere agenda. (wat bespreek je waar en met wie?).		X			
		Participeren in de regionale overlegstructuur met de samenwerkingsverband en Passend Onderwijs en vertalen de regionale uitvoeringsagenda naar lokale activiteiten.	Realisatie samenhangende arrangementen		X	X	X
		We geven op passende wijze uitvoering aan de wettelijke taak Voor- en Vroegschoolse Educatie.				X	X
11	Behouden van onderwijs dicht bij huis.	Monitoren ontwikkeling leerlingenaantallen, o.a. door deelname Transitieatlas met omliggende gemeenten.	Er is half 2016 een IHP.	X	X		
		Opstellen Integraal HuisvestingsPlan (IHP) in overleg met de schoolbesturen.			X		
12	Duidelijkheid over de mogelijkheden van speciaal onderwijs in de Krimpenerwaard.	De betreffende schoolbesturen bevragen op hun plannen, visie en mogelijkheden en	In 2016 besproken met alle schoolbesturen.		X		

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
		eventueel gezamenlijk een onderzoek instellen om in de Krimpenerwaard speciaal onderwijs te ontwikkelen.					
13	In verband met de veiligheid van de kinderen, stimuleren we het behalen van een zwemdiploma in de basisschoolleeftijd.	Met de scholen de mogelijkheid bespreken van schoolzwemmen.	Het percentage kinderen met een zwemdiploma stijgt.		X		
		We initiëren stimulerende activiteiten om het belang van zwemvaardigheid bij ouders onder de aandacht te brengen.			X	X	X
14	Er worden minder interventies (maatwerkvoorzieningen) ingezet door inzet op preventie en vroegtijdig signaleren.	Met welzijnsstichtingen worden afspraken gemaakt over vroegtijdig signaleren en over het bieden van informele zorg en ondersteuning.	Het aantal maatwerkvoorzieningen in relatie tot het aantal kwetsbare inwoners neemt met 5% af.		X	X	X
		Bestaande preventieve activiteiten worden waar nodig geharmoniseerd.		X	X		
		Onderzocht wordt hoe de dorpse karakters van de kernen en de kleinschaligheid van de stad hieraan een positieve bijdrage kunnen leveren.			X		
		Ontwikkelen van een digitaal sociale kaart om de samenwerking in en toegankelijkheid van ondersteuning mogelijk te maken.			X	X	X
15	De nieuwe taken Wmo worden in 2018 binnen de budgettaire kaders uitgevoerd.	Maken Plan van Aanpak om de doelstelling budgettaire neutraliteit te behalen inclusief bijbehorende deelbegroting.		X			
		Uitvoering Plan van Aanpak		X	X	X	X
16	De gemeente komt in actie wanneer ontbrekende zorg en ondersteuning door	De gemeente kent een maatwerkvoorziening toe wanneer dat strikt noodzakelijk is.	De aanvragen worden binnen de wettelijke termijn afgehandeld.	X	X	X	X

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
	het sociale netwerk of een algemene voorziening niet gegeven kan worden.						
17	De Wmo wordt doelmatig maar sober uitgevoerd.	We definiëren doelmatig en sober binnen de wettelijke en lokaal vastgestelde kaders.		X	X	X	X
18	We behouden het aantal vrijwilligers.	Met welzijnsstichtingen worden afspraken gemaakt over het behouden en blijvend werven van vrijwilliger.s			X	X	X
		Verstrekken Vrijwilligerspas Krimpenerwaard.		X	X	X	X
		Kosteloos aanvragen van een Verklaring Omtrent Gedrag.			X	X	X
19	We staan naast ouderen als zij niet voor zichzelf kunnen zorgen. Maatschappelijke en kerkelijke instanties spelen hierin een ondersteunende rol.	Onderzocht wordt hoe de dorpse karakters van de kernen en de kleinschaligheid van de stad hieraan een positieve bijdrage kunnen leveren, in relatie tot het kernenbeleid (zie ook programma Bestuur en dienstverlening).			X	X	
		Waar mogelijk worden met maatschappelijke en kerkelijke organisaties afspraken gemaakt hoe zij een ondersteunende rol kunnen vervullen.			X	X	
20	We bepalen samen met de inwoner wat hij of zij nog zelf kan en welke vorm van ondersteuning nodig is.	We voeren keukentafelgesprekken met inwoners met een ondersteuningsvraag.	90% van de ondersteuningsplannen wordt in 2016 ondertekend door de inwoners 2017: 95%		X	X	X
		Ondersteunings-plannen laten we ondertekenen door de inwoner.			X	X	X
21	Er zijn activiteiten die het samenkomen van ouderen bevorderen.	We onderzoeken de behoefte naar activiteiten voor ouderen en (de wijze van) dagbesteding.	Op basis van de uitkomsten van het onderzoek ondersteunen we het opzetten of het behoud van activiteiten in de kernen.		X	X	X

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
		We zetten in op het ondersteunen van activiteiten ouderen bevorderen die het samenkomen van.		X	X		
		We maken afspraken met organisaties over het bieden van dagbestedingsactiviteiten.		X	X		
		Onderzoeken of er mogelijkheden zijn om (identiteitsgebonden) activiteiten aan te bieden in iedere kern waarbinnen efficiency, kwaliteits- en prijscriteria wordt meegenomen.		X	X		
22	Dagbestedingsactiviteiten.	Verwezen wordt naar punt 21.					
23	We verstrekken huishoudelijke ondersteuning passend waarbij schoon en veilig het uitgangspunt is.	We maken met de inwoner afspraken over passende huishoudelijke ondersteuning.	90% van de ondersteuningsplannen wordt in 2016 ondertekend door de inwoners 2017: 95%	X	X	X	X
24	Inwoners zijn zich bewust van gezondheidsrisico's, informatie en voorlichting is beschikbaar en inwoners kunnen deze vinden.	Activiteiten op scholen, maar ook voor volwassenen/ouderen.	Aantal uitgevoerde activiteiten. Bezoek betreffende websites.		X	X	X
		Voorlichting via jeugd en jongerenwerk wordt voortgezet.		X	X	X	X
		Aandacht voor alcoholgebruik onder ouderen.	In de gezondheidsmonitor GGD daalt het percentage inwoners dat teveel drinkt of niet voldoet aan de beweegnorm.		X	X	X
		Wij ontwikkelen een actief sportbeleid, waarin breedtesport belangrijk is. (zie ook algemene voorzieningen).			X	X	X
		Opstellen beleidsregels voor gezonde leefstijl stimulerende activiteiten in subsidieproces.	Er zijn beleidsregels opgesteld.		X		
		Bieden van valide		X	X	X	X

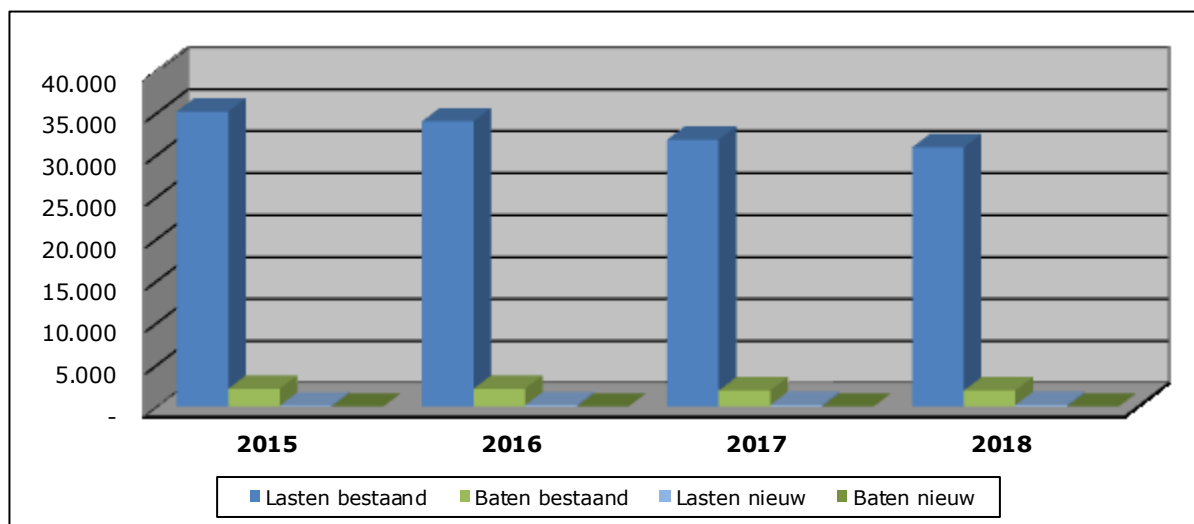
Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
		informatie en voorlichting over gezondheidsthema's voor jeugd en ouders.					

Wat mag het kosten?

Tabel Baten en lasten (x € 1.000,--)

	Begroting 2015	Meerjarenraming		
		2016	2017	2018
Nieuw beleid	113	178	193	193
Bestaand beleid	35.141	33.964	31.772	30.869
Totaal lasten	35.254	34.142	31.965	31.062
Nieuw beleid	-	-	-	-
Bestaand beleid	2.138	2.141	1.915	1.915
Totaal baten	2.138	2.141	1.915	1.915
Saldo van baten en lasten	33.116-	32.001-	30.050-	29.147-
	-			
Geraamd resultaat	33.116-	32.001-	30.050-	29.147-

Grafiek Lasten en baten voor bestemming (x € 1.000,--)

Programma Openbare orde en veiligheid

Wat zien wij als belangrijke landelijke trends en ontwikkelingen?

Openbare orde en veiligheid zijn steeds meer gebaat bij een goed samenspel tussen verschillende partijen. Partnerschap is belangrijk, want veiligheid is van iedereen. In dat licht is ook te zien dat de politie zich steeds meer richt op haar kerntaken. Verder is door het aannemen van de nieuwe Politiewet de vorming van een nationale politie een feit. Deze ontwikkelingen maken dat een gemeente meer dan ooit een actieve rol op het gebied van veiligheid moet innemen.

Wat betekenen die trends en ontwikkelingen op langere termijn voor ons gebied?

Openbare orde en veiligheid staan hoog in het vaandel van de gemeente Krimpenerwaard. De openbare ruimte is van iedereen. Iedereen heeft daarom ook de plicht om zijn of haar steentje bij te dragen aan een veilige en leefbare woonomgeving. De Krimpenerwaard scoort landelijk hoog als het gaat om veiligheid en leefbaarheid. Dat is geen reden om achterover te leunen, maar een opdracht om dat tenminste zo te houden. Inwoners én overheid zijn nadrukkelijk samen verantwoordelijk voor een leefbare samenleving.

Wat kunt u deze raadsperiode van ons verwachten?

1. Wij willen de wijkagent als belangrijk aanspreekpunt voor de inwoners in de wijken. De wijkagent kent zijn omgeving en zijn omgeving kent hem/haar. In onze gemeente verdient iedere kern zijn wijkagent. De reorganisatie bij de politie (waar gemeenten overigens nauwelijks invloed op hebben) maakt dat wij de ontwikkelingen van onder meer de inzet van wijkagenten nauwgezet moeten volgen.
2. Wij handhaven de inzet van Bijzondere Opsporingsambtenaren (waaronder ook zogenaamde bikers) voor specifieke taken ten aanzien van milieu, afval, verkeer en drank- en horecawetgeving. In geval van structurele overlast behoort cameratoezicht – al dan niet voor een beperkte periode – tot de mogelijkheden.
3. Jongeren zoeken elkaar op en hierdoor ontstaan in elke kern zogenaamde hangplekken. Deze locaties brengen wij in kaart en gaan wij monitoren. In geval van overlast worden de jongeren én hun ouders daar over duidelijk aangesproken of treedt gemeente en politie gezamenlijk op. Leren omgaan met en zich houden aan wet- en regelgeving alsmede sociale normen begint immers in het gezin.
4. Wij hanteren een lik-op-stuk beleid ten aanzien van vernieling van gemeentelijke eigendommen, waarbij het principe geldt dat de veroorzaker van de schade die ook betaalt. De kosten van wangedrag mogen niet op de samenleving worden afgewenteld en mede daarom doet de gemeente altijd aangifte van vernielingen.
5. Wij houden de aanrijtijden van hulpdiensten nauwkeurig in de gaten.
6. Wij vinden dat de kern van de brandweer de vrijwillige brandweerman/vrouw is. Om de vrijwillige brandweerkorpsen op sterkte te houden en jongeren in staat te stellen op verantwoorde wijze het brandweervak te leren, voorziet de gemeente in voldoende financiële middelen.
7. Wij zien dat wijkteams, buurtcoördinatoren en buurtprojecten belangrijke instrumenten vormen bij de handhaving van de openbare orde en de uitgangspunten van schoon, heel en veilig. Wij stimuleren daarom dergelijke initiatieven.
8. Wij stimuleren inwoners om deel te nemen aan Burgernet omdat de meerwaarde al is bewezen; één op de tien burgernetacties worden opgelost dankzij tips van deelnemers.
9. Wij stimuleren deelname aan het 'Keurmerk Veilig Ondernemen' voor winkelgebieden en bedrijventerreinen. Voor de woongebieden stimuleren wij deelname aan het 'Keurmerk Veilig Wonen'.
10. Wij stellen vuurwerkvrije zones in om kwetsbare groepen op kwetsbare plekken (zoals bejaardenhuizen) tegen overlast te beschermen en brandgevaarlijke situaties en ordeverstoring te voorkomen.

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
1	Bewoners kennen hun wijkagent.	Afspraken maken met de politie over de inzetbaarheid van de wijkagent. Actief communiceren i.s.m. de politie op de gemeentepagina, internet en Social Media.	Veiligheidsmonitor in 2015 en 2017.	X		X	
2	Gebied dekkende inzet van boa's op het gebied van kleine ergernissen, overlast en Drank- en Horecawet controles.	Maken van een beleidsnota voor een gebiedsdekkende inzet van de BOA's.	Vaststelling beleidsnota en uitvoeringsplan.	X	X		
		Op basis van de beleidsnota een uitvoeringsplan maken.	Meting effecten op wijze zoals aangegeven in het uitvoeringsplan.	X	X		
		Aantal BOA's wordt in vaste dienst genomen.					
	Juridisch mogelijkheden bieden tot cameratoezicht.	Wettelijk kader voor inzet cameratoezicht opnemen in APV.	APV vastgesteld door gemeenteraad.	X			
3	Weten waar de jongeren hangen en gezamenlijk optreden politie en gemeente bij jeugdoverlast.	Hangplekken in kaart brengen en monitoren overlast i.s.m. politie, boa's en jongerenwerk.	Hangplekken inzichtelijk	X	X	X	X
		Aanspreken overlast gevende jongeren en hun ouders i.s.m. politie.	Halfjaarlijks overzicht	X	X	X	X
4	Hulpdiensten ter plaatse binnen afgesproken tijd.	Monitoren aanrijdtijden en aandringen op verbetering indien van toepassing.	Kwartaalrapportages politie en brandweer per kern.	X	X	X	X
5	Vrijwilligersaantal brandweer op peil houden.	Stimuleren jong volwassen inwoners om brandweervrijwilliger te worden (jeugdbrandweer).		X	X	X	X
6	Burgers zijn betrokken bij hun schone en veilige leefomgeving.	Nota Burgerparticipatie opstellen waarin veiligheid een van de onderwerpen is (OOV) (zie ook programma Bestuur en dienstverlening, punt 1).	Nota Burger-participatie		X		
7	10% inwoners neemt deel aan Burgernet.	Burgernet nog meer onder de aandacht van de inwoners brengen. Actieplan opstellen.	10% van de inwoners neemt deel aan Burgernet.	X	X	X	X

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
8	Maatregelen uit Keurmerk Veilig Ondernemen Winkelgebied stimuleren.	Huidige KVO- W project in Bergambacht in 2015 her-certificeren	Project Bergambacht her-gecertificeerd	X	X	X	X
		KVO- W als onderwerp uitwerken in Kadernota Integraal Veiligheidsbeleid.		X	X		
		Initiëren haalbaarheidsonderzoek uitrollen KVO projecten.	Haalbaarheids-onderzoek	X	X		
	Maatregelen uit Keurmerk Veilig Ondernemen Bedrijfsterreinen stimuleren.	Huidige KVO-B project in Bergambacht continueren.		X	X		
		KVO- B als onderwerp uitwerken in Kadernota Integraal Veiligheidsbeleid.	Opname in Kadernota IVB. Haalbaarheidsonderzoek.	X	X		
		KVO-W en KVO-B certificeren in andere gebieden in 2018.					X
	Maatregelen uit Keurmerk Veilig Wonen benutten.	Onderzoeken hoe KVV promoot/verplicht gesteld kan worden door bijvoorbeeld opnemen in omgevingsvergunning, bouwverordening en/of prestatieafspraken met projectontwikkelaars en woningbouwverenigingen. KVV te stimuleren in gehele huurwoningbestand en bij nieuwbouwwoningen.	Opname in KVO-B Kadernota IVB. Opname KVV in prestatieafspraken met corporaties.		X		
		Handhaven naleving voorschriften KVV bij omgevingsvergunningen.					
		Het initiatief vestingstad Schoonhoven zal worden behouden.					
9	Vuurwerkvrije zones zijn ingesteld.	Burgemeester wijst vuurwerkvrije zones aan.	Vaststellen vuurwerkvrije zones.	X	X	X	X
		Inzet BOA's om te handhaven tijdens jaarwisseling.		X	X	X	X

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
		Zie voor aanvullende maatregelen brief burgemeester aan gemeenteraad januari 2015 met daarin o.a.: <ul style="list-style-type: none"> • onderzoeken vuurwerkbestendige borden • onderzoeken vuurwerkvrije zones • inzet BOA's 					
10	Bevorderen dierenwelzijn.	Opstellen nota dierenwelzijn.	Vaststelling nota dierenwelzijn.		X	X	
11	Verbod op coffeshops	In APV verbod opnemen voor coffeeshops	APV wordt vastgesteld door gemeenteraad	X			
	Verbod op seksinrichtingen.	Zo mogelijk in APV opnemen en integraal ontmoedigings(0-) beleid.	Vastgesteld beleid.	X			

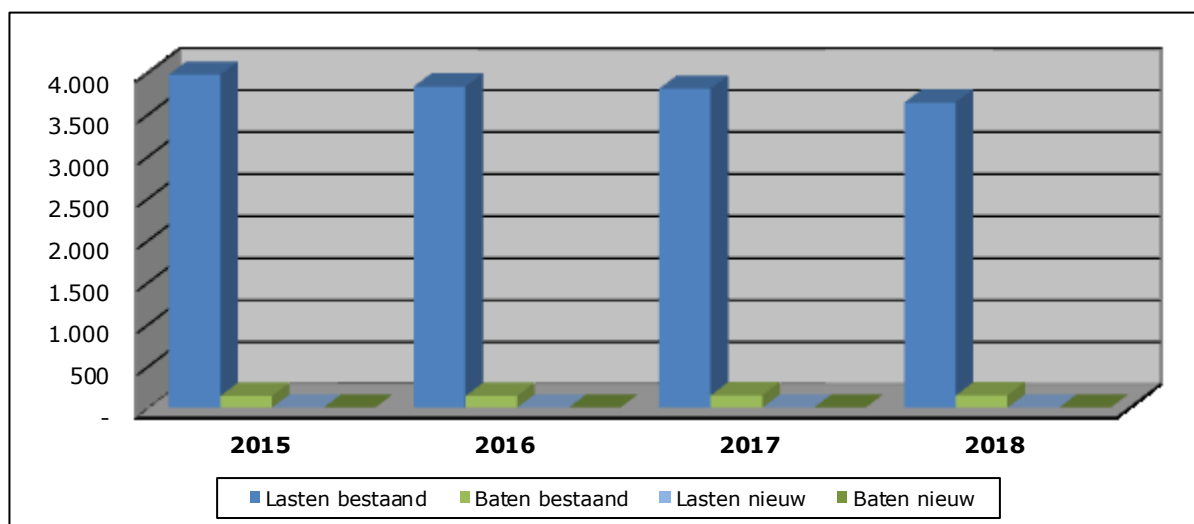

Wat mag het kosten?

Tabel Baten en lasten (x € 1.000,--)

	Begroting	Meerjarenraming		
	2015	2016	2017	2018
Nieuw beleid	-	-	-	-
Bestaand beleid	3.962	3.822	3.795	3.632
Totaal lasten	3.962	3.822	3.795	3.632
Nieuw beleid	-	-	-	-
Bestaand beleid	139	139	146	146
Totaal baten	139	139	146	146
Saldo van baten en lasten	3.823-	3.683-	3.649-	3.486-
Geraamd resultaat	3.823-	3.683-	3.649-	3.486-

Grafiek Lasten en baten voor bestemming (x € 1.000,--)

Programma Werk en inkomen

Wat zien wij als belangrijke landelijke trends en ontwikkelingen?

De economische ontwikkelingen hebben een grote invloed op het terrein van Werk en inkomen voor de gemeenten. De situatie op de arbeidsmarkt, waaronder de beschikbaarheid van betaalde arbeid, is leidend voor de inzet van de gemeente. De inzet is om de beschikbare middelen zo effectief en efficiënt mogelijk in te zetten.

Met de invoering van de Participatiewet vanaf januari 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor alle doelgroepen met een zekere afstand tot de arbeidsmarkt. Bij de uitvoering van de werkzaamheden van Sociale Zaken wordt aansluiting gezocht bij het Sociaal Domein waarin zelfredzaamheid en gebruikmaking van het netwerk van het individu belangrijke uitgangspunten zijn.

Wat betekenen die trends en ontwikkelingen op langere termijn voor ons gebied?

De gemeente wil op termijn op het terrein van Werk en inkomen in de regio met de partners een zo optimaal mogelijk werkend netwerk op het terrein van inkomensvoorziening, (re-)integratie en armoedebestrijding om hiermee de leefbaarheid en actieve deelname aan de samenleving te vergroten.

De gemeente kan zelf (buiten de eigen ambtelijke organisatie) geen structurele banen scheppen, maar zich wel inzetten om werklozen maximaal te ondersteunen bij het vinden van een baan. De gemeente moet zich daarvoor committeren aan een actieve aanpak om werkzoekenden aan werk te helpen.

Wat kunt u deze raadsperiode van ons verwachten?

1. In deze coalitieperiode willen wij met het bedrijfsleven concrete afspraken maken over de inzet van werknemers met een afstand tot de arbeidsmarkt. De consulent Werk en Inkomen (voorheen Job Hunter) wordt intensiever ingezet in de werkgeversbenadering. We focussen daarbij op wat mensen wel kunnen.
2. De gemeente is zich bewust van haar sociaal maatschappelijke verantwoordelijkheid door mensen uit de doelgroepen daar waar mogelijk in de eigen organisatie in te zetten.
3. Herijking en optimalisering van de inrichting van de Sociale Werkvoorziening heeft prioriteit: Het budget ten behoeve van de sociale werkvoorziening wordt door de rijksoverheid sterk verminderd in de veronderstelling dat een groot deel van de huidige werknemers in de sociale werkvoorziening straks geheel of gedeeltelijk werk kan vinden op de reguliere arbeidsmarkt. Met deelnemende gemeenten zal voor de werknemers snel een goede oplossing worden gezocht. Dit is nodig om in de komende jaren grote financiële risico's voor de gemeente te voorkomen.
4. Herijking en optimalisering van de inrichting van een Werkbedrijf heeft prioriteit om:
5. Actief in te zetten op het bestrijden van jeugdwerkloosheid en werkloosheid bij werknemers boven de 45 jaar.
6. Mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt en uitkeringsgerechtigden naar vermogen actief te laten worden, door re-integratieactiviteiten (gericht op het verkrijgen van een betere positie op de arbeidsmarkt door middel van een mobiliteitscentrum), het verrichten van vrijwilligerswerk of een andere vorm van zinvolle activiteiten. Dit mag overigens niet leiden tot het verdringen van reguliere banen.
7. Mede door de economische crisis is de afgelopen jaren een groeiend aantal huishoudens in de Krimpenerwaard in financiële problemen gekomen. De gemeente organiseert adequate schuldhulpverlening en goede ondersteuning door maatschappelijk werk. Wij willen in dat kader schuldsituaties zoveel mogelijk voorkomen en waar ze onverhoopt ontstaan de doorlooptijden van schuldhulptrajecten verkorten. Samenwerkingsafspraken en bestaande convenanten met onder andere verhuurders, leveranciers van water en energie worden daar waar nodig geactualiseerd.
8. De gemeente blijft met behulp van sociale regelingen een vangnet bieden voor hen die echt niet kunnen deelnemen aan het arbeidsproces. Wel handhaven we strikt op misbruik van uitkeringen. De mogelijkheden van intensievere inzet tot handhaving gaan wij inventariseren en indien nodig implementeren.

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
1	Afspraken met het bedrijfsleven welke moeten leiden tot meer plaatsingen van werknemers met een afstand tot de arbeidsmarkt.	In samenwerking met medewerkers economie onderzoek doen en een plan maken met creatieve ideeën om ondernemers hiervoor enthousiast te maken (zie ook programma Economie, ondernemen en bedrijvigheid, punt 2).	Een proactieve werkgeversbenadering levert resultaat op.	X	X	X	X
2	Mensen uit doelgroepen worden waar mogelijk ingezet in de gemeentelijke organisatie.	Creëren arbeidsplaatsen binnen eigen organisatie, gemeenschappelijke regelingen en verbonden voor mensen met een arbeidshandicap (garantiebanen).	2 garantiebanen voor 2015 en 2016.	X	X	X	X
		Ontwikkelen van: <ul style="list-style-type: none"> - Tegenprestatieplaatsen - Werkervaringsplaatsen 	Meetbaar aantal plaatsingen nog vast te stellen.		X	X	X
		Tevens deelname aan vrijwilligersactiviteiten en stageplaatsen openstellen en invullen uit de doelgroepen van de Participatiewet.			X	X	X
		Social return on investment opnemen in inkoopbeleid.	Inkoopbeleid met SROI.		X		
3	Toekomstbestendige sociale werkvoorziening voor de uitvoering van de WSW.	Besluitvorming over toekomst Promen.	Collegebesluit Raadsbesluit	X	X		
		Herijking van de Gemeenschappelijke Regeling Promen		X	X		
		Voorziening beschut werk creëren	Arbeidsplaatsen voor beschut werk	X	X		
4	Bestrijden jeugdwerkloosheid en werkloosheid bij werknemers boven de 45 jaar.	Herijking Werkgeversservicepunt en optimalisering Werkbedrijf. Afspraken maken in Werkbedrijf voor het realiseren van garantiebanen in de marktsector, gekoppeld aan een actieve werkgeversbenadering	13 garantiebanen voor de marktsector voor 2015 en 2016.	X	X	X	X

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
		en het versterken van het Werkgeversservicepunt Midden-Holland.					
		Plan van Aanpak Werkbedrijf (regionaal).	Plan van aanpak.	X	X		
		Analyse van sectoren met kansen, sectoren met CAO-afspraken en bedrijven met goede ervaringen met de doelgroep arbeidsbeperkten.	(regionaal) marktbeperkingsplan Werkgeversvolg-systeem.		X	X	X
		Professionalisering werkgeversservicepunt.			X	X	
	(Re-)activering van doelgroepen Participatiewet.	Intensivering inzet vrijwilligersorganisaties voor (reactivering klanten. Klanten worden gestimuleerd om eerst zelf maatschappelijk nuttige activiteiten te vinden (in het eigen sociale netwerk, de buurt of bijvoorbeeld in de vorm van vrijwilligerswerk. Indien dit niet lukt wordt gezocht naar een passende tegenprestatie.	Meetbaar aantal plaatsingen/ meetbaar vooruitgang Participatieladder (minder geïsoleerden).	X	X	X	
		Beleidsnota tegenprestatie. Inzet tegenprestatie bij maatschappelijke instellingen.	Afgesloten convenanten.		X		
		Kwalitatieve en kwantitatieve analyse van het klantenbestand/ inclusief opbouw jongerenbestand.	Analysegegevens beschikbaar.	X	X		
		Maken beleidsnota jongeren.	Beleidsnota jongeren		x	x	
	Terugdringen Jeugdwerkloosheid (met behulp van ESF-financiering).	Inzetten van trajecten die begeleiding geven aan jongeren met een grote afstand tot werk/school.	2 per jaar	X	X	X	X
		Inzetten van Jongeren vouchers die de werkgevers stimuleren om een jongeren (met uitkering)	5 per jaar	X	X	X	X

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
		aan te nemen.					
		Inzetten van een regionale Jongerencoach die de trajectbegeleiding oppakt van jongeren die van een praktijkschool of Voortgezet Speciaal Onderwijs afkomen.	Max. 4 jongeren per jaar	X			
		Inzetten van een consulent Jeugd, die inzicht heeft in alle lokale en regionale middelen om de werkloosheid terug te dringen.		X	X	X	X
		Inzetten van Individuele Studietoelage voor jongeren met een arbeidsbeperking die via een opleiding hun werkkansen willen vergroten.	Max. 7.	X	X	X	X
		Promentrajecten: bouwen aan de toekomst.					
		Intensieve begeleiding van jongeren met een arbeidsbeperking afkomstig van pro/vso-scholen naar werk.	Inzet regionale jongerencoach.	X	X	X	X
		Samen met onderwijs en bedrijfsleven het opzetten van vakonderwijs onderzoeken.		X	X	X	X
5	Schuldsituatie voorkomen en doorlooptijden van schuldhulptrajecten verkorten.	Beleidsnota schuldhulpverlening.			X		
		Vroegtijdig signaleren van betalingsachterstanden.		X	X	X	X
		Actualiseren en herijken van bestaande convenanten met verhuurders, woningcorporaties en leveranciers van water en energie.	Convenanten		X		
		Faciliteren (personeel /financieel) initiatieven	Convenanten	X	X	X	X

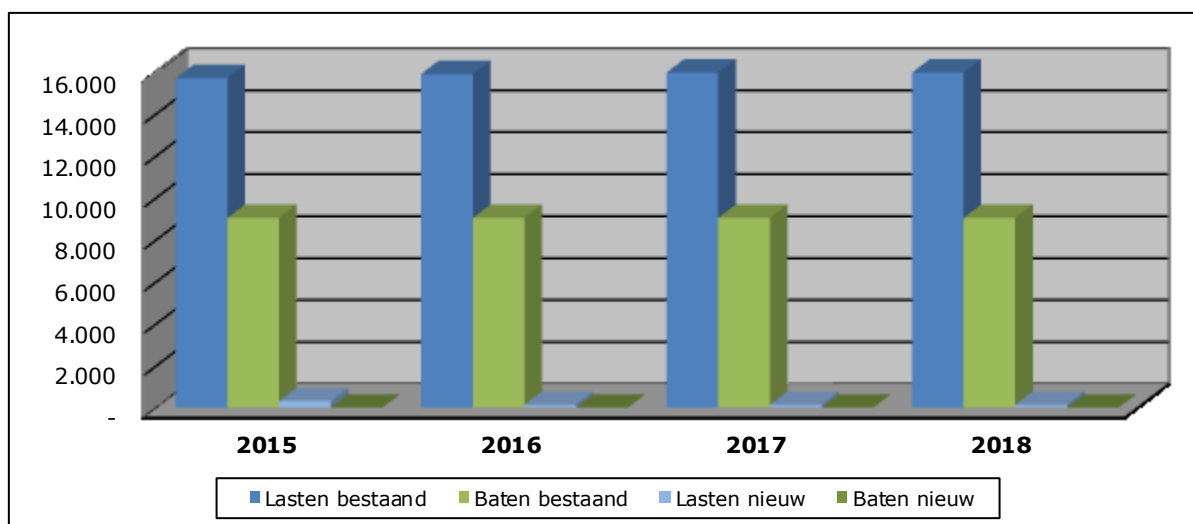
Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
		lokale instellingen.					
		Wegwerken van achterstanden.		X	X		
6	Intensivering handhavingsbeleid	Herijken huidige handhavingsactiviteiten.	Evaluatie en beleidsplan	X			
		Project hoogwaardig handhaven.		X	X		
		Onderzoek naar mogelijkheden uitbreiden contract met sociale recherche of onderbrengen binnen de ambtelijke organisatie.	Nieuw contract of voorstel onderbrengen in de ambtelijke organisatie.		X		
		Actualiseren handhavingsverordening op grond van de Participatiewet.	Raadsbesluit voor 1 juli 2015.		X	X	
	Revitaliseren Minimabeleid om de leefbaarheid en actieve deelname van inwoners aan de samenleving te vergroten en te voorzien in een zinvolle dagbesteding.	Onderzoek naar effecten toepassing beleidsregel individuele inkomenstoelage.	Evaluatie Convenanten/ subsidieverstrekking	X	X	X	X
		Faciliteren (personeel/financieel) initiatieven lokale instellingen.		X	X	X	X
		Herijken bijzondere bijstand en bestaand beleid overeenkomstig Participatiewet aanpassen.	Minimabeleid	X			
		In samenhang met het sociaal domein wordt gebouwd aan een sterk activerend minimabeleid voor 2016, met aandacht voor de functie sociaal vangnet en het duwtje in de rug voor mensen die weer actief zijn op de arbeidsmarkt.		X	X		
		Ondersteuning van gezinnen met kinderen ter bestrijding van armoede.	Projectvoorstel	X	X		

Wat mag het kosten?

Tabel Baten en lasten (x € 1.000,--)

	Begroting	Meerjarenraming		
	2015	2016	2017	2018
Nieuw beleid	310	140	140	140
Bestaand beleid	15.695	15.894	15.962	15.952
Totaal lasten	16.005	16.034	16.102	16.092
Nieuw beleid	-	-	-	-
Bestaand beleid	9.041	9.041	9.041	9.041
Totaal baten	9.041	9.041	9.041	9.041
Saldo van baten en lasten	6.964-	6.993-	7.061-	7.051-
	-	-	-	-
Geraamd resultaat	6.964-	6.993-	7.061-	7.051-

Grafiek Lasten en baten voor bestemming (x € 1.000,--)

Programma Economie, ondernemen en bedrijvigheid

Wat zien wij als belangrijke landelijke trends en ontwikkelingen?

Economie is belangrijk voor de vitaliteit van de samenleving. Landelijke trends zijn een veranderende verhouding tussen maatschappelijke partijen, aandacht voor verminderen van regeldruk, functiemenging in agrarische gebieden of bedrijfsterreinen en herstructurering van bedrijventerreinen. Samenwerking tussen overheid, ondernemers en onderwijs (de drie O's) is hierbij steeds meer van belang. De arbeidsmarkt is het gemeenschappelijke terrein waarbij de sociale agenda (mensen aan het werk, de periode van uitkeringsafhankelijkheid kort houden en armoede voorkomen) en de economische agenda (werkgelegenheid, economische groei en vestigingsklimaat) bij elkaar komen. Veel gemeenten geven aandacht aan een ondernemersloket en er is aandacht voor het betrekken van lokale ondernemers bij aanbestedingen (in combinatie met 'social return on investment'). Als gevolg van de huidige arbeidsmarkt zijn er relatief veel ZZP-ers.

Wat betekenen die trends en ontwikkelingen op langere termijn voor ons gebied?

De Krimpenerwaard is een ondernemende regio en daar zijn wij trots op. Onze gemeente heeft relatief veel ZZP'ers. Ondernemers dragen met hun economische activiteiten bij aan de vitaliteit van de gemeente en daar moet de gemeente dan ook in ondersteunen. Belangrijke sectoren zijn en blijven de bouw, industrie, logistiek, binnenvaart en landbouw. Veel ondernemers, waaronder agrariërs en winkeliers, zijn goed georganiseerd. Het ondernemen laten wij aan ondernemers zelf over, en de gemeente denkt mee en onderhoud goede contacten met ondernemers. Zodoende kunnen gemeenten en ondernemers gezamenlijk optrekken. Om de kenmerkende kwaliteiten van onze gemeente te behouden moet bedrijfsuitbreiding in samenhang worden gezien met de (woon)omgeving. In dat verband moet er bijzondere aandacht zijn voor duurzaamheid en innovatie. Ondernemers in de Krimpenerwaard zijn vaak sterk gericht op de eigen kern en leveren zodoende een belangrijke bijdrage aan de maatschappelijke vitaliteit van de kernen. Voor de gemeente ligt de taak om de ondernemers te verbinden met (middelbare) onderwijsinstellingen zodat samenwerking met de drie O's plaats kan vinden.

Wat kunt u deze raadsperiode van ons verwachten?

1. Wij verkorten en vereenvoudigen procedures en geven helderheid richting ondernemers over regelgeving.
2. Wij versterken het ondernemersklimaat door in gesprek te gaan met ondernemers, de verbinding te zoeken en meerwaarde te creëren in de samenwerking met bedrijven. Hierbij organiseert de gemeente netwerkbijeenkomsten en stelt ze samen met ondernemers en ZZP-ers een samenwerkingsagenda op.
3. Wij richten een (digitaal) bedrijvenloket op.
4. Bij behoefte aan een bedrijfsinvesteringsfonds dan wel een BIZ-regeling faciliteert de gemeente deze.
5. Wij onderzoeken de mogelijkheden van een glasvezelnetwerk in het buitengebied en op bedrijventerreinen om internetverbindingen en digitale netwerken te versterken.
6. Wij bieden ruimte voor uitbreiding van bestaande en nieuwe bedrijventerreinen indien de vraag daarvoor is aangetoond en revitalisering van bestaande bedrijfsterreinen daarvoor geen oplossing biedt. Bij uitbreiding is er naast de belangen van ondernemers aandacht voor andere belangen (zoals van omwonenden en het landschap).
7. Wij versterken de regionale attractiviteit voor bedrijven door de samenhang tussen ondernemers, onderwijs en overheid te vergroten (drie O's).
8. Wij stimuleren ondernemers tot deelname aan het Keurmerk Veilig Ondernemen.
9. Wij streven naar een voortvarende uitvoering van de Gebiedsovereenkomst Krimpenerwaard 2014-2021, met inachtneming van de agrarische belangen. Wij zien de agrarische sector als essentiële drager van het cultuurlandschap. Agrarisch natuurbeheer wordt gestimuleerd.
10. Wij stellen samen met de agrarische sector een visie en meerjarenprogramma Landbouw op. Hierbij gaat het onder andere om: vernieuwend ondernemen, verkeersbewegingen en zwaar transport in en rond het landbouwbedrijf, uitbreidingsmogelijkheden, alternatief grondgebruik en gebruik van biomassa (voor productie van duurzame energie).
11. Wij houden onze kernen bereikbaar door duidelijke bewegwijzering en voldoende gratis parkeergelegenheid bij winkelgebieden. Voor de versterking van het winkelbestand gaan wij intensief samenwerken met winkeliers.
12. De openstelling van winkels is in principe van maandag tot en met zaterdag. Reeds gemaakte afspraken, met voorgaande besturen over andere of ruimere winkeltijden, respecteren wij.

13. De gemeente streeft naar een topnotering binnen drie jaar in de lijst van MKB-vriendelijkste gemeenten van Nederland.

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
1	Gemeente is faciliterend aan inwoners en bedrijven door goed vooroverleg te voeren en procedures te bekorten.	Lijst categorieën van gevallen waarvoor verklaring van geen bedenkingen is verleend door gemeenteraad.	Implementatie-plan omgevingswet (waaronder omgevingsplan).	X			
		Volgen wetgevingsproces Omgevingswet (naar verwachting 2018) en opstellen Implementatieplan Omgevingswet.	Afhandelen van bezwaar binnen de wettelijke termijnen.			X	X
	Gemeente is faciliterend aan inwoners en bedrijven door vereenvoudigde regelgeving.	Vereenvoudiging regelgeving wordt onderdeel van het programma deregulering (zie programma Bestuur en dienstverlening punt 1 en 9), o.a. :	Klanttevredenheidsonderzoek (verbetering tussen 0-situatie en 2de KTO).	X	X	X	X
		Flexibilisering bestemmingsplannen.	Bestemmingsplannen voldoen aan notitie actualisatie en flexibiliteit.				
		Verruiming regeling "kruimelgevallen".					
		Heroriëntatie op welstandsbeleid.					
		Planschadeverordening.					
		Uitvoeren pilot op het gebied van de Wabo en de APV om te experimenteren met het verkorten van procedures (VTH).	Afname procedures voor ondernemers in afwijking van bestemmingsplan (buitenplans).		X	X	
2	Een vitale en leefbare Krimpenerwaard die inspeelt op de diverse macro-economische transities zoals o.a. de demografische ontwikkelingen. en de effecten daarvan op sociaal-maatschappelijk gebied, wonen,	Het toekomstbestendig maken van de Krimpenerwaard door het maken van een gemeente breed <u>Programma Vitaliteit en Samenleving</u> . Als onderdeel hiervan wil de gemeente met de ondernemers nadenken over een programma economische structuurversterking.	Programma Vitaliteit en Leefbaarheid				

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
	werken, recreatie etc.	Waar liggen kansen, bedreigingen, mogelijkheden en wat kan de gemeente daarin betekenen o.a.:					
		Ontwikkelen Economisch platform en per kern een doelgroep gebonden overleg (o.a. ZZP-ers).	Oprichting economisch platform.	X	X	X	X
		Opstellen en uitvoeren Economisch agenda.	Vaststelling economische agenda		X	X	X
		Onderzoek naar mogelijkheden (Europese) glasvezelsubsidie en bereikbaarheid van winkelgebieden en bedrijfsterrinen.	Onderzoek glasvezel gereed Inzicht in parkeerproblematiek en oplossingsrichtingen per winkelgebied / bedrijventerrein		X	X	
		Afspraken maken met bedrijfsleven die moeten leiden tot plaatsing van meer werknemers met een afstand tot de arbeidsmarkt (zie ook programma Werk en inkomen, punt 1).		X	X	X	X
3	Een (digitaal) bedrijvenloket is ingericht.	Onderzoek hoe een digitaal loket te realiseren met informatie van alle overheden (regelgeving) en informatie gemeente (bijvoorbeeld aanbestedingen, vacatures, leegstaand bedrijfstvastgoed.	Digitaal loket met informatie van alle overheden (regelgeving) en informatie gemeente (bijvoorbeeld aanbestedingen, vacatures, leegstaand bedrijfstvastgoed.		X		
		Aansluiting op e-Herkenning.			X		
		Website gereed maken.			X		
		Producten en diensten door ontwikkelen.			X	X	X
		Database opzetten van lokale bedrijven en ZZPers die werkzaamheden voor de gemeente zouden kunnen verrichten.			X	X	
4	Faciliteren ondernemers	Informereren bij ondernemers naar de behoefte aan een BIZ-	Waar behoefte is faciliteren.	X	X	X	X

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
		regeling of bedrijfsinvesteringsfonds. Waar behoefte is faciliteren.					
		Heroverwegen of naast de hiervoor genoemde regelingen ook een ondernemersfonds gewenst is.			X		
5	Overzicht beschikbaar van huidige dekking glasvezel / snel internet en mogelijkheden onderzoeken om dit uit te breiden.	Met input van alle kabel- en internetbedrijven de dekking inzichtelijk krijgen en intekenen op de kaart. Daarnaast, samen met burgers en ondernemers, voorstellen maken waar internetverbindingen structureel verbeterd kunnen worden.	Overzicht huidige dekking beschikbaar.	X	X		
6	Uitbreiding van bedrijventerreinen is mogelijk indien de noodzaak is aangetoond.	We monitoren de noodzaak tot uitbreiding van bestaande en aanleg van nieuwe bedrijfsterreinen.	Er is voldoende voorraad van bedrijfslocaties.	X	X	X	X
7	Samen met private partijen werken aan kwalitatief hoogwaardige bedrijfsterreinen en winkelgebieden.	Als onderdeel van het programma Vitaliteit en Samenleving (zie: punt 2): Plan van Aanpak Herstructurering bedrijventerreinen.	Door ondernemers en gemeente gedragen aanpak op herstructurering van bedrijfsterreinen en winkelgebieden Samenwerkingsagenda per bedrijfsterrein op gebied van schoon, heel en veilig (of KVO).	X	X		
		Uitvoering PvA Herstructurering.			X	X	X
		Plan van Aanpak Toekomstbestendige winkelgebieden.			X		
		Uitvoering PvA Toekomstbestendige winkelgebieden.				X	X
		Database leegstand bedrijven (o.b.v. BAG en WOZ).				X	
		Acquisitie van bedrijven (regionaal oppakken).		X	X	X	
		Samenwerkingsagenda schoon, heel en veilig stimuleren en faciliteren.		X	X	X	X
	Aanbod van opleidingen en van	Kennisdeling tussen ondernemers en		X	X	X	X

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
	werkzoekenden moet aansluiten op de vraag van ondernemers.	ondernemers stimuleren.					
		Samen met ondernemers (jaarlijks) open bedrijvendagen organiseren met aandacht voor vacatures (werkzoekenden) en opleidingen (scholieren) (werkzoekenden) en opleidingen (scholieren).	PvA	X	X	X	X
		Samen met de 4 scholen voor voortgezet onderwijs nagaan hoe (nog) meer aandacht gegeven kan worden aan techniek onderwijs		X	X	X	X
8	Bevorderen toepassing Keurmerk Veilig Ondernemen.	Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) stimuleren en faciliteren.		X	X	X	X
9	Een op schema liggende uitvoering van de Gebiedsovereenkomst.	Wij voeren de Gebiedsovereenkomst Krimpenerwaard 2014-2021 uit, met inachtneming van de agrarische belangen en in relatie met het Programma Vitaliteit en Samenleving (zie: punt 2). Hoofdzaken zijn:	Nieuwe natuur in 3 deelgebieden gerealiseerd en voorbereiding voor de inrichting van de andere deelgebieden opgestart.				
		realisatie uitvoeringsovereenkomst.		X			
		kavelruilen in Den Hoek.		X			
		de inventarisatie van de Noordrand.		X			
		de ontwerpfase in de noordrand afgerond.				X	
		Start inrichting 3 deelgebieden (De Nesse, Berkenwoudse Driehoek en Oudeland Zuid).			X		
		Start voorbereidingen Kadijk West.			X		

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
		Overige deelgebieden worden de van zaken voorbereidingen en verkenningen gestart.		X			
		Realisatie doelstellingen landbouw, natuur en recreatie.		X	X	X	X
		Tussenevaluatie stand van zaken.				X	
10	<p>Toekomstbestendig buitengebied en duurzaam behouden en ondersteunen van de agrarische sector.</p> <p>Behouden van cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteit van het buitengebied en de kracht van het buitengebied benutten voor economische draagkracht en om recreatieve activiteiten te versterken (zie programma Ruimtelijke ordening, wonen en mobiliteit, punt 5).</p>	Als onderdeel van het Programma Vitaliteit en Samenleving (zie punt 2).	<p>Vastgestelde Ontwikkelingsvisie Buitengebied.</p> <p>Minimaal 4 Innovatie cafés; Ondersteuning minimaal 4 innovatieve projecten</p> <p>Visie en aangepaste regelingen opgenomen in bestemmingsplannen</p> <p>Commitment POP/Leaderprogramma</p> <p>Stikstof is geen belemmering voor uitbreiding of nieuwe vestiging van agrarische bedrijven.</p>				
		Opstellen Ontwikkelvisie Buitengebied, vooruitlopend op een gehele structuurvisie.		X			
		Opstellen actieplan landbouw in samenhang met de Gebiedsovereenkomst.		X			
		Opstellen meerjarenprogramma Landbouw.			X		
		Uitvoering POP/Leader - programma 2015-2020.		X	X	X	X
		Uitvoeren pilot tegengaan bodemdaling via onderwaterdrainage.			X		
		Opstellen uitvoeringsprogramma recreatie en Toerisme en meerjarenprogram-					

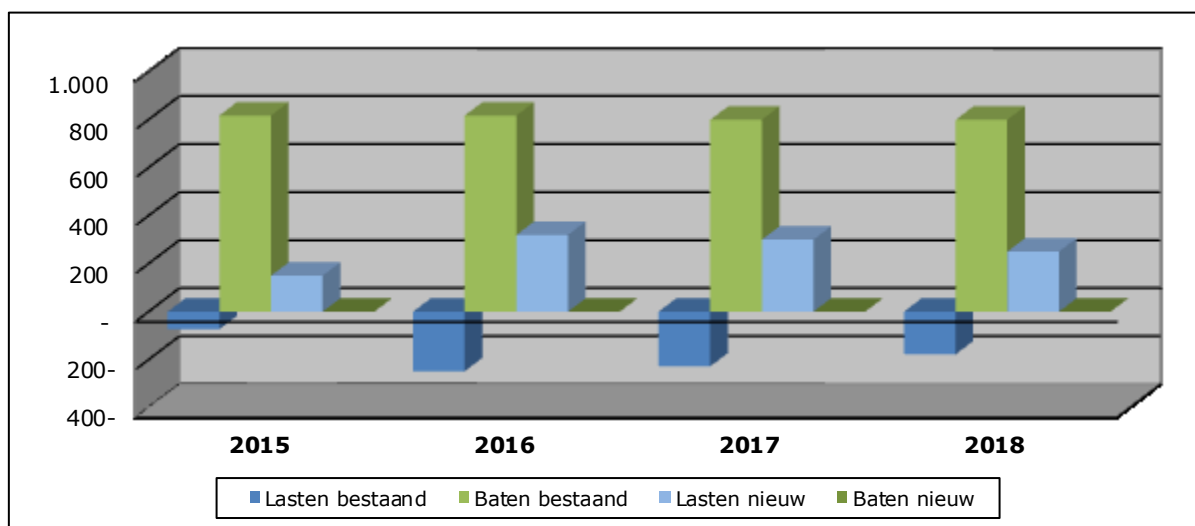
Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
		ma (zie programma Recreatie en toerisme punt 2).					
		Promoten vernieuwend ondernemen (o.a. recreatief medegebruik).		X	X	X	X
11	Versterken bereikbaarheid en aantrekkingskracht winkelgebieden.	Onderzoek naar bereikbaarheid en parkeergelegenheden in winkelgebieden.	Inzicht in parkeerproblematiek en bereikbaarheid per winkelgebied (gedragen beeld en oplossingsrichting met winkeliers).		X		
		Samen met winkeliers opstellen notitie toekomst winkelgebieden, uitgaand van het versterken van de eigenheid en de kracht van elk winkelgebied (over o.a. leegstand, RO-mogelijkheden, stimuleren startende ondernemers).	Behouden van winkelbestand.		X	X	
12	Respecteren zondagsrust bij openingstijden winkels.	Opstellen winkeltijdenbeleid.	Ontheffingen winkeltijden conform de nieuwe verordeningen.	X	X	X	X
		Harmoniseren winkeltijdenverordening en APV.		X	X	X	X
		Inventariseren en vastleggen bestaande afspraken.		X	X	X	X
		Steekproefsgewijs controleren op openingstijden.		X	X	X	X
13	Een top-notering in de lijst van MKB-vriendelijkste gemeenten.	Een actieplan opstellen .	In top 30 onderzoek MKB vriendelijkste gemeente.		X	X	
		Actieplan uitvoeren.				X	X

Wat mag het kosten?

Tabel Baten en lasten (x € 1.000,--)

	Begroting 2015	Meerjarenraming		
		2016	2017	2018
Nieuw beleid	150	320	300	250
Bestaand beleid	73-	248-	228-	178-
Totaal lasten	77	72	72	72
Nieuw beleid	-	-	-	-
Bestaand beleid	817	817	799	799
Totaal baten	817	817	799	799
Saldo van baten en lasten	740	745	727	727
Geraamd resultaat	740	745	727	727

Grafiek Lasten en baten voor bestemming (x € 1.000,--)

Programma Ruimtelijke ordening, wonen en mobiliteit

Wat zien wij als belangrijke landelijke trends en ontwikkelingen?

Ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteit raken en versterken elkaar. De gemeente krijgt steeds meer verantwoordelijkheden op het gebied van de ruimtelijke inrichting en er worden regels vereenvoudigd, onder andere met de nieuwe Omgevingswet. Belangrijke trends zijn huishoudensverduunning, vergrijzing, het scheiden van wonen en zorg. Ook willen steeds meer mensen invloed hebben op de bouw van hun woning en is er aandacht voor verduurzaming van de leefomgeving. De ordening van de ruimte vraagt steeds meer om maatwerk, meedenken vanuit vraag en kwaliteit (en niet vanuit regels) en functiemenging.

Ook onze wensen ten aanzien van mobiliteit veranderen. Zo werken minder mensen op een vaste werkplek en groeit het internetwinkelen. Daar tegenover staat dat mensen in hun vrije tijd vaker er op uit trekken. Ook groeit het aantal vitale (dus mobiele) 65-plussers.

Wat betekenen die trends en ontwikkelingen op langere termijn voor ons gebied?

De Krimpenerwaard is een veelzijdig gebied. De gemeente moet blijven zoeken naar een balans tussen het behoud van de omgevingskwaliteiten en het waarborgen van een vitale en leefbare regio. Een leefbare gemeente betekent ook voldoende woningvoorraad die wat betreft typologie aansluit op de behoefte. Op dit moment zien wij een te beperkte doorstroming op de woningmarkt, dat duidt op de vraag naar meer gedifferentieerde woningen met bijzondere aandacht voor het betaalbare segment en vrije sector huurwoningen. Flexibel bouwen en bouwen van woningen in combinatie met andere functies stelt mensen in staat langer in hun eigen woning te blijven wonen. Een aantrekkelijke woonomgeving, dynamische kernen, zichtbare en goed bereikbare bedrijvigheid, combineren van diverse vervoersmogelijkheden en ruimte voor recreatie, natuur, wonen en bedrijvigheid is in een notendop de uitdaging voor de gemeente.

De nieuwe gemeente ligt tussen de diverse stedelijke regio's. Dit geeft goede aanknopingspunten om de ontsluiting en mobiliteit te verbeteren. Hierbij gaat het om de ontsluiting richting de A16, openbaar vervoer, recreatief netwerk en ontsluiting via de rivieren.

Wat kunt u deze raadsperiode van ons verwachten?

Op het gebied van Ruimtelijke Ordening

1. Projecten die door de voormalige gemeenten zijn geïnitieerd (opgenomen in de Regionale Agenda Wonen en vastgelegd in structuurvisies en afhankelijk van de financiële dekking vanuit de voormalige gemeenten) zetten wij onverminderd voort.
2. Wij zoeken samen met inwoners en bedrijven naar kansen en mogelijkheden. De houding van de gemeente is open en constructief, met ruimte voor nieuwe initiatieven. Wij denken, binnen kaders en algemeen belang, mee met wat er wél kan. Onder andere daarom dienen bestemmingsplannen flexibel te zijn en wordt het welstandsbeleid herijkt, waarbij wij aandacht hebben voor meer vrije bouwmogelijkheden.
3. In het karakteristieke veenweidegebied komen landbouw, natuur en recreatie allemaal tot hun recht. De uitvoering van de Gebiedsovereenkomst Krimpenerwaard 2014-2021 wordt voortvarend opgepakt. In het buitengebied zijn voldoende mogelijkheden voor agrariërs om hun bedrijf uit te breiden, en er komt ruimte om vrijkomende agrarische opstallen een andere functie te geven. Hierbij kan het toevoegen van woningen een middel zijn om het doel, behoud van een vitaal en karakteristiek buitengebied, te bereiken. Ook kunnen kleinschalige vormen van woningbouw een middel zijn om de ruimtelijke, recreatieve of sociale aspecten in het buitengebied te versterken.
4. Wij zien het buitengebied weliswaar als een herkenbare eenheid, maar er zijn lokaal ook gebied specifieke kenmerken. Dit vraagt bij het opstellen en toetsen van een bestemmingsplan ook om een gebied specifieke afweging in geval van initiatieven van inwoners en ondernemers.
5. Wij hebben bij realisatie of uitbreiding van functies (zoals wonen en werken) aandacht voor de belangen van omwonenden, en aanwezige waarden op het gebied van natuur en recreatie.
6. Wij inventariseren de karakteristieke panden ten behoeve van een monumentenbeleid.

Op het gebied van wonen

7. Woningbouw zetten wij in als instrument, gericht op vitaliteit van de kernen en toekomstige demografische opbouw van onze bevolking.
8. Woningbouwplannen die zijn opgenomen in de Regionale Agenda Wonen voeren wij uit.

9. Wij stellen binnen drie jaar een woonvisie vast waarbij wij ingaan op thema's zoals de realisatie van betaalbare woningen, het tegengaan van scheefwonen en het stimuleren van doorstroming op de woningmarkt. Hiervoor benutten wij de mogelijkheden van Collectief Particulier Opdrachtgeverschap en zetten wij het instrument van startersleningen in.
10. Wij maken (prestatie)afspraken met projectontwikkelaars en woningcorporaties.

Op het gebied van Mobiliteit

11. Wij streven naar goede bereikbaarheid en goede ontsluiting van de kernen en de Krimpenerwaard als geheel. De ontsluiting aan de westkant van de gemeente is daarvoor een knelpunt. Wij gaan actief in overleg met andere overheden voor betere doorstroming van de Algeracorridor.
12. Het openbaar vervoer moet op peil blijven en waar mogelijk verbeteren. Wij treden in overleg met partijen over openbaar vervoer in verband met de dienstregelingen. Dit vereist, binnen ieders verantwoordelijkheid, een goed samenspel met de provincie en vervoersmaatschappijen.
13. Wij onderzoeken de toekomstmogelijkheden en –bestendigheid van de veerdiensten, waarbij wij aandacht hebben voor de knelpunten en de bijdrage die de veren leveren aan de ontsluiting en vitaliteit van onze gemeente.

Structuurvisie

14. Opstellen van een structuurvisie waarin de ruimtelijke ontwikkelingen worden beschreven.

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
1	Lopende projecten worden voortgezet.	Woningbouwprojecten die door de voormalige gemeenten zijn geïnitieerd, opgenomen in de Regionale Agenda Wonen (RAW) en vastgelegd in structuurvisies en afhankelijk van de financiële dekking vanuit de voormalige gemeenten, zetten wij voort.	Voortgang realisatie RAW.	X	X	X	X
2	Initiatieven van inwoners en bedrijven worden, binnen een integrale belangenafweging, positief benaderd.	Wordt onderdeel van de nota burgerparticipatie (zie programma Bestuur en dienstverlening, punt 1). Samen met de bewoners zal gezocht worden naar oplossingen voor zaken waarvoor inwoners de gemeente benaderen, Bijvoorbeeld op gebied verkeersbeleid – bewoners zijn de beste verkeerskundige van de eigen straat.	Twee pilots worden uitgevoerd en geëvalueerd waarbij inwoners en bedrijven actief hebben meegedacht.	X	X	X	
		Kaderstellende notitie actualisatie bestemmingsplannen/ beheerverordeningen (max. 10 jaar oude	Vaststelling notitie actualisatie bestemmingsplannen.		X		

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
		bestemmingsplannen).					
		Thema-gewijze paraplu bestemmingsplannen, o.a. vernieuwend ondernemen, wijze van bestemmen, inhoudsmaat woningen, horeca.		X			
		Kaderstellende notitie herziening en vereenvoudiging ruimtelijk kwaliteitsbeleid en vervolgens actualisatie ruimtelijke kwaliteitsnota.	Vaststelling notitie ruimtelijk kwaliteitsbeleid en actualisatie ruimtelijke kwaliteitsnota.		X		
3	Uitvoering Gebiedsovereenkomst	Zie hiervoor programma Economie, ondernemen en bedrijvigheid, punt 9.					
4	Benutten lokale kennis en gebied specifieke kenmerken.	Wordt onderdeel van de nota burgerparticipatie (zie programma Bestuur en dienstverlening, punt 1).					
5	Behouden van cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteit van het buitengebied en de kracht van het buitengebied benutten voor economische draagkracht en om recreatieve attractiviteit te versterken.	Verwezen programma Economie, ondernemen en bedrijvigheid, punt 10.					
6	Behouden en bewustwording cultuurhistorie.	Inventarisatie karakteristieke en monumentale panden en beschermde stads- en dorpsgezichten.	Overzicht huidige monumenten beschikbaar.	X	X		
		Opstellen kaderstellende erfgoednota.			X		
		Opstellen erfgoedbeleid en harmonisatie verordeningen.			X	X	
7	Evenwichtige demografische opbouw van de bevolking - Woningvoorraad is geschikt om langer thuis te blijven	Notitie "Langer thuis wonen" als onderdeel van het Programma Leefbaarheid en Samenleving.	Notitie "Langer thuis wonen" vastgesteld.			X	

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
	wonen.						
		Gemeente stimuleert bewustwording en informeert over mogelijkheden.	Via diverse communicatievormen zijn inwoners geïnformeerd.			X	X
		Samenwerkingsagenda opstellen met o.a. (zorg)ondernemers, corporaties en gemeente.				X	X
8	Uitvoering van woningbouwplannen opgenomen in RAW.	Zie hiervoor punt 1.					
9	Evenwichtige woningvoorraad. Bouwen voor woonbehoefte, met een gedifferentieerd aanbod en hoge kwaliteit om migratiesaldo 0 te bereiken. Doelmatige en transparante verdeling en passend aanbod van sociale huurwoningen.	Als onderdeel van het Programma Vitaliteit en Samenleving (zie programma Economie, ondernemen en bedrijvigheid, punt 2) het opstellen van een deelprogramma woningbouw met daarin concrete doelstellingen en meetbare indicatoren op het gebied van vitaliteit en demografie en de wijze waarop hierin door woningbouwprogramma ring op wordt gestuurd binnen de RAW.	Voortgangsrapportage projecten (programmering, planning en financieel).	X	X		
		Opstellen Woonvisie (woningbehoefteonderzoek, inspelen op demografische veranderingen, stimuleren starters (o.a. startersleningen) en doorstromers, herijken zachte plannen, stimuleren CPO en optimaal benutten van de bouw mogelijkheden).	Vastgestelde Woonvisie Aanbieders van sociale huurwoningen (boven de 20 woningen in eigendom) bieden hun woningen aan via www.wonenindekrimpen.erwaard.nl		X	X	
		In de regio lobbyen en afstemmen over woning programmering.		X	X	X	X
		Nieuwe huisvestingsverordening				X	
10	Vastgestelde prestatieafspraken met alle woningcorporaties en (bij nieuwe projecten)	In overleg gaan over opstellen (prestatie)afspraken na de vaststelling van een woonvisie.	Prestatieafspraken met alle corporaties.			X	X

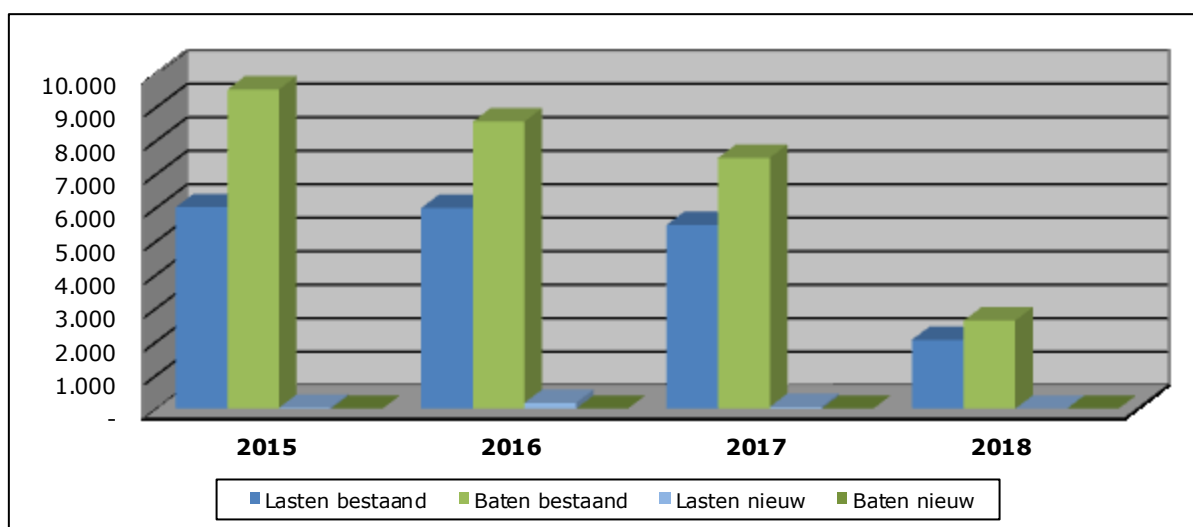
Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
	met projectontwikkelaars)						
11	Goede bereikbaarheid en ontsluiting van de Krimpenerwaard.	Opstellen van een verkeersvisie waarin met name kern overstijgende zaken integraal worden meegenomen. Hierbij gaat het om OV, langzaam verkeer, landbouwverkeer, transport over water, toeristisch verkeer, etc.	Verkeersvisie Wij zijn zowel ambtelijk als bestuurlijk vertegenwoordigd in het platform Algera corridor.			X	
		Deelnemen aan Algera-overleg.	Wij zijn zowel ambtelijk als bestuurlijk vertegenwoordigd in het platform Algera corridor.	X	X	X	X
12	Het openbaar vervoer moet op peil blijven en waar mogelijk verbeteren.	In overleg treden met partijen over openbaar vervoer in verband met de dienstregelingen. Dit vereist, binnen ieders verantwoordelijkheid, een goed samenspel met de provincie en vervoersmaatschappijen .	De dienstregelingen worden jaarlijks tegen het licht gehouden. Wensen vanuit de bevolking worden besproken met de concessiehouders. Initiatieven van persoonsgebonden vervoer worden ondersteund.	X	X	X	X
		Scan bereikbaarheid bushaltes opstellen.				X	
13	Instandhouden veerdiensten en versterken ontsluiting Krimpenerwaard door veren.	Onderzoek toekomstmogelijkheden en –bestendigheid van de veerdiensten.	Handhaving huidige veerdiensten.	X	X	X	
		Inzichtelijkheid in de knelpunten, recreatieve en vervoerswaarden van de veerdiensten en financiële bijdrage aan / betrokkenheid van de gemeente.	Toekomstbestendig o.a. financiën op orde.	X	X	X	
14	Structuurvisie en Kwaliteitsfonds	Opstellen stedenbouwkundige structuurvisie	Vastgestelde structuurvisie				X
		Onderzoeken mogelijkheden van een Kwaliteitsfonds (waarbij kwaliteit kan worden bevorderd met opbrengsten uit private initiatieven of andere bronnen).				X	

Wat mag het kosten?

Tabel Baten en lasten (x € 1.000,--)

	Begroting	Meerjarenraming		
	2015	2016	2017	2018
Nieuw beleid	30	175	55	-
Bestaand beleid	6.013	5.989	5.484	2.054
Totaal lasten	6.043	6.164	5.539	2.054
Nieuw beleid	-	-	-	-
Bestaand beleid	9.529	8.569	7.486	2.627
Totaal baten	9.529	8.569	7.486	2.627
Saldo van baten en lasten	3.486	2.405	1.947	573
Geraamd resultaat	3.486	2.405	1.947	573

Grafiek Lasten en baten voor bestemming (x € 1.000,--)

Programma Duurzaamheid, infrastructuur en milieu

Wat zien wij als belangrijke landelijke trends en ontwikkelingen?

Duurzame ontwikkeling van de leefomgeving en het versterken van de betrokkenheid daarbij is een belangrijke trend. Een duurzaam beheer kan bijdragen aan het versterken van de leefbaarheid, tegen lagere kosten en met een lager energiegebruik. Er is, nationaal en mondiaal gezien, steeds meer aandacht voor hergebruik van grondstoffen en reductie van broeikasgasemissies.

Wat betekenen die trends en ontwikkelingen op langere termijn voor ons gebied?

Door bewust te kopen, slimmer te reizen, afval te recyclen en het gebruik van duurzame energie te bevorderen werken wij samen aan een gezonde en leefbare omgeving in de Krimpenerwaard. Dat gebeurt al op onder andere het gebied van het gescheiden inzamelen van afval. Het verduurzamen van het beheer van de buitenruimte wordt, in ons gebied met sterke bodemdaling, steeds belangrijker. De ligging ten opzichte van de Hollandsche IJssel en de Lek vraagt om visie op het Deltaprogramma (waaronder buitendijks bouwen).

Wat kunt u deze raadsperiode van ons verwachten?

Op het gebied van Afval

1. Wij gaan afvalscheiding optimaliseren en kiezen voor invoering van het Diftar systeem. In eerste instantie hanteren wij de frequentie (hoe vaak wordt afval aangeboden) als maatgevend voor de kosten en op termijn wordt het gewicht (hoeveel afval wordt aangeboden) maatgevend. De afvalstoffenheffing is hiermee ook afhankelijk van het aanbiedgedrag van de inwoner. Een betere afvalscheiding (waardoor het restafval afneemt) zorgt voor een lagere afvalstoffenheffing.
2. In alle kernen worden "Blipverts" (locaties voor klein chemisch en elektrisch afval) geplaatst. In nieuwbouwwijken worden ondergrondse afvalcontainers geplaatst voor aparte afvalstromen. Onderzoek naar de mogelijkheid voor ondergrondse containers in bestaande wijken gaat gepaard met reconstructie en groot onderhoud.
3. Wij onderzoeken de mogelijkheid van harmonisering van het inzamelen en verwerken van grof huishoudelijk afval en brengen de gevolgen daarvan in beeld. In dat verband onderzoeken wij of één centraal inzamelpunt binnen de gemeente haalbaar is en voordelen biedt ten opzichte van de huidige verspreid liggende afvalbrengrstations.

Op het gebied van Energie en duurzaamheid

4. Wij geven het goede voorbeeld over het duurzaam gebruik van energie. Alle gemeentelijke diensten gaan daarom gebruik maken van groene stroom en van slimme verlichtingsarmaturen en led verlichting. Wij stimuleren het gebruik van duurzame energie (bijvoorbeeld collectieve inkoop van zonnecollectoren of waterkracht). De coalitie is geen voorstander van winning van fossiele brandstof in ons gebied. Grote windturbines ontsieren het landschap en alleen turbines met een hoogte die aansluit op de bebouwde omgeving en passen in het landschap staan wij toe.
5. Wij stimuleren het gebruik van duurzame moderne technieken bij nieuw- en verbouw, zowel bij gemeentelijk als particulier vastgoed om aan de ambitie te voldoen om energiezuinig te bouwen.
6. Wij promoten de aankoop van eerlijke producten en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Hiervoor wordt aangesloten bij het initiatief van Fairtrade Gemeente.

Op het gebied van Verkeer

7. Wij stimuleren de bewustwording onder inwoners bij het kiezen van een vervoermiddel met als doel het autogebruik te verminderen. Daarbij geldt ook dat wij het gebruik van openbaar vervoer, door vraag en aanbod op een slimme manier met elkaar te verbinden en waardoor de dekkingsgraad kan worden vergroot. Overleggen met diverse vervoersdiensten (CVV, leerlingenvervoer e.d.) over deze mogelijkheden is daarbij noodzakelijk.
8. Wij breiden het aantal oplaadpunten voor elektrische auto's en fietsen uit.
9. Wij hanteren het nationale uitgangspunt "Duurzaam Veilig" bij verkeersmaatregelen en zoeken bij verkeersdrempels zoveel mogelijk naar alternatieven. Bij onderhoudswerken verwijderen wij verkeersdrempels tenzij er geen alternatief is om een veilige verkeerssituatie te creëren.

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
1	Het optimalisering van de afvalscheiding door diftar in te voeren.	Diftar wordt gemeente breed ingevoerd.	1-1-2017 gereed	X	X		
2	Het optimaliseren van de afvalscheiding door het aanbieden van meerdere inzamelmiddelen.	In alle kernen worden "Blipverts" geplaatst.		X	X		
		Voor het aanbieden van tuinafval komt een uniforme regeling.		X	X		
		Ondergrondse containers worden geplaatst voor aparte afvalstromen.		X	X	X	X
3	De inzameling en verwerking van het grof huishoudelijk afval wordt geharmoniseerd en geoptimaliseerd.	We harmoniseren de inzamelmethodiek en brengen deze bij voorkeur onder bij 1 inzamelaar.		X	X		
		We onderzoeken of de inrichting van één centraal brengstation mogelijk is.		X	X		
	De papierinzameling is geharmoniseerd.	Opstellen plan van aanpak / besluitvorming.				X	
		Uitvoering					X
4	Het beperken van CO ₂ uitstoot door zo min mogelijk energie te gebruiken.	Gemeentelijke organisatie: Energiebeheer inrichten door meten, weten en sturen op energieverbruik van gemeentelijke aansluitingen.			X	X	X
		Energiebesparing en duurzaam beheer in de openbare verlichting (OVL). Opstellen beheer en beleidsplan OVL. O.a. led, dimmen, aanwezigheidsdetectie, licht op maat, niet verlichten door wegdekreflectie e.d.	In 2016 beleid OVL opgesteld. In 2018 10% besparing t.o.v. 2013 in OVL (landelijke doelstelling).			X	X
		Verduurzamen meerjarenonderhouds-	In 2018 5 % besparing energieverbruik t.o.v.		X	X	X

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
		programma gemeentelijk vastgoed (MOP).	2014 incl. duurzame opwekking.				
		Bewustwording projectleiders om duurzaam te bouwen.		X	X	X	X
		Ondernemers: Stimuleren van energiebesparende maatregelen via regionaal Preventieplan ODMH.	In 2018 alleen energieneutraal bouwen bij gemeentelijke projecten.	X	X	X	X
		Stimuleren alliantievorming bouwbedrijven voor integrale aanpak energieadviesing.	Actualisatie preventieplan.		X		
		Samenleving: Opstellen prestatieafspraken woningcorporaties over duurzaam bouwen en woning verbeteren.	In 2018 sociale huurwoningen gemiddeld label B.		X	X	
		Energiebesparing in de gebouwde omgeving door o.a. projecten op gedrag (energiecoaches geven huis-aan-huis energieadvies), wijkaanpak (energieadviezen per type woningbouw i.s.m. buurtverenigingen).	N.t.b. (in visie)			X	X
		Promotie van duurzaam bouwen d.m.v. digitaal duurzaam bouw loket.		X	X	X	
5	Wij stimuleren het opwekken van duurzame energie, bij voorkeur zo veel mogelijk regionaal opgewekt.	Opstellen visie energie en duurzaamheid en uitvoeringsprogramma.	In 2015 visie en programma.		X	X	X
		In 2018 Europese aanbesteding (2019-2022) energie inkoop, verhogen percentage regionale vergroening.	Eind 2018 inkoop 20% regionaal vergroend.				X
		Stimuleren en faciliteren van energieke samenleving. Wij volgen het provinciaal beleid wat	Samenwerking met regionale energie initiatieven / groepen.		X	X	X

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
		betreft windenergie in het groene hart. Consequentie is dat gemeente geen energie neutrale gemeente kan worden. Zon en biomassa leveren onvoldoende.					
	Wij werken niet mee aan winning van fossiele brandstof in ons gebied.	Ondertekening schaliegas vrij verklaring gemeente.	Geen fossiele brandstofwinning in ons gebied.	X			
		In bestemmingsplannen opnemen dat conventionele gaswinning in gemeente niet is toegestaan.			X	X	X
		Actieve opstelling / informeren van het rijk.		X	X	X	X
6	Stimuleren van en aansluiten bij initiatieven voor aankoop van eerlijke producten en maatschappelijk verantwoord ondernemen.	Opstellen inkoop beleid waarin ecologische en sociale omstandigheden zijn geïntegreerd. We maken een werkhandleiding en geven training hoe dit te implementeren in de organisatie. In alle aanbestedingen wordt duurzaamheid meegenomen (in eis, selectiecriteria en/of gunningscriterium).	In 2017 100% duurzaam inkopen (landelijke doelstelling is 100% in 2015).		X		
7	Vermindering van het autogebruik en stimuleren gecombineerd vervoer.	Combineren van verschillende vervoersmodaliteiten. Bevorderen van het gebruik van het openbaar vervoer, door vraag en aanbod op een slimme manier met elkaar te verbinden en vergroten van de dekkingsgraad.	4x per jaar overleg met vervoersdiensten (CVV, leerlingenvervoer e.d). Verkenning koppelmogelijkheden vervoersdiensten (opstellen samen met doelgroepen en vervoerders).		X	X	
		Faciliteren particuliere initiatieven voor elektrisch vervoer.		X	X	X	X
8	Stimuleren duurzaam vervoer – vergroten netwerk oplaadpunten elektrische auto's en fietsen.	Gemeente is stimulerend en faciliterend.	Overzicht oplaadpunten elektrische auto's en fietsen.			X	

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
		Oplaadpunten voor auto's zijn afhankelijk van private initiatieven. Oplaadpunten voor fietsen worden, mede vanuit recreatie, inzichtelijk gemaakt en gepromoot	Gezamenlijk met recreatie ondernemers en horeca opstellen van inventarisatie en uitvoeringsplan.			X	
9	Veilige (verkeers)omgeving.	Bij reconstructie van wijken en straten passen we uniformiteit in verkeersmaatregelen toe volgens het principe Duurzaam Veilig.		X	X	X	X
		Opstellen van Leidraad infrastructuur openbare ruimte specifiek voor wegen.		X	X	X	X
10	Waarborgen waterveiligheid en – kwantiteit.	We participeren actief in het Deltaprogramma waarbij de veiligheid voorop staat, maar we kijken ook naar het beheersbaar houden van de ruimtelijke impact op de bestaande bebouwing.	Goede communicatie naar de inwoners en het inbrengen van onze standpunten in het Delta-programma Rapportage pilot RID. Goede communicatie naar de inwoners en het behartigen van de belangen van de gemeente en haar inwoners.	X	X	X	X
		Pilot Ruimtelijk Instrumentarium Dijken (RID).		X	X	X	X
		Maatregelen Kleinschalige Wateraanvoorziening		X	X	X	X
		Hoogwaterbeschermingsprogramma:(HWBP): Samen met het Hoogheemraadschap Krimpenerwaard wordt in het kader van het Hoogwaterbeschermings-programma 3 gewerkt aan de versterking van de IJsseldijk.	Verkenning, uitwerking en realisatie (deels op grondgebied Krimpenerwaard).	X	X	X	X
		2e toetsing: projecten in uitvoering (Krimpen ad Lek) 3e toetsing: onderzoek	Afronding eerste resultaat KIJK (Krimpen ad IJssel, IJssel, Krimpenerwaard).	X	X	X	X

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
		en voorbereiding projecten Lek en HIJ.					
11	Een goede kwaliteit van de infrastructuur en de openbare ruimte.	De lopende projecten van de voormalige gemeenten worden verder uitgevoerd, afhankelijk van de geleverde financiële dekking.	Realisatie van de projecten.	X	X	X	
12	Een goed functionerende infrastructuur (wegen, riolering, openbare verlichting, groen).	De lopende grote onderhoudsprojecten van de voormalige gemeenten worden verder uitgevoerd, afhankelijk van de geleverde financiële dekking vanuit de betreffende gemeente.	Realisatie van de projecten.	X	X	X	
		Het opstellen van een Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP), Het VGRP is de basis voor harmonisatie van de tarieven voor de rioolheffing. In het VGRP worden keuzes gemaakt over verduurzaming (scheiden van afvalwaterstromen), kwaliteit en kosten.	Vastgesteld VGRP	X			
		Komende jaren samen met HHSK en gemeente Krimpen aan den IJssel verdere invulling geven aan het Afsprakenkader Afvalwaterketen Krimpenwaard.	Afsprakenkader Afvalwaterketen.	X	X	X	
13	Een goede en voorspelbare kwaliteit van de openbare ruimte.	Het opstellen van een Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR). Binnen dit beleidsplan worden alle aspecten van de openbare ruimte (kwaliteit van de inrichting, kwaliteit van het onderhoud, duurzaamheid, financiën, veiligheid) samengebracht en integraal afgewogen.	Vastgesteld IBOR.		X	X	
		De uitvoeringsplannen	Integraal meerjaren			X	

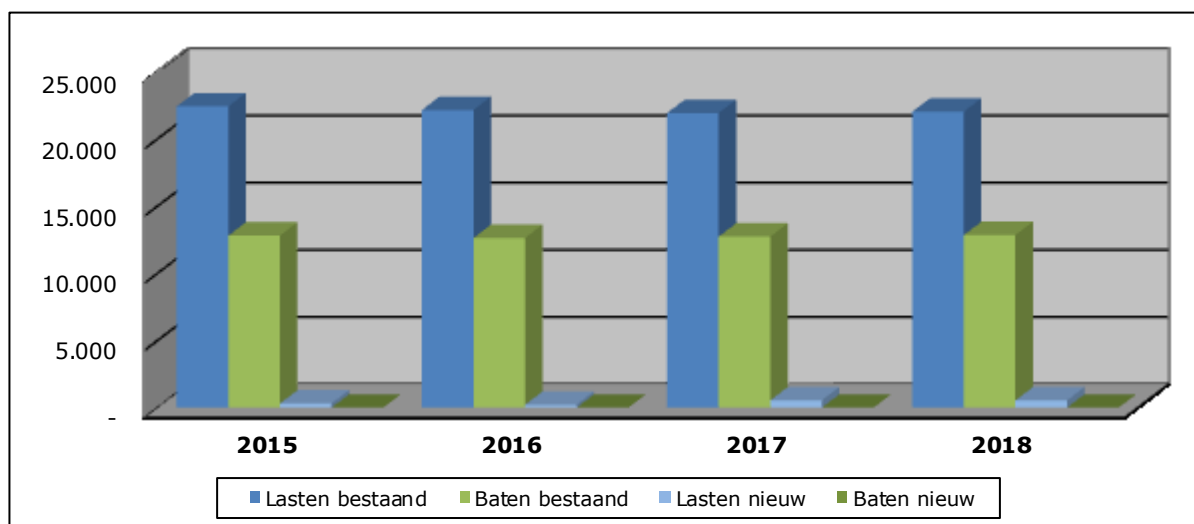
Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
		die voortvloeien uit het IBOR en het VGRP worden op elkaar afgestemd en integraal uitgevoerd.	onderhoudsplanning.				
		We zorgen er voor dat de beheerplannen voorzien zijn van een sluitende financiële dekking. De beheerplannen geven inzicht in de onderhoudskosten om alle kapitaalgoederen op het vastgestelde kwaliteitsniveau te behouden.				X	
14	Een binnen wettelijke kaders toegestane manier van onkruidbestrijding op verharding.	Een keuze maken voor de methode van onkruidbestrijding op verharding. Waarbij een afweging gemaakt zal worden tussen duurzaamheid, kosten en kwaliteit. Vanaf 2016 mag geen gebruik meer worden gemaakt van chemische middelen voor de bestrijding van onkruid.	Vastgesteld onkruidbestrijdingsplan.	X	X	X	X

Wat mag het kosten?

Tabel Baten en lasten (x € 1.000,--)

	Begroting	Meerjarenraming		
	2015	2016	2017	2018
Nieuw beleid	308	218	541	536
Bestaand beleid	22.420	22.152	21.925	22.019
Totaal lasten	22.728	22.370	22.466	22.555
Nieuw beleid	-	-	-	-
Bestaand beleid	12.804	12.630	12.725	12.842
Totaal baten	12.804	12.630	12.725	12.842
Saldo van baten en lasten	9.924-	9.740-	9.741-	9.713-
Geraamd resultaat	9.924-	9.740-	9.741-	9.713-

Grafiek Lasten en baten voor bestemming (x € 1.000,--)

Programma Recreatie en toerisme

Wat zien wij als belangrijke landelijke trends en ontwikkelingen?

Recreatie en toerisme is aangenaam en het geeft ontspanning. Ook zorgt het voor versterking van de economie en creëert het werkgelegenheid. Het aantal vakanties naar het buitenland neemt af, het aantal toeristen uit het buitenland groeit. Daarbij is ook de focus van de sector op de doelgroep gezinnen met kinderen verbreed naar alleenstaanden (met kinderen) en senioren. Steeds meer toeristen, uit binnen- en buitenland, zoeken de eigenheid van Holland.

Wat betekenen die trends en ontwikkelingen op langere termijn voor ons gebied?

Te weinig mensen denken aan de Krimpenerwaard als men spreekt over Het Groene Hart, terwijl juist onze waard een veenweidegebied is met unieke kwaliteiten. Het karakteristieke slagenlandschap, de lintbebouwing, de openheid en het vele groen en water zijn karakteristieke kenmerken van ons gebied. De Krimpenerwaard bevat vele iconen. Niet alleen de zilverstad Schoonhoven is illustratief voor het gebied, ook de andere kernen kennen een eigen ontstaansgeschiedenis die vaak teruggrijpt op de vroegere relatie met de rivieren. De cultuurhistorische bebouwing zoals molens en oude boerderijen en het kavelpatroon in het buitengebied dragen bij aan het verhaal over de ontstaansgeschiedenis van het gebied als geheel. In ons gebied worden recreanten en toeristen de activiteiten 'in de buitenlucht' aangeboden, zoals koeien melken, spelen in speelpolders, kaas maken, vloten bouwen, streekproducten, etc. Recreëren en kleinschalige overnachtingsmogelijkheden bij de boer kan een nevenactiviteit voor de agrariërs zijn en tevens inspelen op de vraag van recreanten en toeristen.

In het buitengebied is rust, natuur en het boerenleven te ervaren, waarbij de steden als Gouda en Rotterdam op een steenworp afstand liggen. Er liggen volop kansen door ons gebied onder de aandacht te brengen in de regio. Een sterke gebiedspromotie, met focus op de belangrijkste activiteiten en het benutten van de centrale positie (richting onder andere Groene Hart, regio's Rotterdam en Gouda en de Alblasserwaard en de Randstad) zijn belangrijke aandachtspunten. Hierbij kan de Krimpenerwaard zich aanbieden als een authentiek en rustig stukje Holland aan de rand van de Randstad.

Wat kunt u deze raadsperiode van ons verwachten?

1. Wij stellen een programma voor gebiedspromotie op om recreanten en toeristen uit de (verre) regio te informeren over hetgeen onze gemeente te bieden heeft. Dat doen wij onder andere op basis van ons unieke en karakteristieke landschap en de diversiteit van de kernen waaronder Schoonhoven Zilverstad.
2. Ten behoeve van het opstellen van dit programma organiseren wij netwerkbijeenkomsten met (recreatie)ondernemers. De promotie van streekproducten dient daarin een stevige positie te krijgen. Ook de realisatie van (digitale)informatiepunten kan onderdeel zijn van het programma voor gebiedspromotie. Omdat ook de Gebiedsovereenkomst Krimpenerwaard 2014-2021 kansen biedt voor recreatie en toerisme dienen beide plannen op elkaar te worden afgestemd.
3. Wij stimuleren kleinschalige overnachtingsmogelijkheden in het buitengebied.
4. Recreatieve routes, zoals fiets-, wandel-, kano-, fluisterboot en 3 pk,- schaats-, skeeler en ruiterroutes verdienen ontwikkeling.
5. Wij stellen een vaarverordening op om de ontwikkeling van recreatie en toerisme te stroomlijnen met andere gebruikers.
6. De inkomsten uit de toeristenbelasting zetten wij in ten gunste van de sector en worden benut voor de gemeentelijk inzet ten aanzien van het programma gebiedspromotie.
7. Wij willen één aanspreekpunt om alle ontwikkelingen en activiteiten op het gebied van recreatie en toerisme samen te brengen.
8. Wij maken een subsidiescan om de mogelijkheden te onderzoeken van (extra gelden) voor onze regio op het gebied van recreatie en toerisme.

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
1	<p>Gemeente Krimpenerwaard (inter)nationaal bekend als 'sterk en uniek merk' i.h.b. op toeristisch en recreatief gebied en daarnaast op het bredere vlak (recreatie, wonen, werken, cultuur en sport).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grote naamsbekendheid van de gemeente; • Vergroting van het aantal recreanten, toeristen en overnachtingen; • Vergroting van het aandeel arbeidsparticipatie in de recreatieve sector. • Vergroting van het aandeel recreatie in de economie van de Krimpenerwaard. 	<p>Als onderdeel van het gemeente brede Programma Vitaliteit en Samenleving (zie ook programma Economie, ondernemen en bedrijvigheid, punt 2) opstellen van deelprogramma voor de gebiedspromotie Krimpenerwaard die de naamsbekendheid van de Krimpenerwaard versterkt op de terreinen recreatie, wonen, werken, cultuur en sport. Het deelprogramma omvat o.a. de volgende onderdelen:</p> <p>Opstellen gebiedsmarketingstrategie.</p>	<p>Toename aantal toeristen.</p> <p>5 nieuwe activiteiten.</p> <p>Eén aanspreekpunt.</p>		X	X	X
		Digital Marketing en social media "Verbonden partijen" bevorderen/bundelen.			X	X	X
2	Gebiedspromotie om recreanten en toeristen uit de (verre) regio te informeren over hetgeen onze gemeente te bieden heeft en versterken recreatieve mogelijkheden.	Jaarplan 2015 R&T (vooruitlopend op programma gebieds marketingplan).	<p>Er zijn 2 netwerkbijeenkomsten per jaar;</p> <p>Jaarplan 2015 is uitgevoerd eind 2015.</p>	X			
		Opstellen uitvoeringsprogramma R&T 2016-2018 (in vervolg op het programma Gebiedsmarketingplan en aansluitend op de gebiedsovereenkomst) Krimpenerwaard.	Uitvoeringsprogramma R&T is uitgevoerd in 2018.	X	X		
		Organiseren netwerkbijeenkomsten	Samenwerking bovenlokaal op		X	X	X

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
		in de gemeente, samenwerken met Groenalliantie, Gouwe Wiericke, Rijn en Veenstreek, Provincie en Groene Hart.	gebiedspromotie.				
3	Versterken kleinschalige overnachtingsmogelijkheden in het buitengebied.	Samen met promotieteam in kaart brengen en onderzoek doen naar overnachtingsmogelijkheden.	Inbeeld brengen overnachtingsmogelijkheden.	X	X	X	
		Stimuleren kleinschalige overnachtingsmogelijkheden in het buitengebied.			X	X	X
4	Ontwikkelen en versterken recreatieve routes.	Notitie recreatieve routes: in beeld brengen en waar nodig uitbreiden van routes/ routestructuren, oplossen knelpunten en duidelijke bebording (routes, zoals fiets-, mountainbike, wandel-, kano-, fluisterboot en 3 pk-, schaats-, skeeler en ruiterroutes).	Notitie recreatieve routes.		X	X	
		Onderzoek en versterken ruimtelijke kwaliteit langs recreatieve routes als onderdeel van de ontwikkelvisie buitengebied / structuurvisie (zie ook programma Economie, ondernemen en bedrijvigheid, punt 10).	Onderzoek versterking ruimtelijke kwaliteit langs recreatieve routes.		X	X	X
5	Belangen waterrecreatie afstemmen met andere gebruikers.	Opstellen Vaarverordening.	Duidelijkheid over gebruik en belangen bij gebruikers van binnenwateren.		X		
6	Inkomsten uit de toeristenbelasting worden ingezet voor gebiedspromotie.	Zie programma Financiën en algemene dekkingsmiddelen.			X		
7	Zorgen voor één aanspreekpunt voor recreatie en toerisme.	Faciliteren en ondersteunen dat organisaties zich verenigen in een rechtspersoon en zich	In 2016 vormt Stichting Promotieteam het aanspreekpunt voor recreatie & toerisme in de Krimpenerwaard.		X		

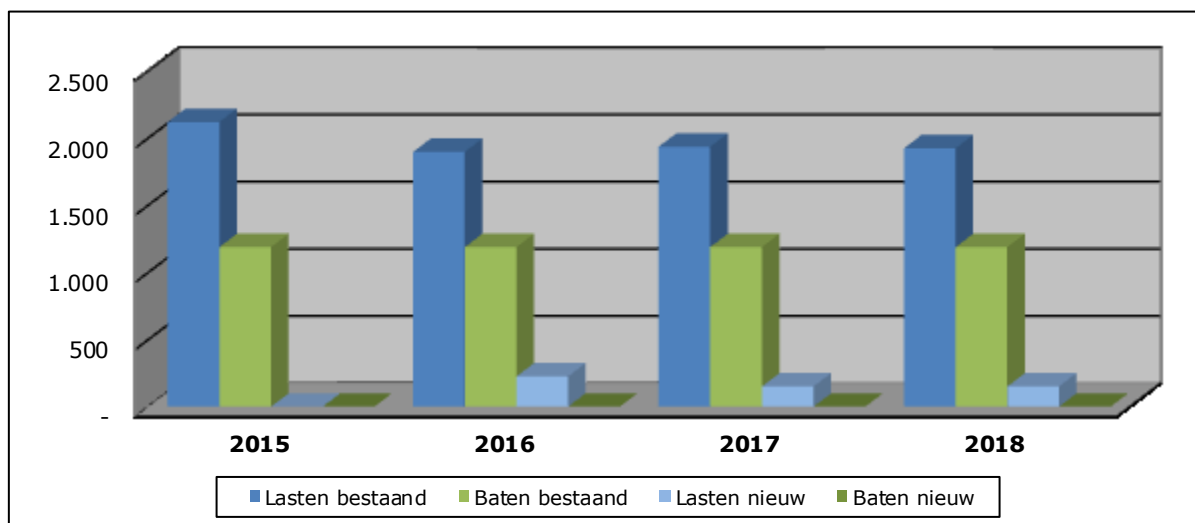

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
		ontwikkelen als aanspreekpunt recreatie & toerisme in de Krimpenerwaard.					
8	Onderzoeken subsidie mogelijkheden voor recreatie en toerisme.	Subsidiescan en onderzoek naar nieuwe mogelijkheden en nieuwe partners in de gemeente (zie ook punt 1).	Subsidiescan		X		

Wat mag het kosten?

	Begroting	Meerjarenraming		
	2015	2016	2017	2018
Nieuw beleid	-	225	150	150
Bestaand beleid	2.118	1.895	1.934	1.922
Totaal lasten	2.118	2.120	2.084	2.072
Nieuw beleid	-	-	-	-
Bestaand beleid	1.187	1.187	1.187	1.187
Totaal baten	1.187	1.187	1.187	1.187
Saldo van baten en lasten	931-	933-	897-	885-
Geraamd resultaat	931-	933-	897-	885-

Grafiek Lasten en baten voor bestemming (x € 1.000,--)

Programma Bestuur en dienstverlening

Wat zien wij als belangrijke landelijke trends en ontwikkelingen?

De Nederlandse inwoner is steeds mondiger en laat zijn mening via vele kanalen makkelijk horen. Naast de traditionelere wijzen zoals per telefoon en per brief, maakt internet de laatste decennia een grote ontwikkeling door. Door middel van internet, met meer specifiek facebook, twitter, blogs, etc, kunnen inwoners (en ook bedrijven) snel en makkelijk een groot publiek bereiken. Veel informatie is op makkelijke wijze bereikbaar en nieuwe informatie kan heel snel worden verspreid. De dynamiek van de maatschappij is veranderd en blijft veranderen door het internet en alles wat daar mee samenhangt. Gemeenten moeten aansluiting houden met de maatschappij en op de ontwikkelingen inspelen en meebewegen waar mogelijk. Dat kan niet alleen via het internet en andere digitale contacten. Nog altijd is er een groep mensen die geen toegang heeft tot het internet of de vaardigheden mist om daar gebruik van te maken.

Wat betekenen die trends en ontwikkelingen op langere termijn voor ons gebied?

Goed bestuur gaat niet alleen over de inhoud. Het hangt ook samen met de manier waarop het is georganiseerd. Komend vanuit vijf verschillende gemeenten willen de coalitiepartijen bouwen aan samenhang en vertrouwen. Wij willen op transparante wijze de verbinding leggen met onze inwoners en ondernemers, gemeenteraad, maatschappelijke organisaties en kerken, mede-overheden en alle overige partners van de gemeente. Belangrijk is dat de gemeente betrouwbaar is en haar woord nakomt, heldere afspraken maakt en verwachtingen waar maakt. Een gemeente die de inwoner erkent en mee laat denken over belangrijke ontwikkelingen kan veel betekenen. Op die manier maken wij maximaal gebruik van het sociaal, maatschappelijk en intellectuele kapitaal uit onze gemeenschap om goede keuzen te maken voor onze gemeenschap. Echter niet alles wat een inwoner (sgroep) wil, kan ook. Bij wensen van de individuele inwoners of groeperingen moeten wij alle belangen laten meewegen, ook die van minderheden of groepen die minder makkelijk de weg naar het gemeentehuis vinden. Daartoe dienen de bestaande en stevige sociale, maatschappelijke, kerkelijke en economische structuren in de gemeente optimaal worden benut.

Wat kunt u deze raadsperiode van ons verwachten?

1. Wij gaan actief de dialoog aan met onze inwoners, bedrijven, kerken en maatschappelijke instellingen uit de kernen. Waar dat kan, gaan wij beleid in gezamenlijkheid vormgeven of afstemmen met deze partijen.
2. Bestuurlijke drukte gaan wij zoveel mogelijk reduceren. Korte communicatielijnen tussen gemeente, inwoners en ondernemers zijn een uitdaging voor de nieuwe gemeente.
3. Het gemeentebestuur is zichtbaar en een stevige partner binnen de gemeente én daarbuiten. Voor het behartigen van onze regionale belangen richten wij ons op de Nieuwe Regio, Stadsregio Rotterdam en indien nodig andere regio's.
4. De gemeentelijke organisatie moet verder worden opgebouwd. Dat moet een flexibele organisatie worden met als waarden dienstverlenend, meedenkend, samenwerkend, resultaatgericht, betrouwbaar, betrokken en integer. Het wordt een organisatie die kijkt en handelt vanuit kansen en mogelijkheden.
5. Wij geven rekenschap van het feit dat de nieuwe organisatie in acht maanden tijd is neergezet waar normaal twee jaar voor staat. De organisatie heeft dan ook nog een duidelijke opdracht om de komende periode de interne bedrijfsvoering verder te professionaliseren.
6. De maatschappij verandert. Dat vraagt om de nodige flexibiliteit. Niet alleen voor openings- en sluitingstijden maar voor bereikbaarheid en beschikbaarheid. Ontwikkelingen op het terrein van digitalisering, Het Nieuwe Werken en plaats- en tijdonafhankelijk werken brengen met zich mee dat in deze coalitieperiode de bouw van een nieuw gemeentehuis niet aan de orde zal zijn.
7. Wij willen toewerken naar een compacte krachtige gemeentelijke organisatie met een dienstverlening waarbij het resultaat telt. Wij staan daarbij voor de drie E's: Efficiënt, Effectief en Excellent. Uiteraard geldt hierbij het uitgangspunt dat het wel betaalbaar moet blijven.
8. Excellente dienstverlening is niet in één jaar te realiseren. Daarom stellen wij prioriteiten en maken keuzes voor meerdere jaren. In 2015 onderzoeken wij de inwonerstevredenheid om te weten hoe de inwoners over de huidige dienstverlening oordelen. In 2017 houden wij een volgend onderzoek om de ontwikkeling op het gebied van dienstverlening te bepalen. Aan het einde van de coalitieperiode resulteert dit in een kwaliteitshandvest.
9. Wij willen geen overbodige regels. Deregulering is om die reden een onderwerp dat breed binnen de organisatie leeft.

10. Wij houden alle samenwerkingsverbanden tegen het licht om te bepalen of de samenwerking ook past met de omvang en ambities van onze nieuwe gemeente en waarin efficiency en effectiviteit sleutelwoorden zijn.
11. Wij onderzoeken welke vormen van dienstverlening het beste passen bij welke producten. Iedere vorm is denkbaar: van digitaal tot persoonlijk door middel van een huisbezoek.
12. Wij stellen de App "Gemeentelijke dienstverlening Krimpenerwaard" in werking om zo onze inwoners te informeren over bijvoorbeeld (aangevraagde) producten, meldingen, afvalkalender, nieuwsbrieven en wijkbijeenkomsten. Deze app bouwen wij gedurende onze coalitieperiode verder uit.

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
1	Inwoners die tevreden zijn over de dienstverlening en het beleid van de gemeente en de invloed die zij daarop kunnen uitoefenen.	Opstellen van een gemeente breed Programma Professionalisering en Verbeteren Dienstverlening, waarin o.a. aandacht voor :	De inwoners en bedrijven geven de gemeente in 2018 een 8 voor dienstverlening.	X	X	X	X
		Transparantie en aanspreekbaarheid.		X	X	X	X
		Adequaat communiceren met inwoners als belangrijk aandachtspunt, afgestemd op de wensen van de burgers.		X	X	X	X
		Met bedrijven en maatschappelijke instellingen in gesprek gaan om na te gaan wat wij kunnen betekenen, om producten eenvoudiger te regelen bij de gemeente.		X	X	X	X
		Het opstellen van een kaderstellende nota burgerparticipatie met als inzet dat beleid tot stand komt in gezamenlijke vormgeving of afstemming met inwoners, bedrijven, kerken en maatschappelijke instellingen.(zie ook programma Openbare orde en veiligheid, punt 6).	Beleid burgerparticipatie vastgesteld.		X		
		Aan de hand van de nota burgerparticipatie moet er beleid worden opgesteld.	Beleid vastgesteld.		X	X	
	Een samenlevings-	Is onderdeel van het	Eind 2016 wordt een	X	X		

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
	visie en voor iedere kern een eigen visie op de identiteit (kernenbeleid)	Programma Vitaliteit en Samenleving (zie ook programma Economie, ondernemen en bedrijvigheid, punt 2). In samenwerking met de inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisatie een eigen visie op de identiteit per kern (in totaal elf) opstellen.	samenlevingsvisie en een visie op de 11 kernen vastgesteld.				
		De visies op de identiteit van de kernen dienen als basis voor het uitwerken in een Kernenbeleid voor de gemeente.	In 2016 wordt aan de hand van deze een kernenbeleid opgesteld en vastgesteld.		X		
2	Korte communicatielijnen tussen gemeente, inwoners en ondernemers.	Onderdeel van het programma Bestuur en dienstverlening (punt1) is een visie op de sociale media en de gemeente is (op bescheiden schaal) actief op sociale netwerken.	Visie social media vastgesteld.		X	X	
3	Het gemeentebestuur is zichtbaar in de samenleving.	Een herkenbaar en aanspreekbaar gemeentebestuur dat waarneembaar in contact staat met de samenleving.		X	X	X	X
	Heroriëntatie op de samenwerkingsverbanden van de gemeente Krimpenerwaard.	Een verkenning naar de mogelijkheden van samenwerken met de ons omringende gemeenten.			X		
	Samenwerking met de Stadsregio Rotterdam.	Een verkenning naar mogelijkheden om met de Stadregio (gemeenten Krimpen aan den IJssel, Capelle aan den IJssel en Rotterdam) te komen tot verdere samenwerking op diverse thema's.	Een verkenning via het project Regio en Stad naar mogelijke thema's en projecten waarop kan worden samengewerkt. Verdere uitwerking van de meest kansrijke projecten en thema's.	X			
4	Een flexibele en naar buiten gerichte organisatie.	Is onderdeel van het programma Bestuur en dienstverlening (punt 1).					
5	Interne bedrijfsvoering verder professionaliseren.	Is onderdeel van het programma Bestuur en dienstverlening (punt1), o.a.:	Intern communicatiebeleid.	X			

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
		Goede informatie-uitwisseling is van belang voor de bedrijfsvoering. Er komt een intern communicatiebeleid waarin dit een belangrijk onderwerp is.(BMO).		X	X		
		Uniformeren werkprocessen KCC en telefonische dienstverlening. Dit hangt samen met de interne bedrijfsvoering en wordt o.a. getoetst door bijvoorbeeld een zelfevaluatie (audit).			X	X	
		Nulmeting telefonische dienstverlening.		X			
6	Optimale inzet en gebruik bestaande huisvesting en nieuwe werken.	Is onderdeel van het programma Bestuur en dienstverlening (punt 1):					
		Jaarlijks een evaluatie van de bereikbaarheid gemeente (KCC en serviceloketten).		X	X	X	X
		Evalueren van het nieuwe werken.			X		
7	Een compacte, krachtige organisatie met een uitstekende dienstverlening.	Zie hiervoor punt 1.					
8	Een beeld van de beoordeling van onze inwoners over de dienstverlening.	Is onderdeel programma Bestuur en dienstdienstverlening (punt 1).	Waarderingsresultaten.	X			
		Uitvoeren nulmeting klantwaardering.				X	
		Vervolg onderzoek klantwaardering.	Waarderingsresultaten.			X	
		Kwaliteitshandvest opstellen.					X
9	Verminderen van regels.	Is onderdeel van programma Bestuur en dienstverlening (punt 1).					
		Opstellen beleid deregulering, gekoppeld aan het lean maken van de processen en vergroten van de klanttevredenheid.	Verminderen regels met 10%.	X	X	X	X
		Monitoren effecten van deregulering vanaf					X

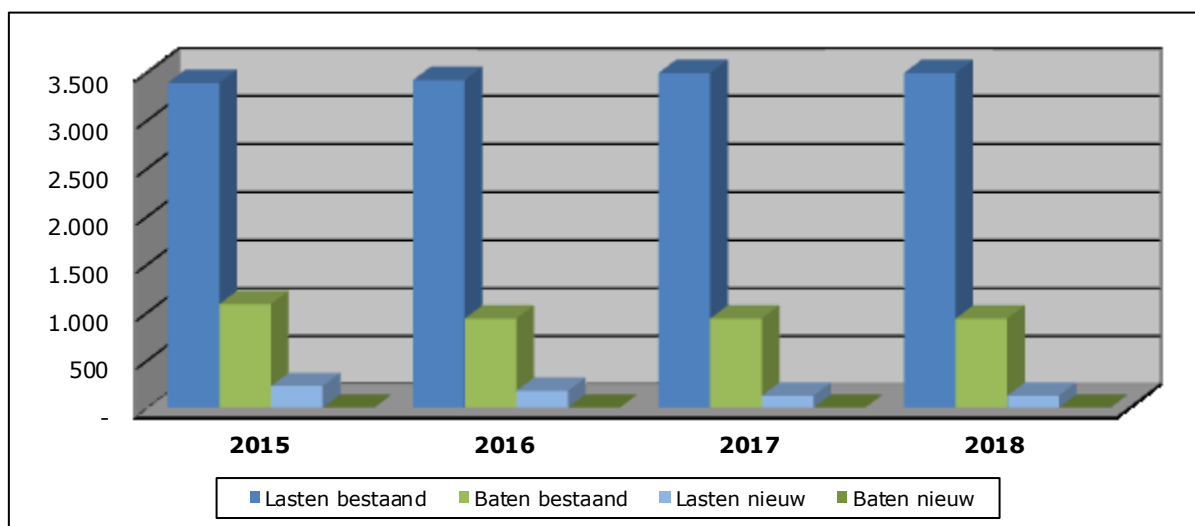
Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
		2018.					
10	Een adequate invulling van intergemeentelijke en regionale samenwerking.	De samenwerkingsverband en zullen worden beoordeeld op nut, noodzaak, efficiency en effectiviteit .	De concrete resultaten van de samenwerking worden zichtbaar gemaakt.	X	X	X	
11	Diverse vormen van dienstverlening, passend bij de producten.	Is onderdeel van het programma Bestuur en dienstverlening (punt 1).		X	X	X	
		Digitaliseren van zoveel mogelijk producten zodat de burgers de keuze hebben via welk kanaal men geholpen wil worden.	Producten worden zoveel mogelijk besteld via de website.	X	X	X	
		Ook is er de mogelijkheid voor mensen die niet gebruik kunnen maken van die kanalen, om bij de mensen op huisbezoek te gaan voor het aanvragen en afleveren van documenten.		X	X	X	
12	In deze coalitieperiode komt de "Krimpenerwaard-APP" beschikbaar en wordt deze continu doorontwikkeld.	Is onderdeel van het programma Bestuur en dienstverlening (punt1):	Een integrale gemeente App.	X	X	X	
		Ontwikkelen eigen KrimpenerwaardAPP.		X	X	X	
		Integreren meldingenbeheer.		X	X	X	
		Agenda evenementen.		X	X	X	
		Nieuwsbrieven.		X	X	X	
		Afvalkalender.		X	X	X	
		Integreren afspraken maken (2016).		X	X	X	
		Integreren Producten / diensten (2016) (I&A + BMO).		X	X	X	

Wat mag het kosten?

Tabel Baten en lasten (x € 1.000,--)

	Begroting 2015	Meerjarenraming		
		2016	2017	2018
Nieuw beleid	225	175	125	125
Bestaand beleid	3.382	3.412	3.486	3.485
Totaal lasten	3.607	3.587	3.611	3.610
Nieuw beleid	-	-	-	-
Bestaand beleid	1.079	928	928	928
Totaal baten	1.079	928	928	928
Saldo van baten en lasten	2.528-	2.659-	2.683-	2.682-
Geraamd resultaat	2.528-	2.659-	2.683-	2.682-

Grafiek Lasten en baten voor bestemming (x € 1.000,--)

Financiën en algemene dekkingsmiddelen

Wat zien wij als belangrijke landelijke trends en ontwikkeling?

De economische situatie in Nederland heeft direct gevolg voor gemeenten. Onder de noemer 'samen trap op, samen trap af' betekent minder inkomsten van het rijk direct dat het rijk minder uitkeert naar gemeenten. Daar komt bij dat het belastinggebied van gemeenten verder wordt aan banden wordt gelegd. Ook gaan de decentralisaties van rijkstaken naar gemeenten gepaard met een korting op het budget. Dit heeft tot gevolg dat het risicoprofiel van gemeenten wordt verhoogd.

Wat betekenen die trends en ontwikkelingen op langere termijn voor ons gebied?

Een goede financiële positie en een solide begroting zijn voor de gemeente Krimpenerwaard en haar toekomst belangrijk. De coalitiepartijen staan een strikte begrotingsdiscipline voor met als resultaat een evenwichtige en gezonde meerjarenbegroting. Tegelijkertijd streven wij ernaar om de lokale lasten voor de inwoners en bedrijven zo laag mogelijk te houden. Wij zien in dat verband een uitdaging. De voorliggende bijgestelde begroting 2015-2018 laat een tekort zien van ongeveer € 4,4 miljoen. Dit tekort loopt terug naar € 984.000 in 2018. Wel is er nog een aantal nader in te vullen taakstellingen. Wij zullen daarom keuzen moeten maken. Om de begroting op orde te krijgen, gaan wij ons herbezinnen op de gemeentelijke taken, voorzieningen en accommodaties. Hiertoe zal een grondige taakanalyse worden uitgevoerd. Een financieel gezonde gemeente is daarbij uitgangspunt.

Wat kunt u deze raadsperiode van ons verwachten?

1. Op basis van de bekende financiële situatie in het voorjaar 2015 herijken wij de begroting en de reserveposities. Op basis daarvan actualiseren wij tevens de gemaakte keuzes.
2. De lopende projecten van de voormalige gemeenten worden verder uitgevoerd, afhankelijk van de geleverde financiële dekking vanuit die betreffende gemeente.
3. Bij het overhevelen van taken vanuit het rijk naar de gemeente fungeren de bijbehorende rijksbudgetten als financiële kaders voor het betreffende beleid. Een sluitende begroting wordt bewerkstelligd door het in de hand houden van de uitgaven, niet door het vergroten van de inkomsten door verhoging van de lokale lasten. Voor de drie decentralisaties geldt dat deze in 2018 budgettair neutraal moeten zijn.
4. De totale inkomsten uit OZB nemen niet meer toe dan alleen met de jaarlijkse inflatiecorrectie. De bestaande OZB-verordeningen worden zo snel mogelijk geharmoniseerd. Dit zal in individuele gevallen pijn gaan doen. Dat is echter onontkoombaar. De belofte om de totale inkomsten uit OZB niet te laten groeien, houdt niet de belofte in dat niemand ten opzichte van voorgaande jaren meer zal gaan betalen. De coalitiepartijen willen hier eerlijk en transparant over zijn.
5. Met de samenvoeging van de vijf gemeenten en de K5-organisatie is een korting van 5% op het budget 'personeelslasten' gerealiseerd ten opzichte van de voorgaande jaren. Wij houden, bij gelijkblijvende taken, vast aan dat percentage.
6. Wij willen dat de beheerplannen een meerjarig een financieel sluitende dekking vertonen. De beheerplannen behoren inzicht te geven in de onderhoudskosten om alle kapitaalgoederen op het vastgestelde kwaliteitsniveau te houden.
7. Wij hanteren als uitgangspunt dat wij de bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen niet verhogen en bij een bezuinigingsopgave willen wij een evenredige verlaging doorvoeren op de gemeenschappelijke regelingen.
8. Wij houden begraven betaalbaar. De huidige inkomsten uit deze rechten wordt richtinggevend voor de vaststelling van de nieuwe tarieven. Wij onderzoeken de harmonisatie van de begrafenisrechten met als uitgangspunt dat begrafenisrechten niet 100% kostendekkend hoeven te zijn wat betreft de openbare ruimte en het onderhoud daarvan.
9. In 2015 wordt een nieuwe nota Risicomanagement aangeboden aan de raad.

Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
1	Structureel sluitende begroting die het juiste inzicht biedt in financiële positie van de gemeente.	Bijstellen van (meerjaren)begroting 2015 en opstellen nieuwe (meerjaren)begrotingen o.b.v. huidige inzichten. Herijking van ambities en keuzes en het opnieuw in beeld brengen daarvan.	Structureel sluitende begroting.	X	X	X	X
	Inzicht in actuele stand reserves en voorzieningen.	Opstellen nota reserves en voorzieningen.	Vastgestelde nota.	X			
2	Uitvoering van de lopende projecten.	De lopende projecten worden als financiële dekking vanuit de (voormalige) gemeenten aanwezig is.		X	X	X	X
3	OZB-opbrengst stijgt niet meer dan met inflatie.	Harmonisatie OZB afgerond.	Toename OZB-opbrengst (excl. areaal uitbreiding.) max. gelijk aan indexering.	X	X	X	X
		OZB wordt geïndexeerd in de begroting.		X	X	X	X
4	Kosten-neutraliteit in 2018 op het gebied van de drie decentralisaties.	Een interne organisatie opbouwen om te sturen om de doelstelling (kostenneutraliteit) te bereiken.	Schrijven van een plan van aanpak waarin wordt aangegeven hoe sturing wordt gegeven aan het proces om te komen tot een kostenneutraliteit in 2018.	X			
			Op basis daarvan beleidskeuzes maken.	X	X		
			Een sturingssysteem ontwikkelen inclusief organisatie-structuur.	X			
5	Personeelslasten op max. 95% van kosten voor herindeling.	Inzichtelijk maken en houden van personeelslasten (monitoren) in relatie tot o.a. omvang formatie, takenpakket, CAO-afspraken en effecten functiewaardering.	Niveau personele lasten max 95% van voor herindeling	X	X	X	X
6	Beheerplannen met meerjarig sluitende financiële dekking.	Actualiseren en harmoniseren beheerplannen (ook financieel).	Vanaf 2017 beschikken de meerjaren onderhoudsplannen over financieel sluitende dekkingsplannen.	X	X	X	

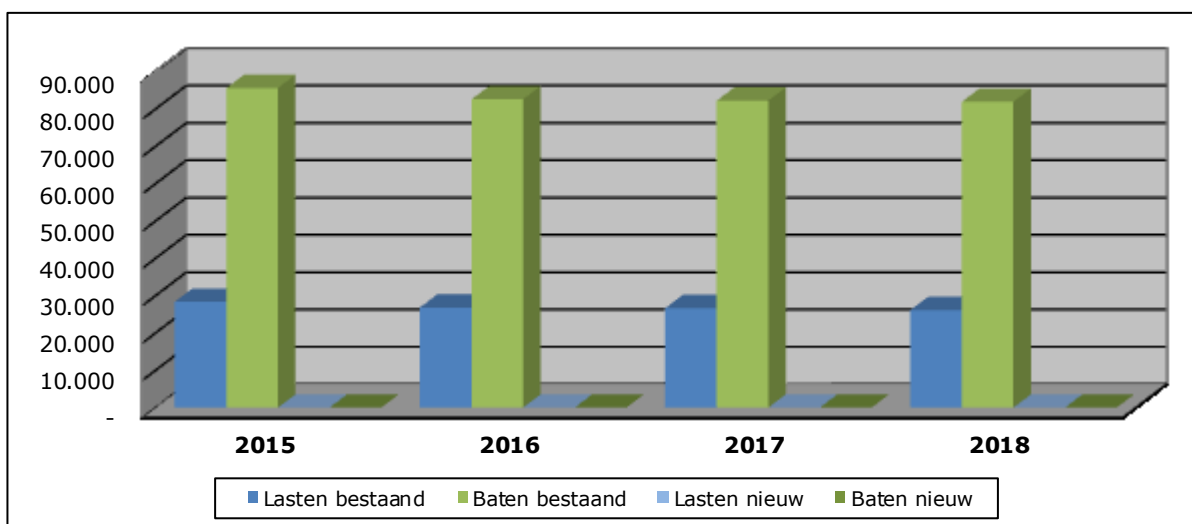
Nr.	Wat willen wij bereiken	Wat doen we daarvoor (activiteiten)	Prestatie-indicatoren	Uitvoering in:			
				2015	2016	2017	2018
7	Ontwikkeling bijdrage aan GR'en gelijk laten lopen met uitgangspunten gemeentelijke begroting.	Belangenbehartiging in ambtelijke en bestuurlijke overleggen betreffende GR'en. Inzicht in bijdrage aan GR'en. Opstellen kaders voor verbonden partijen in lokaal en regionaal verband.	Ontwikkeling bijdrage aan GR'en gelijk aan gemeentelijke begroting.	X	X	X	X
		Voorafgaand aan de begroting wordt gecommuniceerd wat de uitgangspunten Gemeente Krimpenerwaard zijn t.a.v. de begroting GR alsook aan de deelnemende partijen.			X		
		Normering wordt vastgesteld door college.			X		
8	Betaalbare tarieven begraven.	Adviseren over tarifiering begraven. We houden begraven betaalbaar.	Vastgestelde verordening.		X		
		Daarna met voorstel harmonisatie komen voor harmoniseren verordening en begrafenisrechten.			X		
		We onderzoeken of tariefdifferentiatie voor grafrechten of per begraafplaats mogelijk is met als doel een balans tussen kwaliteit van de begraafplaats en tarieven.			X		
		Opstellen van beheerplannen begraafplaatsen waar de kwaliteit en de kosteninzichtelijk zijn.			X		
		We zoeken naar mogelijkheden om de kosten voor het onderhoud van de begraafplaatsen te beperken door inzet van vrijwilligers.			X		
9	Nota Risicomanagement	Inzetten/ontwikkelen tool voor risicoanalyse. Opstellen nota risicomanagement (door control, ondersteund vanuit FIN).	Nota risicomanagement.	X			

Wat mag het kosten?

Tabel Baten en lasten (x € 1.000,--)

	Begroting	Meerjarenraming		
	2015	2016	2017	2018
Nieuw beleid	-	-	-	-
Bestaand beleid	28.336	26.828	26.597	26.075
Totaal lasten	28.336	26.828	26.597	26.075
Nieuw beleid	-	-	-	-
Bestaand beleid	85.618	82.581	82.222	81.921
Totaal baten	85.618	82.581	82.222	81.921
Saldo van baten en lasten	57.282	55.753	55.625	55.846
Mutatie reserves	3.705-	538-	1.137-	641-
Geraamd resultaat	53.577	55.215	54.488	55.205

Grafiek Lasten en baten voor bestemming (x € 1.000,--)

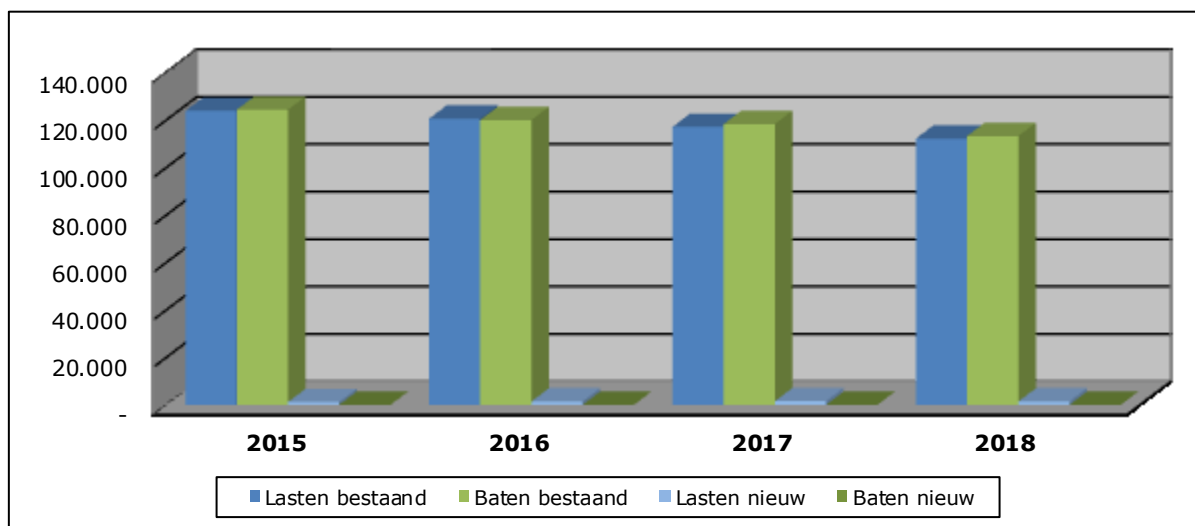

Recapitulatie van baten en lasten

Tabel Baten en lasten (x € 1.000,--)

	Begroting	Meerjarenraming		
	2015	2016	2017	2018
Nieuw beleid	1.136	1.431	1.504	1.394
Bestaand beleid	123.875	120.508	117.076	112.134
Totaal lasten	125.011	121.939	118.580	113.528
Nieuw beleid	-	-	-	-
Bestaand beleid	124.275	119.953	118.298	113.186
Totaal baten	124.275	119.953	118.298	113.186
Saldo van baten en lasten	736-	1.986-	282-	342-
Mutatie reserves	3.705-	538-	1.137-	641-
Geraamd resultaat	4.441-	2.524-	1.419-	983-

Grafiek Lasten en baten voor bestemming (x € 1.000,--)

Paragrafen

Aanpassing paragrafen

Voor de inhoud van de paragrafen geldt dat de teksten uit de oorspronkelijke begroting, zoveel als mogelijk, zijn gehandhaafd. Alleen daar waar actualisatie van de informatie nodig en mogelijk is, zijn de paragrafen daar deels of volledig op aangepast.

Onderstaand wordt per paragraaf kort aangegeven wat er eventueel is gewijzigd.

A. Lokale heffingen

Overzicht lokale lastendruk is aangepast op basis van informatie uit de raadsinformatiebrief van 30 januari 2015.

B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Actualisatie van risico's en vermogenspositie op basis van de jaarrekeningen 2014.

C. Onderhoud kapitaalgoederen

Behoudens enkele correcties in tabellen geen wijzigingen.

D. Financiering

Enkele cijfers zijn aangepast op basis van de actualiteit.

E. Bedrijfsvoering

Deze paragraaf was in de oorspronkelijke begroting nog niet ingevuld en is nu helemaal nieuw.

F. Verbonden partijen

De gegevens in deze paragraaf zijn geactualiseerd op basis van de meest recente inzichten.

G. Grondbeleid

De informatie in deze paragraaf beperkt zich voor dit moment tot de belangrijkste grondexploitaties.

H. Demografische ontwikkelingen

Deze paragraaf is ongewijzigd ten opzichte van de oorspronkelijke begroting.

I. Decentralisaties in het sociaal domein

Deze paragraaf is aangepast in verband met het verwerken van de financiële gevolgen van de decentralisaties in het saldo van de begroting.

J. Fricatiekosten

Het financiële overzicht in deze paragraaf is geactualiseerd.

A. Lokale heffingen

Deze paragraaf gaat over het tarieven- en kwijtscheldingsbeleid voor gemeentelijke belastingen en overige heffingen. De door de nieuwe gemeente Krimpenerwaard te heffen belastingen vloeien voort uit de belastingverordeningen die door de voormalige gemeenten zijn gehanteerd. Voor het vaststellen van de tarieven voor het jaar 2015 zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd: De OZB verordening is geharmoniseerd en kent een nieuw tarief waarbij de belastingopbrengst van de OZB is aangepast met 1,5%, conform inflatiecorrectie. De overige heffingen en rechten blijven gelijk aan 2014 conform de uitgangspunten die zijn vastgesteld door de stuurgroep.

Algemeen

De totale opbrengst aan belastingen en overige heffingen bedraagt in 2015 circa € 22 mln. Dit bedrag komt overeen met ongeveer 20% van de totale gemeentelijke baten. De opbrengst van de onroerende zaakbelasting is ten opzichte van 2014 verhoogd met 1,5%. De opbrengst van de heffing voor het ondernemersfonds is hierin echter geëlimineerd waardoor de hieronder gepresenteerde opbrengststijging lager is dan 1,5%. In onderstaande tabel zijn de opbrengsten van de belangrijkste lokale heffingen weergegeven:

<i>bedragen x € 1.000</i>	rekening 2013	2014 na wijziging	2015
afvalstoffenheffing & reinigingsrecht	€ 5.494	€ 5.405	€ 5.405
rioolheffing	€ 5.745	€ 6.155	€ 6.155
toeristenbelasting	€ 107	€ 96	€ 96
hondenbelasting	€ 255	€ 244	€ 244
onroerende zaakbelasting	€ 9.672	€ 10.498	€ 10.563
kwijtscheldingen	€ -279	€ -251	€ -251
	€ 20.994	€ 22.147	€ 22.212

Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW)

Het SVHW verzorgt op het gebied van de lokale heffingen voor de gemeente Krimpenerwaard de volgende werkzaamheden:

- De heffing en invordering van diverse belastingen;
- Uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken;
- Kwijtschelding;
- Afwikkeling van bezwaar- en beroepszaken met betrekking tot de lokale heffingen;
- Redigeren van de belastingverordeningen;
- Communicatie in de media.

Het vaststellen van de hoogte van de tarieven blijft een aangelegenheid van de gemeente.

Tarievenbeleid

1. Onroerende zaakbelasting (OZB)

De hoogte van de onroerende-zaakbelastingen is een combinatie van de waarde in het economische verkeer van een pand en het vastgestelde tarief. De waarde van alle onroerende zaken wordt jaarlijks vastgesteld. De onroerende-zaakbelastingen bestaan uit een "eigenarenbelasting" voor woningen en een "eigenarenbelasting" en "gebruikersbelasting" voor niet-woningen. De grondslag van de OZB voor het jaar 2015 is de waarde van onroerende zaken op 1 januari van het peiljaar 2014. Er wordt gebruik gemaakt van de heffingseenheden volgens opgave van het SVHW. In 2015 stijgt de totale opbrengst OZB met 1,5% in verband met de inflatiecorrectie. Voor de berekening van de tarieven/percentages worden de in de heffingseenheden opgenomen waarde-mutaties / areaaluitbreiding geëlimineerd om zodoende geen extra stijging/ daling van de OZB-opbrengst te creëren. Het verloop van de tarieven is als volgt:

	Krimpenerwaard 2015	Bergambacht 2014	Nederlek 2014	Ouderkerk 2014	Schoonhoven 2014	Vlist 2014
EW	0,1271%	0,1157%	0,1210%	0,1317%	0,0939%	0,1358%
ENW	0,2415%	0,2230%	0,2429%	0,2154%	0,2282%	0,2393%
GNW	0,2036%	0,1796%	0,2026%	0,2049%	0,1857%	0,2051%

Macronorm

Gemeenten zijn vrij in het vaststellen van de drie tarieven: een eigenarentarief voor woningen (EW) een eigenarentarief en een gebruikerstarief voor niet-woningen (ENW / GNW). Daarbij gelden geen absolute of relatieve limieten. Wel is ter voorkoming van een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk een macronorm ingesteld. Dit is een norm voor de totale opbrengsten OZB in Nederland. De macronorm 2015 voor de OZB stijging is 3% van € 3,711 miljard.

Bij overschrijding van de norm vindt er een bespreking plaats tussen Rijk en gemeenten in het bestuurlijk overleg Financiële Verhoudingen in de maand april. Het Rijk kan uiteindelijk als machtsmiddel de hoogte van de uitkering uit het gemeentefonds gebruiken. De regering heeft met de VNG afgesproken dat gemeenten zich collectief houden aan een macronorm, dat wil zeggen dat de stijging van de totale landelijke OZB-opbrengsten niet boven een bepaalde limiet mogen uitgaan. Dat heeft echter geen gevolgen voor de vaststelling van de tarieven van een individuele gemeente.

2. Rioolheffing

De tarieven voor de rioolheffing worden in 2015 nog niet geharmoniseerd. Dit betekent dat er per voormalige gemeente nog met verschillende tarieven worden gerekend. Er wordt een 100% kostendekkend tarief gehanteerd door middel van een egalisatiereserve. Onderstaand de tarieven:

Bergambacht

gebruiker	2014	2015
Per aansluiting	263,96	263,96
Per aansluiting van stacaravan	65,98	65,98

Nederlek

	2014	2015
waterverbruik tot 50 m3	€ 150,63	€ 150,63
waterverbruik van 50 tot 100 m3	€ 183,92	€ 183,92
waterverbruik van 100 tot 150 m3	€ 245,76	€ 245,76
waterverbruik van 150 tot 200 m3	€ 293,32	€ 293,32
waterverbruik van 200 tot 250 m3	€ 340,89	€ 340,89
waterverbruik van 250 tot 300 m3	€ 388,44	€ 388,44
waterverbruik van 300 tot 400 m3	€ 459,79	€ 459,79
waterverbruik van 400 tot 500 m3	€ 554,91	€ 554,91
waterverbruik van 500 tot 1000 m3	€ 951,30	€ 951,30
waterverbruik van 1000 tot 2000 m3	€ 1.902,59	€ 1.902,59
waterverbruik van 2000 tot 5000 m3	€ 3.805,18	€ 3.805,18
waterverbruik van 5000 tot 25000 m3	€ 9.512,94	€ 9.512,94
waterverbruik van 25000 tot 50000 m3	€ 44.393,72	€ 44.393,72
waterverbruik van 50000 m3 en meer	€ 88.787,44	€ 88.787,44

Ouderkerk

	2014	2015
Gebruiker woning (per perceel)	230,00	230,00
Gebruiker niet woning	0,08% van woz waarde (max € 1.150)	0,08% van woz waarde (max € 1.150)

Schoonhoven

	2014	2015
Eigenaar woning	290,60	290,60
Eigenaar niet woning	0,0869% van woz waarde	0,0869% van woz waarde

Vlist

	2014	2015
gebruiker		
Eenpersoons	189,38	189,38
meerpersoons	252,50	252,50

3. Afvalstoffenheffing / Reinigingsrecht

De tarieven voor de afvalstoffenheffing / reinigingsrecht worden in 2015 nog niet geharmoniseerd. Dit betekent dat er per voormalige gemeente nog met verschillende tarieven worden gerekend. Er wordt een 100% kostendekkend tarief gehanteerd door middel van een egaliseringsreserve. Onderstaand de tarieven voor de huishoudens:

Bergambacht

	2014	2015
eenpersoonshuishouden	€ 111,00	€ 111,00
tweepersoonshuishouden	€ 127,00	€ 127,00
driepersoonshuishouden	€ 144,00	€ 144,00
vier of meerpersoonshuishouden	€ 161,00	€ 161,00
vermeerderd met:		
per lediging restafval (140 liter)	€ 4,24	€ 4,24
per lediging restafval (240 liter)	€ 7,26	€ 7,26

per storting in ondergrondse	€ 0,90	€ 0,90
------------------------------	--------	--------

Nederlek

	2014	2015
Particulier	€ 276,68	€ 276,68
extra container restafval	€ 142,53	€ 142,53
extra container gft-afval	€ 86,10	€ 86,10

Ouderkerk

	2014	2015
eenpersoonshuishouden	€ 91,26	€ 91,26
meerpersoonshuishouden	€ 223,09	€ 223,09
extra container restafval	€ 77,03	€ 77,03

Schoonhoven

	2014	2015
eenpersoonshuishouden	€ 120,50	101,94
meerpersoonshuishouden	€ 241,00	203,88
extra container restafval (140 liter)	€ 72,40	
extra container restafval (240 liter)	€ 105,60	
extra container gft-afval (140 liter)	€ 42,45	
extra container gft-afval (240 liter)	€ 55,15	
vermeerderd met:		
per lediging restafval (140 liter)		€ 2,89
per lediging restafval (240 liter)		€ 4,96
per storting in ondergrondse container		€ 1,24

Vlist

	2014	2015
eenpersoonshuishouden	€ 186,74	€ 186,74
meerpersoonshuishouden	€ 213,95	€ 213,95
extra container restafval	€ 121,98	€ 121,98
extra container gft-afval	€ 52,26	€ 52,26

4. Hondenbelasting

De tarieven voor de hondenbelasting worden in 2015 nog niet geharmoniseerd. Dit betekent dat er per desbetreffende voormalige gemeente nog met verschillende tarieven worden gerekend. De tarieven blijven gelijk aan de tarieven van 2014. Onderstaand de tarieven:

		2014	2015
Bergambacht	Een hond	€ 95,00	€ 95,00
	Voor iedere hond meer	€ 131,71	€ 131,71
	Kennel	€ 256,67	€ 256,67
Nederlek		n.v.t.	n.v.t.
		n.v.t.	n.v.t.
Ouderkerk	Een hond	€ 104,00	€ 104,00
	Voor iedere hond meer	€ 135,00	€ 135,00
	Kennel	€ 123,00	€ 123,00

Schoonhoven	Een hond	€ 113,75	€ 113,75
	Voor iedere hond meer	€ 136,38	€ 136,38
	Kennel	€ 272,76	€ 272,76
Vlist	Een hond	€ 92,55	€ 92,55
	Voor iedere hond meer	€ 119,65	€ 119,65
	Kennel (per hond)	€ 35,90 € 180,40 (max)	€ 35,90 € 180,40 (max)

5. Toeristenbelasting

De tarieven voor de toeristenbelasting worden in 2015 nog niet geharmoniseerd. Dit betekent dat er per desbetreffende voormalige gemeente nog met verschillende tarieven worden gerekend. De tarieven blijven gelijk aan de tarieven van 2014. Onderstaand de tarieven:

	2014	2015
Bergambacht	€ 0,57	€ 0,57
Nederlek	n.v.t.	n.v.t.
Ouderkerk	n.v.t.	n.v.t.
Schoonhoven	€ 1,30	€ 1,30
Vlist	€ 1,50	€ 1,50

6. Lijkbezorgingrechten

Lijkbezorgingrechten worden geheven voor het gebruik van de begraafplaatsen en door de gemeente te verlenen diensten betreffende de begraafplaatsen. De tarieven blijven gelijk aan de tarieven van 2014.

7. Leges

De tarieven in de legesverordening blijven gelijk aan de tarieven 2014. Er zijn echter ook maximumtarieven die elk jaar door het Rijk worden vastgesteld, zoals voor een paspoort en rijbewijs. Indien wettelijk het tarief is gemaximaliseerd, wordt het maximaal mogelijke tarief gehanteerd. Vaak zijn dit bedragen afgerond op centen, b.v. € 35,03. I.v.m. de kassa moet dit worden afgerond op € 0,05 naar beneden. Dus als het € 35,03 maximaal wettelijk tarief is wordt er € 35,00 afgerekend. De verschillende tarieven zijn opgenomen in de tarieventabel bij de legesverordening. De Wet ARHI biedt geen mogelijkheid om de verordening te wijzigen. De verordeningen gelden 2 jaar, of tot de nieuwe raad deze vervallen verklaart (art. 28). Binnen deze twee jaar kan de nieuwe raad 1 van de verordeningen van de voormalige gemeenten van toepassing verklaren voor het gehele gebied (art. 29). Of de verordening harmoniseren en een nieuwe verordening vast stellen. Deze geldt dan vanaf het moment van vaststellen en niet met terugwerkende kracht. De nieuwe raad kan geen wijzigingen aanbrengen in verordeningen van de oude raden.

8. BIZ-heffing

Sinds mei 2009 is er in de voormalige gemeente Bergambacht een Experimentenwet Bedrijveninvesteringszone (BIZ) op basis waarvan de gemeente op verzoek van de ondernemers een belastingheffing kan opleggen aan alle gebruikers (of ter keuze eigenaren) van panden die niet als woning worden gebruikt. Op 1 januari 2011 is de BIZ-heffing ingevoerd voor het centrum van Bergambacht. Deze BIZ heffing keert de gemeente als subsidie uit aan de stichting die de activiteiten voor het winkelcentrum verzorgt. Ook de exploitatie van de parkeergarage kan hieruit worden bekostigd. De gemeente en de stichting hebben in een uitvoeringsconvenant afgesproken welke activiteiten en werkzaamheden de stichting gaat verzorgen en welke taken bij de gemeente blijven. Het belastingtarief is voor de jaren 2013 t/m 2015 vastgesteld op 0,1% van de heffingsmaatstaf (WOZ-waarde).

9. Overige heffingen

Voor de overige heffingen en rechten (precariobelasting, haven- en kadegelden, watertoeristenbelasting en marktgeden enz.) geldt ook dat de tarieven gelijk blijven aan de tarieven van 2014.

Overzicht lokale lastendruk

Naar aanleiding van de in deze paragraaf geschetste ontwikkelingen kan het volgende overzicht van de belastingdruk worden gemaakt. Per (voormalige) gemeente uitgaande van gemiddelde woningwaarde van € 250.000 gecorrigeerd na waardedaling. Dus voor 2015 wordt uitgegaan van een woning van € 250.000 maar deze zelfde woning was in 2014 meer waard.

De verschillen ten opzichte van de primaire begroting worden veroorzaakt door kleine omissies in de tabellen. In de raadsinformatiebrief van 30 januari 2015 zijn de juiste gegevens opgenomen en is dit toegelicht naar aanleiding van vragen vanuit de gemeenteraad.

2014	Bergambacht 2014	Nederlek 2014	Ouderkerk 2014	Schoonhoven 2014	Vlist 2014
OZB	€ 302,56	€ 316,42	€ 346,70	€ 245,55	€ 354,44
riool	€ 263,96	€ 245,76	€ 230,00	€ 290,60	€ 252,50
reiniging	€ 252,90	€ 276,68	€ 223,09	€ 241,00	€ 213,95
	€ 819,42	€ 838,86	€ 799,79	€ 777,15	€ 820,89

Voor de vergelijking met de andere gemeenten is bij de reinigingsheffing in Bergambacht (Diftar) uitgegaan van een driepersoonshuishouden die een 240 liter container gemiddeld 15 keer ledigen per jaar. Bij de rioolheffing is in Nederlek een afwijkende heffingsmaatstaf. Hier wordt voor de vergelijkbaarheid met de andere gemeenten uitgegaan van een waterverbruik tussen de 100m3 en 150m3.

Onderstaand volgt een overzicht bij een woningwaarde van € 250.000 met het nieuwe tarief in 2015.

2015	Bergambacht 2015 250.000	Nederlek 2015 250.000	Ouderkerk 2015 250.000	Schoonhoven 2015 250.000	Vlist 2015 250.000
daling	-4,60%	-4,60%	-5,30%	-4,60%	-4,40%
OZB	€ 317,75	€ 317,75	€ 317,75	€ 317,75	€ 317,75
riool	€ 263,96	€ 245,76	€ 230,00	€ 290,60	€ 252,50
reiniging	€ 252,90	€ 276,68	€ 223,09	€ 278,28	€ 213,95
	€ 834,61	€ 840,19	€ 770,84	€ 886,63	€ 784,20

In 2015 is in Schoonhoven voor de reinigingsheffing Diftar ingevoerd. Voor de vergelijkbaarheid met de andere gemeente is ook hier uitgegaan van een meerpersoonshuishouden die een 240 liter container gemiddeld 15 keer ledigen per jaar.

Huurwoning

2014	Bergambacht 2014	Nederlek 2014	Ouderkerk 2014	Schoonhoven 2014	Vlist 2014
riool	€ 263,96	€ 245,76	€ 230,00	€ 290,60	€ 252,50
reiniging	€ 252,90	€ 276,68	€ 223,09	€ 241,00	€ 213,95
	€ 516,86	€ 522,44	€ 453,09	€ 531,60	€ 466,45

In 2015 is in Schoonhoven Diftar ingevoerd waardoor de tarieven in de afvalstoffenheffing afwijken ten opzichte van 2014. Voor het gemiddelde is er uitgegaan van een meerpersoonshuishouden met een 240 liter container en 15 ledigingen per jaar.

2015	Bergambacht 2014	Nederlek 2014	Ouderkerk 2014	Schoonhoven 2014	Vlist 2014
riool	€ 263,96	€ 245,76	€ 230,00	€ 290,60	€ 252,50
reiniging	€ 252,90	€ 276,68	€ 223,09	€ 278,28	€ 213,95
	€ 516,86	€ 522,44	€ 453,09	€ 568,88	€ 466,45

Kwijtschelding

Voor mensen met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid van een gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de geheven belasting. Dit is het geval als aan de voorwaarden voor kwijtschelding uit de Invorderingswet is voldaan. De gemeente Krimpenerwaard voert een kwijtscheldingsbeleid dat gebaseerd is op de 100%-bijstandsnorm van het Rijk, wat een voortzetting van bestaand beleid is vanuit de voormalig gemeenten. Belastingplichtigen kunnen een formulier aanvragen bij het SVHW, aan de hand waarvan kan worden bepaald of kwijtschelding van toepassing is. Indien iemand voor twee (of meer) achtereenvolgende jaren voor algehele kwijtschelding in aanmerking is gekomen, wordt automatisch voor het volgende jaar kwijtschelding verleend. Daarnaast wordt periodiek getoetst of de situatie niet veranderd is voor de betreffende persoon. Naar verwachting zal in 2015 voor € 251.000 aan kwijtschelding verleend worden.

Harmonisatie belastingverordeningen

De wet Arhi schrijft voor dat belastingverordeningen van de voormalige gemeenten binnen twee jaar na de ingang van herindeling dienen te zijn bekrachtigd dan wel aangepast (geharmoniseerd, art. 28-31). Complicatie is dat, de situatie op 1 januari vaak bepalend is voor het hele jaar. Met name bij tijdvakbelastingen zoals afvalstoffenheffing, rioolheffing en hondenbelasting. Hierdoor kunnen er in het eerste jaar verschillen in de nieuwe gemeente ontstaan. Voor de onroerende-zaakbelastingen geldt een uitzondering.

Klankbordgroep

Voor het harmoniseren van de belastingverordeningen is een klankbordgroep, bestaande uit een afvaardiging per raadsfractie, ingesteld. Voor de uitwerking van de harmonisatie is een plan van aanpak opgesteld. Onderdeel hiervan is om, waar nodig, te komen tot nieuwe en/of aangepaste verordeningen voor 2016.

B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het begrotingsjaar 2015 is een overgangsjaar voor de nieuwe gemeente. Het beleid voor de nieuwe gemeente wordt bepaald door de nieuwe gemeenteraad.

Risicomanagement

De systematiek van inventariseren in de gemeenten Ouderkerk, Schoonhoven en Vlist was identiek. Bergambacht en Nederlek hadden ieder een eigen methode. De gemeenschappelijke regeling K5-gemeenten had geen risico-inventarisatie. Voor deze paragraaf zijn we uitgegaan van de individuele inventarisaties. Daarbij moet worden aangetekend dat een optelsom van de individuele inventarisaties geen volledig beeld kan geven van de risico's waar de nieuwe gemeente zich mee geconfronteerd ziet.

In 2015 wordt een volledig nieuwe risico-inventarisatie opgesteld. De uitkomsten hiervan zullen in de paragraaf weerstandsvermogen van de begroting 2016 worden verwerkt. In de nota risico-inventarisatie zullen de uitgangspunten voor het risicomanagementbeleid worden geformuleerd. Deze uitgangspunten vormen de basis voor het in beeld brengen, kwantificeren van de risico's en het nemen van beheersmaatregelen om deze risico's te mitigeren

Het merendeel van de in die organisaties geïnventariseerde risico's heeft betrekking op de bedrijfsvoering, alleen Nederlek had een aparte categorie voor grondexploitatie. De start van de nieuwe organisatie neemt op het gebied van bedrijfsvoering een flink aantal risico's weg. Het omgekeerde is ook het geval. Een nieuwe en omvangrijkere organisatie, met eigen keuzes, brengt andere risico's met zich mee. De omvang van de ambities is bij het samenstellen van deze begroting niet volledig.

Weerstandscapaciteit

Eén van de uitgangspunten voor het opstellen van de begroting is dat vooralsnog alle reserves in stand gehouden moeten worden, dus ook de reserves die verband houden met de afdekking van risico's. Op basis van de uitgangspunten is gesteund op de huidige risico-inventarisaties van de gemeenten, die voor het bestaande beleid zijn opgesteld. De kans dat alle risico's zich gelijktijdig voordoen is niet aannemelijk. Daarom wordt voor 2015 de weerstandscapaciteit gelijkgesteld aan de beschikbare reserve capaciteit voor weerstandsvermogen € 7.644.000. Deze buffer kan beschikbaar gemaakt worden voor noodsituaties en dient - in het geval dat deze benut wordt - zo spoedig mogelijk weer aangevuld te worden.

Gemeente Eind 2014	Beschikbaar x €1.000 Weerstandsvermogen
Bergambacht	776
Nederlek	4.020
Ouderkerk	190
Schoonhoven	1.608
Vlist	1.000
GR K5-gemeenten	50
Totaal	7.644

Inschatting van de risico's op basis van de inventarisaties en laatste gegevens:

Risico's	x €1.000
Grondexploitaties	2.728
Decentralisaties	p.m.
Verbonden partijen	840
Gebiedsovereenkomst	3.000
Bedrijfsvoering	p.m.
Totaal	6.568

Grondexploitaties

In de grondexploitaties zijn er verschillende soorten risico's. Bijvoorbeeld prijs, technisch, organisatorisch etc. Op basis van de meest actuele gegevens uit jaarrekeningen 2014 wordt het risico begroot op € 2,7 miljoen. Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting is het gekwantificeerde risico met € 1,1 miljoen toegenomen. Dit wordt veroorzaakt door een verhoging van de kans en impact van de risico's in de toekomstige grondafzet en het bouwprogramma.

De onderkende risico's betreffen de volgende grondexploitaties vanuit de voormalige gemeente Nederlek.

- Structuurvisie – Binnenterrein	€ 984.000
- Structuurvisie – Centrum	€ 671.000
- Structuurvisie – Parkwijk/IJsbaan	€ 66.000
- Structuurvisie – Tiendhoek II	€ 904.000
- Structuurvisie – Dijk en Bakwetering	€ 103.000

In paragraaf G – Grondbeleid wordt nader ingegaan op de grondexploitaties binnen onze gemeente.

Decentralisaties

Het Sociaal Domein bestaat vanaf 2015 uit een groot aantal taken. Er is sprake van continuering van de uitvoering van bestaande taken, maar ook van de uitvoering van nieuwe taken.

De bestaande taken omvatten voor de huidige Wmo onder andere Hulp bij het huishouden, woon- en vervoersvoorzieningen en rolstoelen. Hiertegenover staat de integratie-uitkering Wmo van het Rijk als dekking. Daarnaast ontvingen gemeenten tot en met 2014 specifieke uitkeringen voor het Werkdeel. Deze worden omgezet naar de integratie-uitkering Sociaal Domein, onderdeel Participatiewet. De huidige specifieke uitkering voor de Wet Werk en Bijstand (WWB) wordt gecontinueerd. In de paragraaf Sociaal Domein is inzichtelijk gemaakt hoe de uitkeringen van het Rijk in 2014 werden en vanaf 2015 worden verstrekt aan de gemeente Krimpenerwaard.

De nieuwe taken omvatten Jeugdzorg en nieuwe Wmo (AWBZ begeleiding). Hiervoor ontvangt de gemeente een integratie-uitkering Sociaal Domein, onderdelen Jeugdzorg en nieuwe Wmo.

Risico's

In de primaire begroting Krimpenerwaard 2015 waren de gedecentraliseerde taken budgetneutraal opgenomen (de uitgaven zijn in die begroting gelijkgesteld aan de budgetten die overkwamen vanuit het Rijk). In de risicoparagraaf werd op dat moment uitgegaan van een financieel risico van 3,2 miljoen euro voor deze taken.

In deze bijgestelde begroting Krimpenerwaard zijn de verwachte uitgaven geraamd voor zowel bestaande taken als nieuwe taken, vallend onder de programma's Jeugd en Wmo en Werk en Inkomen. Hiermee zijn de risico's echter niet verdwenen.

Er zijn risico's die van budgettaire invloed kunnen zijn (zowel positief als negatief), maar waarvoor op dit moment nog geen inschatting kan worden gemaakt, bijvoorbeeld door gebrek aan ervaringscijfers of het ontbreken van besluitvorming ten tijde van het opstellen van deze bijgestelde Begroting.

Risicofactoren zijn:

- De compleetheid van de gegevensoverdracht voor Jeugd en nieuwe taken Wmo begeleiding wordt in twijfel getrokken.
- De budgetten die overkomen vanuit het Rijk zijn gebaseerd op gegevens van 2012-2013.
- Er is sprake van open-einde regelingen.
- Er is nog geen actueel inzicht in het zorgverbruik.
- Er is mogelijk sprake van kortingen op de budgetten (ledenbrief VNG 10 april).
- De invoering van een ander verdeelmodel voor de budgetten. Dit betreft het objectief verdeelmodel Jeugd waarbij budgetverdeling niet plaatsvindt op basis van historische kosten maar op basis van een aantal objectieve kenmerken van de gemeente. Op het moment van schrijven van deze paragraaf is nog niet zeker welke gevolgen dit heeft voor de begroting 2016-2019.

De genoemde risico's zijn moeilijk kwantificeerbaar. Gedurende de komende periode (meerjarig) zal monitoring plaats vinden van genoemde risico's. Bij afwijkingen wordt u tussentijds geïnformeerd/ gerapporteerd.

Promen

De uitvoering van de WSW is belegd bij de gemeenschappelijke regeling Promen. De komende jaren daalt het rijksbudget voor uitvoering van deze taken. Deze ontwikkeling is aanleiding tot herbezinning van de taken die Promen uitvoert voor de gemeente. Afhankelijk van het te kiezen scenario, wel of niet voortzetten van de huidige taken bij Promen, brengt dit een financieel risico met zich mee.

Verbonden partijen

Voor de verbonden partijen is de gemeente voor haar aandeel verantwoordelijk, omdat er zowel een bestuurlijk als financieel belang is. Door ambtelijk- en bestuurlijk overleg wordt de informatie over de verbonden partijen geborgd. De laagste risicoklasse van 10% is van toepassing op deze categorie. De kwantificering van het risico op € 840.000 voor verbonden partijen is daarmee berekend op 10% van de totale eigen bijdrage aan verbonden partijen.

Gebiedsovereenkomst

Eind 2014 is de gebiedsovereenkomst Krimpenerwaard 2014-2021 aan de raden aangeboden. De gebiedsovereenkomst Krimpenerwaard volgt het Veenweidepact op en richt zich primair op de pijler 'natuur'. De Krimpenerwaard gemeenten krijgen samen met het hoogheemraadschap, de regie over de samenhangende opgaven in hun buitengebied. De gemeente Krimpenerwaard treedt samen met het hoogheemraadschap op als gezamenlijk opdrachtnemer. Als opdrachtgever stuurt de provincie op doelen, resultaten en financiën op basis van aangeboden voortgangsrapportages en tussentijdse evaluaties in 2016 en 2019. Op basis van een ontwikkelde business case worden de kosten voor grondverwerving, inrichting en waterbeheer geraamd op € 63,6 miljoen. Deze kosten kunnen worden betaald vanuit de beschikbaar gestelde middelen door Gedeputeerde Staten. Het risico van het niet volledig beschikbaar komen van deze middelen ligt volledig bij de opdrachtgever (=Provincie). In het voorstel zijn de risico's aan de uitgavenkant berekend op basis van aannames en parameters en worden voor de opdrachtnemer maximaal geschat op € 4,0 miljoen. Hierbij wordt het risico voor het hoogheemraadschap gemaximeerd op € 1 miljoen en voor de gemeente Krimpenerwaard op € 3,0 miljoen. Deze 25%-75% verdeling is gebaseerd op de inbreng van beide partijen in de overeenkomst. Het hoogheemraadschap zal veelal verantwoordelijk zijn voor de watermaatregelen en de gemeente zal verantwoordelijk zijn voor integrale deelgebiedsontwikkeling en inrichtingsmaatregelen. Deze verdeling zal nog moeten uitgewerkt in de door de partijen op te stellen uitwerkingsovereenkomst. Het financiële risico voor de gemeente wordt gelopen als ondanks een maximale inspanning in het eindjaar 2021 toch een tekort gaat ontstaan. Een risicorapportage maakt onderdeel uit van de halfjaarlijkse bestuursrapportage die door het samenwerkingsverband wordt opgesteld. De kans en impact van de risico's voor de gemeente Krimpenerwaard worden in de nog op te stellen nota risico-inventarisatie nader onderzocht, vandaar dat deze vooralsnog prominent is opgenomen.

Bedrijfsvoering

Onder de noemer bedrijfsvoering kan een scala aan risico-onderwerpen worden geschaard met een voor ieder onderwerp eigen risicoprofiel en -impact. Ook deze inventarisatie zal worden meegenomen in de eerder genoemde nog op te stellen memo.

Uitwerking

In de loop van 2015 wordt een risico-inventarisatie voor de nieuwe organisatie opgesteld. Naar aanleiding hiervan zal de gemeenteraad een voorstel gedaan worden om het corresponderende beleid vast te stellen. De risico-inventarisatie vormt een belangrijk instrument voor de confrontatie tussen risico's en het gewenste weerstandvermogen. Dit is beschreven in het onderdeel beleidsuitwerking 2015.

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

Op basis van het bovenstaand geformuleerde beleid is de weerstandscapaciteit voor (de begroting) 2015 als volgt bepaald aan de hand van de volgende onderdelen:

1. onbenutte belastingcapaciteit;
2. bedrag voor onvoorzien;
3. reserve weerstandvermogen;
4. het vrij aanwendbare deel van de Algemene reserve;

5. het voor de weerstandscapaciteit beschikbaar te maken gedeelte van de overige reserves;
6. stille reserves.

Ad 1) Onbenutte belastingcapaciteit

Hieronder wordt verstaan de beschikbare ruimte in de tarieven van de belastingen en heffingen, ofwel de mogelijkheden om de belastingtarieven te verhogen. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de heffingen niet meer dan kostendekkend mogen zijn. Voor de belastingen geldt dat er geen directe relatie is met de kosten.

De gemeente Krimpenerwaard kent een aantal belastingen: de onroerendezaakbelastingen, afvalstoffenheffing, rioolheffing, de toeristenbelasting en de hondenbelasting. Daarnaast biedt de Gemeentewet de mogelijkheid voor de invoering van de volgende belastingen: roerende-zaakbelastingen, baatbelasting, forensenbelasting, parkeerbelasting, reclamebelasting en precariobelasting.

In de Financiële Verhoudingswet is de OZB-norm vastgelegd voor gemeenten, die op grond van die wet extra ondersteuning krijgen (zogenoemde artikel 12-gemeenten). Het percentage van de WOZ-waarde voor toelating tot artikel 12 van de Financiële verhoudingswet bedraagt voor 2015, volgens de mei/junicirculaire 2014, 0,1578%. Het gewogen gemiddelde tarief voor de gemeente Krimpenerwaard is 0,1564%. Dit staat gelijk aan een bedrag van € 95.000.

Vooralsnog wordt alleen dit bedrag beschouwd als de onbenutte belastingcapaciteit. Gemeente Krimpenerwaard kent ook een aantal rechten: reinigingsrechten, marktgelden, leges en lijkbezorgingsrechten.

In de reinigingsrechten en in de afvalstoffenheffing zit geen onbenutte belastingcapaciteit, omdat deze tarieven kostendekkend geraamd worden.

Ad 2) Bedrag voor onvoorzien

Uitgegaan wordt van het budget voor onvoorziene uitgaven, zoals geraamd in de begroting 2015. Het budget voor onvoorziene uitgaven bedraagt € 161.000.

Ad 3) Reserve weerstandsvermogen

Voor de weerstandscapaciteit is een reserve weerstandsvermogen opgenomen. Dit zijn de onderdelen van de reserveposities van de gemeenten die zijn aangewezen voor het weerstandsvermogen voor een bedrag van € 7.644.000.

Ad 4) Het vrij aanwendbare deel van de Algemene reserves

De algemene reserves bedragen per 31 december 2014 € 19,6 miljoen. Na aftrek van de reserve weerstandsvermogen is nog € 12,0 miljoen beschikbaar. Rekening houdend met de voorgestelde resultaatbestemming 2014 ad € 1,6 miljoen, wordt dit € 13,6 miljoen. Hierbij merken wij op dat hiervan reeds een bedrag van circa € 5,9 miljoen bestemd is voor geplande onttrekkingen in de jaren 2015 tot en met 2018, overeenkomstig besluitvorming in de oude gemeenten. Dit kan alleen worden aangewend wanneer door de gemeenteraad wordt besloten om bestaand beleid niet uit te voeren.

Ad 5) Het voor de weerstandscapaciteit beschikbaar te maken gedeelte van de overige reserves

Voor de meeste overige reserves (i.c. ruim € 40 miljoen) geldt dat deze grotendeels al zijn geormerkt qua bestemming door de raad. Echter, deze bestemming kan, indien gewenst, door de gemeenteraad worden gewijzigd en de reserves kunnen worden ingezet als weerstandscapaciteit.

Ad 6) Stille reserves

Stille reserves zijn de meerwaarden van activa die laag of op nihil zijn gewaardeerd maar wel direct verkoopbaar zijn, indien men dat zou willen. Het moet gaan om bezittingen die de gemeente daadwerkelijk kan en wil verkopen zonder problemen en zonder hierbij het gemeentelijk beleid dan wel de hoogte van het voorzieningenniveau te hoeven aanpassen.

Een stille reserve kan tot de weerstandscapaciteit worden gerekend indien:

- Het desbetreffende actief vrij verhandelbaar is;
- De opbrengst bij verkoop uitgaat boven het bedrag dat nodig is om wegvallende inkomsten op te vangen.

Voorbeelden van stille reserves, mits zij aan de gestelde voorwaarden voldoen zijn; aandelen, gemeentelijke panden waarvan de verwachte verkoopwaarde hoger is dan de huidige boekwaarde.

Resumé weerstandscapaciteit (bedragen x € 1.000):

De structurele weerstandscapaciteit bedraagt:

Ad 1) onbenutte belastingcapaciteit	€	95	
Ad 2) bedrag voor onvoorzien	€	<u>161</u>	
Totaalbedrag structurele weerstandscapaciteit			€ 256

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit:

Ad 3) reserve weerstandsvermogen	€	7.644	
Ad 4) Het vrij aanwendbare deel van de Algemene reserve:			
- Stand 31 december 2014	€	12.019	
- Bestemming rekeningresultaat 2014	€	1.634	
- Claims 2015-2018	€	-/- 5.930	
Ad 5) Overige reserves	€	40.356	
Ad.6) Stille reserves	€	<u>0</u>	
Totaal incidentele weerstandscapaciteit			€ 55.723

Totaalbedrag weerstandscapaciteit structureel en incidenteel:			€ 55.979
--	--	--	-----------------

C. Onderhoud kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn door de gemeenten aangekochte en/of tot stand gebrachte objecten die gedurende meerdere jaren nut geven. Het onderhoud van deze goederen beslaat een belangrijk deel van de gemeentelijke begroting. Voor kapitaalgoederen zijn vaak langlopende investeringen vereist. Voorbeelden hiervan zijn gebouwen, wegen, riolering, openbare verlichting en groenvoorziening. Achterstanden in het onderhoud hiervan kunnen, naast kapitaalvernietiging, in het ergste geval leiden tot onveilige situaties. Het is daarom zinvol om op het gebied van het onderhoud van kapitaalgoederen effectief beleid te voeren en op deze wijze invulling te geven aan de begrippen assetmanagement en risicomanagement.

Het vigerend beleid met betrekking tot onderhoud kapitaalgoederen van de gemeenten in de Krimpenerwaard is nu vastgelegd in verschillende beleidsnotities die allen in het verleden door de verschillende raden zijn vastgesteld. Het doel voor 2015 is om te komen tot een overkoepelende beleidsnota, het formaliseren en harmoniseren van de huidige praktijk rondom het onderhoud van kapitaalgoederen dat is vastgelegd in verschillende notities en onderhoudsplannen. Daarmee wordt invulling gegeven aan datgene wat is neergelegd in de nog vast te stellen Financiële verordening van de gemeente.

1. Beheer en onderhoud kapitaalgoederen

1.1 Belang van goed beheer en onderhoud van kapitaalgoederen

De gemeente Krimpenerwaard heeft in de openbare ruimte op haar grondgebied veel infrastructurele kapitaalgoederen in de vorm van wegen, gebouwen, constructies, openbare verlichting, verkeersregelinstallaties, speelvoorzieningen, riolering, water en groen.

Het beheer hiervan is van groot belang voor de publieke functie van de gemeente op gebieden als milieu, onderwijs, verkeer, leefbaarheid, recreatie en vervoer. Deze elementen zijn van directe invloed op de burgers tevredenheid vanwege de invloed op het woon, leef- en werkklimaat van bewoners en bezoekers van onze stad. Daarnaast is het belang van goed beheer en onderhoud van kapitaalgoederen groot, omdat dit een aanzienlijk financieel beslag op onze begroting legt.

1.2 BBV-regels rondom beheer en onderhoud kapitaalgoederen

Het BBV geeft een aantal regels met betrekking tot het beheer van kapitaalgoederen.

- Verwerking in de begroting en de jaarrekening van een afzonderlijke paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.
- Onderscheid van onderhoud in groot onderhoud, klein onderhoud en (vervangings)investeringen.
- Verwerking van klein en groot onderhoud en (vervangings)investeringen.
- Overige regels omtrent verwerking in de balans, de te vormen voorzieningen en de wijze van al dan niet activering en afschrijving.

Het BBV onderscheidt investeringen met een maatschappelijk nut of met een economisch nut. Deze laatste groep genereert een opbrengst of kan worden verkocht. Investeringen met economisch nut moeten worden geactiveerd en afgeschreven. Investeringen met een maatschappelijk nut mogen worden geactiveerd en afgeschreven.

1.3 Visie op beheer en onderhoud van kapitaalgoederen in Krimpenerwaard

Strategische onderhoudsvisie

De onderhoudsvisie vormt de leidraad van de onderhoudsaanpak voor de lange termijn.

De kapitaalgoederen in de gemeente moeten schoon, heel en veilig zijn. Als we achterstallig onderhoud of een terugloop in kwaliteit constateren, dan nemen wij maatregelen om deze achterstand zoveel mogelijk in te halen.

Bij het onderhoud staat de beleving van de inwoners en gebruikers van de gemeente centraal. De ontvangen signalen uit de gemeente zijn belangrijk. We streven naar duurzaam onderhoud, waarbij we zoveel mogelijk kiezen voor een integrale aanpak. We maken daarbij wel de afweging tussen enerzijds de wensen en behoeften van inwoners en gebruikers van de steden en dorpen, en anderzijds de eisen van doelmatig, bestendig en duurzaam onderhoud. Daar waar mogelijk kiezen we voor het ontlasten van het milieu en streven we naar levensduur verlengend beheer.

Het bezit van kapitaalgoederen is geen ambitie op zich, maar staat altijd ten dienste van het doel dat we met het kapitaalgoed willen bereiken.

Beheer en onderhoud

Goed beheer en onderhoud leidt tot een langere levensduur van kapitaalgoederen waardoor die ook op de langere termijn bruikbaar blijven. Het beheer betreft ook het toezien op de onderhoudsstaat van het kapitaalgoed, administratie, inspectie, rapporteren binnen de P&C-cyclus en controles met als doel dat het kwaliteitsniveau van het onderhoud niet leidt tot achterstallig onderhoud en/of juridische claims.

Beheer en onderhoud is een cyclisch proces. Bouw- en installatiedelen verouderen weer na onderhoudsingrepen, waardoor na verloop van tijd opnieuw onderhoudsingrepen noodzakelijk zijn. Kapitaalgoederen dienen zo lang mogelijk een bijdrage te leveren aan het doel waarvoor zij zijn aangeschaft of vervaardigd. Voor het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen wordt veelal gebruik gemaakt van beheerssystemen waarin de relevante data van alle objecten zijn ingebracht.

Kwaliteitsniveaus

Essentieel in het beheer proces is het vaststellen van de gewenste kwaliteitsniveaus voor de kapitaalgoederen. Het huidige kwaliteitsniveau is de resultante van het ontwerp, gebruiksdruk en onderhoudsinspanningen: bij een hoge gebruiksdruk is méér onderhoudsinspanning nodig om dezelfde kwaliteit te behouden. Verschillende keuzes resulteren in verschillende beheerskosten. Het kwaliteitsniveau van ieder soort kapitaalgoed gaat op een eigen specifieke wijze worden uitgedrukt.

Als voorbeeld kan voor groen het beheer gericht zijn op het in stand houden van de afgesproken beeldkwaliteit. Voor de constructies is er een meerjarenbegroting voor groot onderhoud opgesteld voor alle kunstwerken met als kwaliteitsuitgangspunt een gemiddelde veiligheidsurgentie en voor gebouwen kunnen de onderhoudsniveaus worden gebruikt, variërend van "nieuw" tot en met "slopershoogte".

De huidige meerjarenplanning is gebaseerd op verschillende ambitieniveaus en werkwijzen van beheer. Doel is om in de komende periode (2 jaar) te komen tot meer generiek beleid (onderhoudsinspanning) per soort kapitaalgoed voor gedifferentieerd beheer (omgevingsafhankelijk). Na inventarisatie van het huidige kwaliteitsniveau vindt afstemming plaats met de te realiseren ambitie (gewenste kwaliteitsniveau). Dit leidt tot mogelijke bijstelling van de dagelijkse en meerjarige onderhoudsinspanning voor reparatie, vervanging of vernieuwing van de kapitaalgoederen. Een en ander zal worden vastgelegd in de nog op te stellen beleidsplannen Kwaliteitplan Openbare Ruimte, Bekostiging gemeentelijke watertaken (w.o. VGRP) en beleidsplan accommodaties. De overkoepelende beleidsplannen worden uitgewerkt per kapitaalgoed in betreffende beheerplannen.

Beleidsnotities

Voor het beheer en onderhoud van kapitaalgoederen worden in Krimpenerwaard beleidsnota's opgesteld, waarin de doelstelling van het onderhoud wordt weergegeven. Daarnaast wordt hierin ook het kwaliteitsniveau bepaald waarop het onderhoud van het desbetreffende kapitaalgoed wordt ingericht. Aan de hand van deze beleidskeuzes worden meerjarenonderhoudsprognoses met de bijbehorende structurele budgetten geregeld. Indien in de loop van de tijd de inzichten met betrekking tot de opzet en aanpak zich wijzigen worden de beleidsnotities hierop geactualiseerd.

2. De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf wordt het beleidskader op het gebied van het onderhoud van kapitaalgoederen in de openbare ruimte gegeven. Het BBV schrijft in artikel 12 het volgende over deze paragraaf: De paragraaf betreffende het onderhoud van kapitaalgoederen bevat ten minste de volgende kapitaalgoederen:

Kwaliteitsplan Openbare Ruimte (KOR)

- a. Wegen;
  - Wegen, straten, pleinen en paden
  - Kunstwerken (bruggen, steigers, kademuren e.d.)
  - Straatmeubilair (zitbanken, afvalbakken, JOP's e.d)
  - Openbare verlichting
- b. Groen;
  - Plantsoenen

- Begraafplaatsen
- Speelterrinen

Gemeentelijke watertaken

- c. Riolering;
  - Afvalwater
  - Hemelwater
  - Grondwater
- d. Watergangen;
  - Baggeren
  - Beschoeiingen
  - Duikers

Accommodaties

- e. Gebouwen
- f. Sportcomplexen in eigen beheer;
  - Voetbalvelden
  - Tenniscomplexen
  - Zwembaden

Van de kapitaalgoederen, bedoeld in artikel 12 1^e lid BBV, wordt aangegeven:

- Het actuele beleidskader;
- Het van toepassing zijnde kwaliteitsniveau;
- De uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties;
- De vertaling van de financiële consequenties in de begroting.

Naast dit artikel heeft ook de Provincie in hun begrotingscirculaire 2015 – 2018 aandacht geschonken aan deze paragraaf. Met name het punt van bezuinigingen op groot onderhoud van kapitaalgoederen is naar voren gebracht. Deze bezuinigingen mogen niet leiden tot achterstallig onderhoud of juridische claims.

Meerjarig overzicht van onderhoud aan kapitaalgoederen excl. exploitatielasten:

Onderdeel	2015	2016	2017	2018
a. Wegen	8.455	5.064	5.123	1.619
b. Groen	88	70	35	48
c. Riolering	4.133	5.022	3.844	1.505
d. Watergangen	104	228	213	259
e. Gebouwen	1.179	1.229	1.334	424
f. Sportcomplexen	63	88	211	0
Totaal	14.022	11.701	10.760	3.405

Kwaliteitsplan Openbare Ruimte (KOR)

a. Wegen

Aantallen:

Gemeente	Wegen in ha.	Bruggen	Lichtpunten
Bergambacht	29,64	49	2150
Nederlek	50,80	72	2500
Ouderkerk	22,94	21	1860
Schoonhoven	46,50	64	2380
Vlist	34,24	62	2000
Totaal	184,12	268	10.890

Beleidskader

Gemeente	Wegen	Bruggen
Bergambacht	Wegen	Kunstwerken
Nederlek	Wegenbeheerplan 2012-2016	Bruggen en duikers 2007-2015
Ouderkerk	Integraal Beheerplan OR 2014-2017	Integraal Beheerplan OR 2014-2017
Schoonhoven	Beheerplan Wegen 2008-2017	Bruggen, duikers en beschoeiing 2012-2031
Vlist	Kwaliteitsplan OR (KOR) 2013-2023	Kwaliteitsplan OR (KOR) 2013-2023

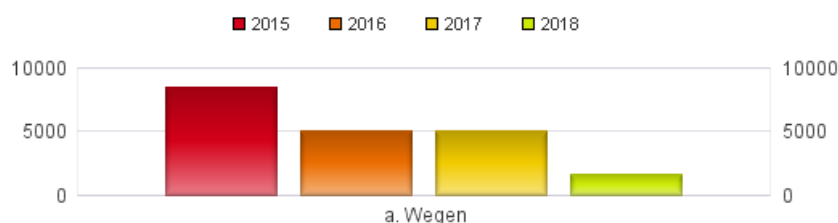
Gemeente	Openbare verlichting
Bergambacht	Lichtmasten
Nederlek	Beleidsplan OV 2010-2015
Ouderkerk	Integraal Beheerplan OR 2014-2017
Schoonhoven	Beleids-/beheersplan OV 2008-2017
Vlist	Kwaliteitsplan OR (KOR) 2013-2023

Financiële consequenties

De gemeenteraden hebben in 2014 de uitvoering van een groot aantal werken voor de komende jaren vastgesteld. De bedragen die hiermee zijn gemeoid:

Gemeente	2015	2016	2017	2018
Bergambacht	1.095	928	861	839
Nederlek	1.973	1.372	1.330	780
Ouderkerk	2.753	1.242	1.136	0
Schoonhoven	1.007	553	1.218	0
Vlist	1.627	969	578	0
Totaal	8.455	5.064	5.123	1.619

a. Wegen(x € 1.000,-)

Financiële consequenties in de begroting

De kosten voor het onderhoud op wegen zijn opgenomen onder programma Duurzaamheid, infrastructuur en milieu.

De kosten zijn in de begroting 2015 als volgt geraamd:

Gemeente	Exploitatie	Dotatie Wegen	Dotatie Bruggen	Dotatie OVL	Totaal
Bergambacht	483	815	71	66	1.435
Nederlek	741	830	32	29	1.632
Ouderkerk	455	640	8	0	1.103
Schoonhoven	311	891	84	0	1.286
Vlist	699	828	92	109	1.728
Totaal	2.689	4.004	287	204	7.184

b. Groen

Aantallen:

Gemeente	Groen in ha.	Bomen	Speel- toestellen
Bergambacht	15	2056	123
Nederlek	26	3882	143
Ouderkerk	12	1355	109
Schoonhoven	28	4754	180
Vlist	31	7266	120
Totaal	112	19.313	675

Beleidskader

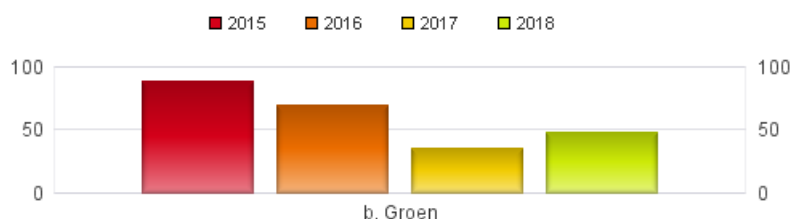
Het groot onderhoud aan de groenvoorziening in de gemeenten is weergegeven in verschillende beheerplannen.

Gemeente	Beheerplan groen	Speelplaatsen
Bergambacht	n.v.t.	Speeltoestellen
Nederlek	Groenbeheerplan 2010-2015	Speelruimteplan 2011-2015
Ouderkerk	Integraal Beheerplan OR 2014-2017	Speeltuinen
Schoonhoven	Groenbeleidsplan	n.v.t.
Vlist	Kwaliteitsplan OR (KOR) 2013-2023	Kwaliteitsplan OR (KOR) 2013-2023

Financiële consequenties

Gemeente	2015	2016	2017	2018
Bergambacht	42	5	15	31
Nederlek	22	27	12	17
Ouderkerk	22	19	0	0
Schoonhoven	0	0	0	0
Vlist	2	19	7	0
Totaal	88	70	34	48

b. Groen(x € 1.000,-)

Financiële consequenties in de begroting

De kosten voor het onderhoud van het groen is opgenomen onder programma Samenleving. De financiële middelen die beschikbaar zijn voor het openbaar groen vallen in grote lijnen uiteen in dagelijks onderhoud en een storting in een onderhoudsvoorziening. Daarnaast is er budget beschikbaar voor onderhoud aan speeltoestellen en sportvelden.

De kosten zijn in de begroting 2015 als volgt geraamd:

<i>Gemeente</i>	<i>Exploitatie</i>	<i>Voorziening Plantsoenen</i>	<i>Voorziening Speelplaatsen</i>	<i>Totaal</i>
Bergambacht	302	0	0	302
Nederlek	668	26	0	694
Ouderkerk	394	63	18	475
Schoonhoven	569	0	0	569
Vlist	378	39	37	454
Totaal	2.311	128	55	2.494

Gemeentelijke watertaken

c. Riolering

Aantallen:

<i>Gemeente</i>	<i>Pompen</i>	<i>Riool in km.</i>
Bergambacht	423	93
Nederlek	220	103
Ouderkerk	371	70
Schoonhoven	170	67
Vlist	750	75
Totaal	1.934	408

Beleidskader

Het beleidskader is gebaseerd op hetgeen is opgenomen in de Wet Milieubeheer. Daarin staat opgenomen dat een gemeente verplicht is al het afvalwater dat binnen haar grenzen vrijkomt, in te zamelen. Door de Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken hebben de gemeenten ook de zorg voor het afvloeiend hemelwater en het grondwater. Deze zorgplicht is verankerd in de (Verbreed) Gemeentelijk Rioleringsplannen (V)GRP's). Deze plannen zijn door de raad vastgesteld en hebben een doorlooptijd van vijf jaar.

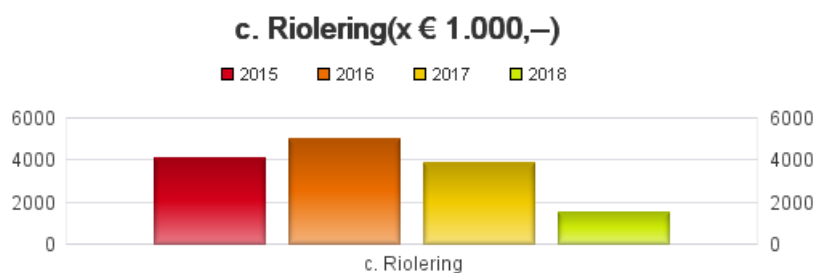
Door een goed beheer en onderhoud, renovatie en vervanging willen wij het rioleringsstelsel zo optimaal mogelijk laten functioneren tegen de laagst mogelijke kosten. Duurzaamheid is hierbij een kernbegrip. De riolering dient ervoor om de volksgezondheid duurzaam te beschermen, de kwaliteit van de leefomgeving op peil te houden en bodem, grondwater en oppervlaktewater duurzaam te beschermen en wateroverlast te voorkomen.

<i>Gemeente</i>	<i>Beheerplan</i>
Bergambacht	GRP
Nederlek	VGRP 2011-2015
Ouderkerk	VGRP
Schoonhoven	GRP 2010-2014
Vlist	VGRP 2013-2017

Financiële consequenties

De uitgaven die wij maken voor dit onderdeel vallen in grote lijnen uiteen in investeringskosten en dagelijkse kosten. De dagelijkse kosten bestaan voor een groot gedeelte uit kapitaallasten (rente en aflossing op investeringen in het riool) en overheadkosten omdat het rioolstelsel in eigen beheer wordt onderhouden. Deze kosten worden gedekt door de tarieven. De financiële consequenties zijn inzichtelijk gemaakt voor de komende jaren, waarbij we opmerken dat aanbestedingsvoordelen of -nadelen, gelet op de hoogte van de investeringen, grote invloed kunnen hebben op de financiën. Dat geldt ook voor de ontwikkeling van de rente.

Gemeente	2015	2016	2017	2018
Bergambacht	592	393	706	114
Nederlek	716	979	564	1.391
Ouderkerk	2.391	2.905	1.358	0
Schoonhoven	0	663	0	0
Vlist	434	82	1.216	0
Totaal	4.133	5.022	3.844	1.505

Financiële consequenties in de begroting

De kosten voor het onderhoud van het riool zijn opgenomen onder programma Duurzaamheid, infrastructuur en milieu.

Gemeente	Exploitatie	Dotatie		Totaal
		Voorziening		
Bergambacht	541	62		603
Nederlek	696	0		696
Ouderkerk	467	500		967
Schoonhoven	529	593		1.122
Vlist	437	72		509
Totaal	2.670	1.227		3.897

d. Watergangen

Aantallen:

Gemeente	Opp. Water in ha.	Oeverlengte in km.	Beschoeiing in km.	Duikers
Bergambacht	307	539,7	7,2	70
Nederlek	349	279,4	15	47
Ouderkerk	156	270,5	0	15
Schoonhoven	63	47,4	11	105
Vlist	286	722,9	9,7	88
Totaal	1.161	1.859,9	42,9	325

Beleidskader

In grote lijnen valt het beleidskader van dit onderdeel samen met die van de riolering. Het voorkomen van vervuiling van het oppervlakte water door het goed laten functioneren van ons rioleringssysteem heeft een hoge prioriteit. De verantwoordelijkheid voor de kwaliteit en het niveau van ons oppervlakte water ligt bij het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard. "droge voeten en schoon water".

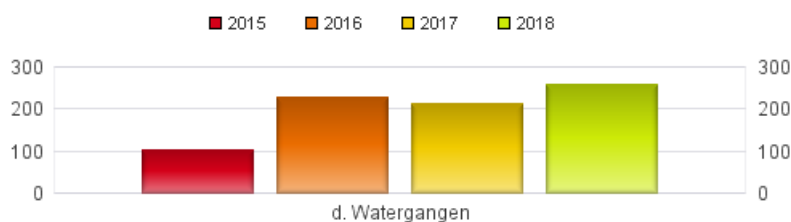
Gemeente	Beheerplan baggeren	Beheerplan Oevers/beschoeiing
Bergambacht	Baggeren	Beschoeiing
Nederlek	Baggerplan 2005-2015	Beleids-/beheerplan oevers
Ouderkerk	Beheerplan Baggeren 2014-2020	Integraal Beheerplan OR 2014-2017
Schoonhoven	Baggeren 2013-2022	Meerjaren onderhoudsplanning
Vlist	Beheerplan baggeren 2011-2015	Kwaliteitsplan OR (KOR) 2013-2023

Financiële consequenties

De uitgaven beperken zich tot de bedragen die worden gereserveerd voor baggerwerken, het opschonen van sloten. Daarnaast investeren wij regelmatig in beschoeiingen binnen de bebouwde kom.

Gemeente	2015	2016	2017	2018
Bergambacht	40	0	0	0
Nederlek	18	38	78	259
Ouderkerk	46	68	0	0
Schoonhoven	0	0	0	0
Vlist	0	122	135	0
Totaal	104	228	213	259

d. Watergangen(x € 1.000,-)

Financiële consequenties in de begroting

De kosten voor het onderhoud van onze watergangen zijn opgenomen onder programma Duurzaamheid, infrastructuur en milieu.

De kosten zijn in de begroting 2015 als volgt geraamd:

Gemeente	Exploitatie	Dotatie Baggeren	Dotatie Beschoeiing	Totaal
Bergambacht	27	39	0	66
Nederlek	78	29	20	127
Ouderkerk	4	8	0	12
Schoonhoven	42	14	56	112
Vlist	95	85	0	180
Totaal	246	175	76	497

Accommodaties

e. Gebouwen

Aantallen:

Gemeente	Gebouwen
Bergambacht	21
Nederlek	27
Ouderkerk	23
Schoonhoven	28
Vlist	20
Totaal	119

Beleidskader

De gemeente beschikt over diverse openbare gebouwen. Het woord 'openbaar' is misleidend, omdat het hier in veel gevallen gaat over gebouwen die niet vrij toegankelijk zijn. In de begroting wordt voor deze gebouwen rekening gehouden met klein onderhoud en groot onderhoud.

Gemeente	Beheerplan
Bergambacht	Openbare gebouwen
Nederlek	Gebouwenbeheerplan 2005-2015
Ouderkerk	Gebouwenbeheerplan 2009-2031
Schoonhoven	Gemeentelijke gebouwen 2013-2024
Vlist	Beheerplan gebouwen 2007-2012

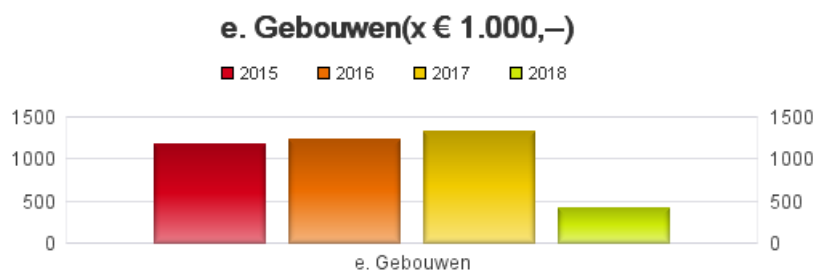
In het kort komt het er op neer dat er geen achterstallig onderhoud mag ontstaan. Voor alle gebouwen zijn beheerplannen voorhanden. Voor enkele gebouwen zijn specifieke onderhoudsplannen opgesteld. Voor de schoolgebouwen geldt dat met ingang van 2015 het onderhoud naar de schoolbesturen gaat.

Financiële consequenties

De financiële middelen die beschikbaar zijn voor openbare gebouwen zijn gesplitst in dagelijks onderhoud en een storting in een onderhoudsfonds. Voor de brandweerkazernes geldt dat het klein dagelijks onderhoud ten laste van de Veiligheidsregio komt.

De kosten voor het groot onderhoud worden aan het begin van het jaar inzichtelijk gemaakt middels het uitvoeren van inspecties aan de gebouwen.

Gemeente	2015	2016	2017	2018
Bergambacht	195	426	236	199
Nederlek	225	225	225	225
Ouderkerk	96	41	221	0
Schoonhoven	524	182	365	0
Vlist	139	355	287	0
Totaal	1.179	1.229	1.334	424

Financiële consequenties in de begroting

Omdat de gebouwen zijn onderverdeeld onder diverse producten, is het moeilijk om de financiële consequenties in de begroting weer te geven. Wij storten in 2015 in voorziening gebouwen de volgende bedragen:

Gemeente	Dotatie Voorziening
Bergambacht	174
Nederlek	237
Ouderkerk	166
Schoonhoven	538
Vlist	125
Totaal	1.240

f. Sportcomplexen in eigen beheer

De gemeenten beschikken over diverse sportcomplexen. Een aantal complexen is in onderhoud bij de gemeente. Voor een aantal complexen geldt dat de gemeente deels of geen eigenaar is en dat het onderhoud is uitbesteed aan een stichting.

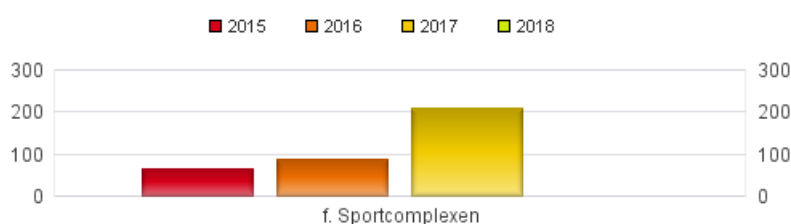
Gemeente	Voetbalcomplexen	Tenniscomplexen	Zwembaden
Bergambacht			
Nederlek			
Ouderkerk	2	2	
Schoonhoven			1
Vlist	2		
Totaal	4	2	1

Financiële consequenties

De financiële middelen die beschikbaar zijn voor sportcomplexen zijn gesplitst in dagelijks onderhoud, een subsidie aan de stichtingen, een storting in een onderhoudsfonds. De kosten voor het groot onderhoud worden aan het begin van het jaar inzichtelijk gemaakt middels het uitvoeren van inspecties.

Gemeente	2015	2016	2017	2018
Bergambacht	63	10	61	-
Nederlek	-	-	-	-
Ouderkerk	-	78	150	-
Schoonhoven	-	-	-	-
Vlist	-	-	-	-
Totaal	63	88	211	0

f. Sportcomplexen(x € 1.000,-)

Financiële consequenties in de begroting

Omdat de gebouwen zijn onderverdeeld onder diverse producten, is het moeilijk om de financiële consequenties in de begroting weer te geven. Wij storten in 2015 in voorziening gebouwen de volgende bedragen:

Gemeente	Exploitatie	Dotatie Voorziening
Bergambacht	233	138
Nederlek	218	0
Ouderkerk	166	37
Schoonhoven	353	49
Vlist	215	0
Totaal	1.185	224

D. Financiering

Algemeen

De financieringsfunctie omvat het besturen en beheersen van, het verantwoord over, en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Meer concreet gaat het om:

- financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden,
- het te allen tijde zorgen voor voldoende liquide middelen,
- uitzetten van tijdelijke overschotten,
- het afdekken van met name rente- en kredietrisico's.

De wet Financiering decentrale overheden (wet Fido) heeft de gemeente de verplichting opgelegd twee treasury-instrumenten te gebruiken:

- het financieringsstatuut,
- de financieringsparagraaf.

In de *Financieringsparagraaf* in de begroting en de jaarstukken worden respectievelijk de beleidsplannen voor het komende jaar en de resultaten daarvan besproken.

Algemene ontwikkelingen

Teneinde de financieringsfunctie naar behoren te kunnen uitvoeren is het tijdig, juist en volledig beschikbaar hebben van financiële informatie van wezenlijk belang. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een goede informatievoorziening over de liquiditeitsplanning. Ook financiële ontwikkelingen bij deelnemingen en/of verzelfstandigde onderdelen van de gemeentelijke organisatie spelen hierbij een rol.

Financieren en beleggen

Financieringsbeleid

De gemeente streeft ernaar de benodigde leningen tegen een zo laag mogelijk rentepercentage aan te trekken en tegelijkertijd de renterisico's te beheersen. Daartoe wordt bij het afsluiten van leningen rekening gehouden met de liquiditeitsbehoefte, renterisiconorm en kasgeldlimiet.

Beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid beperkt zich tot het risicomijdend uitzetten van financieringsmiddelen bij financiële ondernemingen. In 2013 zijn verregaande wijzigingen gekomen in de mogelijkheden voor het aanhouden van tegoeden.

Om te voldoen aan de Europese normen m.b.t. de hoogte van de overheidsschuld en de jaarlijkse groei van de overheidsschuld is op 11 december 2013 de Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) in werking getreden. Daarnaast is per 15 december 2013 het invoeren van het schatkistbankieren verankerd in de Wet Fido.

Om de staatsschuld te verlagen worden lokale overheden zoals gemeenten en provincies verplicht tot het aanhouden van de overtollige gelden in de schatkist bij het Rijk.

De regering hoopt dat de staatsschuld hierdoor met zo'n 3% kan worden verlaagd en dat de Staat minder geld hoeft te lenen op de kapitaalmarkt. Lokale overheden mogen elkaar leningen verstrekken om de rentederving door het verplicht schatkist-bankieren te beperken.

Ontwikkeling rentevisie

De rente op de kapitaalmarkt lijkt stabiel laag te blijven. Een aantal financiële instellingen hebben een prognose afgegeven dat de lange rentetarieven onder invloed van het gematigde economisch herstel naar verwachting wat gaan oplopen.

Euribor rente tarieven worden in de financiële wereld onder andere gebruikt voor het vaststellen van rentes voor allerlei afgeleide producten, zoals bijvoorbeeld hypotheekleningen, spaarrekeningen en renteswaps. Begin 2015 bedroeg de 3 maands Euribor 0,076%. Volgens de huidige inzichten wordt de grens van 1% voor de 3-maands Euribor pas weer in de eerste helft van 2018 bereikt. Deze geringe stijging doet zich ook voor op de rentepercentages van de langlopende leningen.

De gemiddelde rente voor de totale leningenportefeuille opgenomen geld voor 2015 is 3,17%. Hierin zijn ook de leningen opgenomen die zijn doorgeleend aan derden. De leningenportefeuille specifiek aangetrokken voor de financiering van de gemeentelijke uitgaven bedraagt gemiddeld 3,13 %. Bij het opstellen van de begroting 2015 is rekening gehouden met een rentepercentage van 4,72% voor bestaande langlopende leningen en 2,76% voor nieuw aan te trekken leningen. Het actuele rentepercentage voor aan te trekken vaste geldleningen met een looptijd van 20 jaar bedroeg medio mei 2015 1,20%.

Mutaties in portefeuille opgenomen en uitgezette leningen

De onderstaande tabel geeft inzicht in de ontwikkeling van de financieringspositie in het komende jaar. Hierbij is, op basis van ervaringen in het verleden, al rekening gehouden met een zekere mate van temporisering in het investeringsprogramma. Dit investeringsprogramma komt voort uit de oude programma's van de voormalige gemeenten.

Per gemeente voor herindeling (bedragen x € 1.000)	Hoofdsom per 01-01-2015 *	Nieuwe leningen 2015	Aflossingen 2015	Hoofdsom per 31-12-2015
Onderhandse geldleningen binnenlandse banken:				
- Bergambacht	€ 2.500			
- Nederlek	€ 12.375			
- Ouderkerk	€ 8.039			
- Schoonhoven	€ 26.415			
- Vlist	€ 600			
Totaal	€ 49.929	€ 35.748	€ 8.229	€ 77.448

In 2014 heeft een groot deel van de financiering plaatsgevonden met kasgeld. De reden om hier voor te kiezen lag in het feit dat de rente zeer laag was en de nieuwe gemeente niet op te zadelen met een diversiteit aan afgesloten leningen. Om te voldoen aan de kasgeldlimiet en renterisiconorm wordt in 2015 bepaald hoeveel kort geleend geld omgezet moet worden in een langlopende geldlening. Vooral nog wordt uitgegaan van een nieuwe lening van € 35,7 miljoen met een looptijd van twintig jaar. Op basis van de huidige lage rentestanden voor langlopende geldleningen hebben we gekozen voor een looptijd van twintig jaar.

Het bedrag aan aflossingen gedurende het jaar 2015 is tot stand gekomen door aflossingen op de bestaande leningenportefeuille voor een bedrag van € 6,6 miljoen welke vermeerderd wordt met de maandelijkse aflossing op de nieuw afgesloten leningenportefeuille van € 35,7 miljoen voor een periode van twintig jaar.

De structurele rentelasten die volgen uit de bovengenoemde leningenportefeuille zijn verwerkt in deze begroting.

Risicobeheer

Risicobeheer, van met financieringsvraagstukken gemoeide risico's, is een van de centrale doelstellingen van de Wet Fido. Conform het Treasurystatuut 2015 (artikel 4 t/m 8) worden een aantal risico's onderscheiden, te weten:

1. Renterisico's;
2. Kredietrisico's (inclusief debiteurenrisico's);
3. Intern liquiditeitsrisico's;
4. Valutarisico's.

1. Renterisico's

De risico's die samenhangen met de uitvoering van de treasuryfunctie bestaan voornamelijk uit renterisico's, die worden getoetst aan twee normen:

- De renterisiconorm. Hiermee wordt het renterisico op de vaste schuld (looptijd vanaf één jaar) in beeld gebracht;
- De kasgeldlimiet. Deze geeft het maximale bedrag aan dat aan vlottende financieringsmiddelen (korter dan één jaar) mag worden opgenomen.

Renterisiconorm

De renterisiconorm beperkt de gevoeligheid van de gemeente voor veranderingen in de te betalen rente op langlopende geldleningen. Deze veranderingen kunnen optreden bij:

- Renteherziening
- Herfinanciering
- Aantrekken van nieuwe leningen

De renterisiconorm gaat er van uit dat de vaste leningenportefeuille zodanig is samengesteld, dat het renterisico gelijkmatig over de jaren wordt gespreid. Per 1 januari 2010 is de nieuwe renterisiconorm van kracht, waarbij de renterisiconorm gekoppeld is aan het begrotingstotaal.

Berekening renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	2015	2016	2017	2018
Renterisico's:				
- Renteherziening op vaste schuld	€ 1.650	€ -	€ -	€ -
- Aflossingen	€ 8.229	€ 7.375	€ 6.375	€ 6.155
Renterisico	€ 9.879	€ 7.375	€ 6.375	€ 6.155
Berekening renterisiconorm:				
Begrotingstotaal conform Perspectiefnota 2015	€ 135.604			
Bij ministeriële regeling vastgesteld percentage	20%			
Renterisiconorm 2015	€ 27.121			
Toetsing renterisico aan norm:				
Renterisico	€ 9.879			
Renterisiconorm	€ 27.121			
Onderschrijding	€ 17.242-			

In bovenstaande tabel is rekening gehouden met de aflossingen van in 2014 aangetrokken geldleningen van € 7,5 miljoen. Uit de opstelling blijkt dat het risico dat de gemeente loopt op haar vaste schuld beperkt is en ruim binnen de norm blijft.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet stelt een bovengrens aan de toegestane omvang van de kortlopende schuld (looptijd korter dan 1 jaar). Reden hiervoor is dat een korte schuldpositie een potentieel renterisico in zich bergt, omdat rentestijgingen direct doorwerken in de rentelasten. Het is dan ook van belang dat de grote potentiële beweeglijkheid van de rentelasten op korte financiering gedurende het begrotingsjaar beheerst wordt. Voor structurele liquiditeitstekorten is financiering met geldleningen met een looptijd langer dan 1 jaar de aangewezen oplossing. De hoogte van de kasgeldlimiet is afhankelijk van het begrotingstotaal en wordt voor 2015 op basis van de Perspectiefnota 2015 berekend:

Berekening kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)	2015
Grondslag: Begrotingstotaal	€ 135.604
Toegestane kasgeldlimiet:	
- relevant percentage (wettelijk voorgeschreven)	8,5%
- in bedrag	€ 11.526

De rentepercentages van korte financieringsmiddelen zijn doorgaans lager dan de rentepercentages van lange financiering. Om optimaal van de kasgeldlimiet te kunnen profiteren is een adequate liquiditeitsprognose van de geldstromen van de lopende inkomsten en uitgaven alsmede van de investeringen en investeringssubsidies van groot belang.

De berekende kasgeldlimiet wordt in 2015 getoetst aan de werkelijke omvang van de kasgeldpositie.

2. Kredietrisico's

Naast bovengenoemde renterisico's worden kredietrisico's gelopen op door de gemeente verstrekte gelden. Het risico omvat de kans dat leningen niet (volledig) en/of niet tijdig worden terugbetaald (rentekosten). Het beperken van kredietrisico's is aan de orde bij het verstrekken van leningen (conform artikel 3 van het Treasurystatuut 2015). De kredietrisico's van de gemeente worden als zeer gering ingeschat. De kapitaalverstrekkingen en afgegeven gemeentegaranties/borgstellingen geven

een beperkt risico en betreft het eventueel overnemen van verplichtingen. Indien er signalen zijn dat een risico zich daadwerkelijk voor gaat doen, zal er een voorzieningen worden getroffen.

- Verstrekte gelden

De verstrekte langlopende geldleningen bestaan uit:

- Leningen Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (saldo 31-12-2014: € 2,2 miljoen)
- Overige verstrekte langlopende geldleningen (saldo 31-12-2014: € 1,4 miljoen)

De afgegeven gemeentegaranties/borgstellingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

- Leningen Waarborgfonds Sociale Woningbouw (saldo 31-12-2014: € 101 miljoen)
De totale portefeuille bedraagt € 203 miljoen De gemeente staat tertiair garant (50%). Het risicoprofiel is laag.
- Overige gewaarborgde geldleningen (saldo 31-12-2014: € 3,8 miljoen)
De overige garanties bestaan uit garanties afgegeven aan diverse stichtingen en verenigingen waarvoor de gemeente voor 50-100% garant staat bij het niet meer kunnen voldoen van betaling van rente en aflossing. Het risicoprofiel is hoog.

- Uitgezette gelden

De uitzettingen van de gemeente in het kader van treasury kennen nagenoeg geen risico. Tegoeden boven het normbedrag op de rekening-courant van de BNG dienen te worden aangehouden bij de staat in de vorm van Schatkistbankieren.

Bij de ABN AMRO is de opbrengst van de verkoop van het woningbedrijf van Ouderkerk belegd in obligaties met een nominale waarde per 1 januari 2015 van € 6,6 miljoen.

Het risicoprofiel van deze portefeuille is defensief. Dit betekent dat er weinig tot geen (koers)risico wordt gelopen. De portefeuille valt in de jaren 2015 t/m 2021 in gedeelten vrij.

Vrijval uitgezette gelden per jaar

Jaar	Obligaties	Vrijval
Saldo per	Nominale waarde	per jaar
1-1-2015	6.650.000	500.000
1-1-2016	6.150.000	1.400.000
1-1-2017	4.750.000	1.500.000
1-1-2018	3.250.000	1.250.000
1-1-2019	2.000.000	1.500.000
1-1-2020	500.000	0
1-1-2021	500.000	500.000
1-1-2022	0	

- Debiteurenrisico's

Door actief debiteurenbeheer op grond van gestructureerde invorderingsprocessen en de ervaringen van de voormalige gemeenten kan er geconcludeerd worden dat het risico ten aanzien van debiteuren beperkt is.

3. Intern liquiditeitsrisico's

Liquiditeitenbeheer houdt in het beheren, reguleren en besturen van de inkomende en uitgaande geldstromen en de effecten daarvan op de rekening-courant saldi. Liquiditeitsprognoses zijn niet eenvoudig te realiseren. Weliswaar is de liquiditeitsontwikkeling van de reguliere inkomsten en uitgaven te plannen, maar het inschatten van de investeringsuitgaven, grondaankopen en –verkoop is minder eenvoudig. Bij het voorzien in de huidige en toekomstige financieringsbehoefte van de gemeente is de doelstelling dit te doen tegen zo laag mogelijke kosten.

- Betalingsverkeer

In 2015 zal het reguliere betalingsverkeer in hoofdzaak verlopen via de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Met de BNG is in 2014 een financieringsovereenkomst met betrekking tot betalingsverkeer en kredietverlening afgesloten. Uitgangspunt van de overeenkomst is dat de

gemeente, op basis van de gunstige condities, zoveel mogelijk gebruik maakt van de diensten die de BNG levert op het gebied van betalingsverkeer en financiering. Een clause in de overeenkomst maakt het de gemeente mogelijk om op aanbiedingen van andere banken of instellingen in te gaan als blijkt dat deze gunstiger zijn. Bij het opnemen van langlopende geldleningen worden minimaal twee offertes bij meerdere geldgevers opgevraagd (e.e.a. conform artikel 8 van het Treasurystatuut 2015).

- Relatiebeheer

In 2014 is een financieringsovereenkomst met de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) afgesloten. Dit raamcontract voor een krediet- en depotarrangement en elektronisch betalingsverkeer wordt ten minste eens in de vier jaar beoordeeld op inhoudelijke bepalingen en concurrerende condities. Hierbij dient te worden opgemerkt dat de BNG een unieke plaats inneemt ten opzichte van andere banken, omdat voor het ontvangen van rijksuitkeringen een lopende rekening bij deze bank vereist is. Overigens worden de faciliteiten van de BNG toereikend geacht en de condities marktconform.

4. Valutarisico's

Valutarisico's zijn in de gemeente uitgesloten. Conform artikel 7 van het Treasurystatuut 2015 worden uitsluitend leningen verstrekt, aangegaan of gegarandeerd in euro's. Tevens vinden er geen betalingen plaats in vreemde valuta's.

E. Bedrijfsvoering

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) geeft in artikel 14 aan dat de paragraaf tenminste inzicht geeft in de stand van zaken en beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering. Onder de term bedrijfsvoering verstaan we de sturing en beheersing van bedrijfsprocessen om de gemeentelijke beleidsdoelstellingen te bereiken.

De gemeente Krimpenerwaard heeft voor zichzelf ten aanzien van bedrijfsvoering de volgende missie opgesteld:

De gemeente Krimpenerwaard biedt een kwalitatief hoogstaande dienstverlening aan inwoners, bedrijven en bezoekers. Met specifieke aandacht voor:

- *zowel behoud als ontwikkeling van het unieke landschap;*
- *diversiteit en identiteit van de kernen;*
- *innovatie en promotie als basis voor economische ontwikkeling;*
- *versterking van onze positie in sociale netwerken.*

De gemeente Krimpenerwaard ontwikkelt, ontluikt en bloeit!

Om aan de missie inhoud te geven, hebben we een visie en succesbepalende factoren opgesteld. De visie is een vertaling van de missie en ziet er als volgt uit:

- Wij dragen actief bij aan participatie en zelfredzaamheid van inwoners
- Wij maken gebruik van talenten van onze inwoners, bedrijven en partners
- Wij staan voortdurend in contact met onze inwoners, bedrijven en partners en zijn actief en betrokken bij lokale vraagstukken en gemeenschappen
- De kwaliteit van wonen en leven staan in verhouding tot onze woonlasten
- Wij hebben waardering voor diversiteit en eigenheid van de kernen en ons gebied
- Wij zijn een vitale organisatie waarin iedereen met Plezier en Passie Prestaties (PPP) levert
- Wij zijn ondernemend en innovatief en geven daarvoor ruimte
- Wij zetten maximaal in op groei en bloei
- Wij zijn een bevlogen partner voor een meer duurzame samenleving
- Wij halen toegevoegde waarde uit samenwerking
- Wij versterken ons imago door bestuurskracht en stuurkracht met lef
- Wij zijn financieel gezond

Vanuit onze missie en visie hebben we de belangrijkste beleidsdoelen kort en krachtig uitgewerkt in resultaten en acties: op één A3. Het stuurt de belangrijkste ontwikkelacties voor het komende jaar. Voor een consistente doorvertaling van onze ambitie hebben we gekozen voor de zogenaamde A3 methodiek. Hetgeen betekent dat de missie en visie via dit A3 jaarplan wordt vertaald naar alle afdelingen, programma's, teams én medewerkers binnen de organisatie.

Duidelijkheid van onze **richting** door focus en anticipatie op veranderingen staat voorop. Op deze manier versterken we de **consistentie** en **samenhang**. De A3 jaarplannen worden tevens gebruikt als input voor de managementgesprekken. Dit genereert een intensieve **feedback** over de voortgang van de gewenste veranderingen. Door het proces van co-creatie en de dialoog die bij de formulering van de A3 jaarplannen ontstaat willen we het **commitment** aan de resultaten en bijbehorende acties in de gehele organisatie versterken.

Succesbepalende factoren (SBF's) voor 2015 zijn:

1. Klantwaardering dienstverlening in- en extern
2. Innovatie en promotie door participatie inwoners, bedrijven en instellingen
3. Behoud identiteit en vitaliteit kernen
4. Resultaatgericht participeren in netwerken
5. Individuele inbreng en bijdrage aan organisatieontwikkeling
6. Plezier en Passie voor goede Prestaties
7. Basis nieuwe organisatie op orde
8. Zorgcontinuïteit in 2015
9. Gezond financieel beleid (ook voor decentralisaties)

Deze doelen zijn vertaald naar prestaties op vier resultaatgebieden: 'bestuur en financiers', 'maatschappij', 'medewerkers' en 'klanten en partners'. Voor zover deze resultaten voor het jaar 2015 een beslag leggen op ons budget, zijn die ook opgenomen in deze begroting.

In de voorgaande hoofdstukken van deze begroting hebben wij al omschreven dat onze gemeente voor een aantal forse opgaven en uitdagingen staat. De afwikkeling daarvan is voor ons een uitdagende, pittige en complexe klus. Dit geldt temeer omdat wij ons, gelijktijdig met de uitvoering van deze (vaak nieuwe) taken, óók moeten inspannen om dit jaar onze basale werkprocessen op orde te brengen. Daar komt nog bij dat onze medewerkers op een andere manier moeten gaan werken. Vertrouwde werkwijzen sluiten namelijk niet meer aan op de organisatie die (ten opzichte van vorige jaar) circa vijf keer zo groot is geworden.

Met veel energie en inspanning gaan wij ons op al deze gebieden inzetten om ze tot een goed einde te brengen. En daarbij worden wij ondersteund door enthousiaste medewerkers die wij goed zullen faciliteren zodat zij hun werk op hun beurt goed kunnen vervullen. Wij gaan onze medewerkers verder opleiden en onze managers gaan aan de slag met een management development traject. Onze medewerkers krijgen bij ons ruimte zich verder te ontwikkelen en zullen daardoor groeien in de rol die past bij de organisatie van een gemeente van onze omvang. Wij willen dat onze medewerkers met Plezier en Passie werken en zodoende komen tot goede Prestaties. Ons doel is namelijk dat onze inwoners onze dienstverlening met het cijfer acht waarderen. Dat gaan wij nog niet bereiken in 2015, maar met dit doel in ons achterhoofd spannen we ons jaarlijks in om, waar nodig, verbeteringen aan te brengen en de organisatie en dienstverlening zodoende verder te ontwikkelen.

F. Verbonden partijen

1. Algemeen

1.1 Inleiding

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publieke organisaties waarin de gemeente Krimpenerwaard zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. Een verbonden partij vereist dus de combinatie van een bestuurlijk én een financieel belang. Partijen waaraan alleen een financieel risico kleeft, als bijvoorbeeld een door de gemeente gesubsidieerde instelling, vallen hier niet onder. Dat geldt ook voor leningen en garantstellingen: daar houdt de gemeente de mogelijkheid op juridisch verhaal als de partij failliet gaat.

1.2 Onderverdeling verbonden partijen

Een verbonden partij bestaat in verschillende rechtsvormen. Het kunnen deelnemingen zijn in gemeenschappelijke regelingen, vennootschappen, stichtingen en verenigingen. De verbonden partijen van de gemeente Krimpenerwaard betreffen met name gemeenschappelijke regelingen. De verschillende individuele gemeenten die nu de gemeente Krimpenerwaard vormen, maakten al (gedeeltelijk) onderdeel uit van deze gemeenschappelijke regelingen en blijven hier onderdeel van uitmaken als één nieuwe gemeente. Een en ander om de dienstverlening zo efficiënt mogelijk te laten verlopen door met andere partijen een schaalvoordeel te creëren. Het gemeentelijk belang staat hierbij voorop. De gemeente Krimpenerwaard heeft enkel de uitvoering gemandateerd en blijft zelf verantwoordelijk voor beleidsmatige en financiële kaders ten aanzien van deze partijen.

1.3 Visie op verbonden partijen

De projectgroep en stuurgroep hebben besloten om participatie in de verbonden partijen ongewijzigd te laten voor het jaar 2015. In 2015 formuleert de nieuwe raad kaders voor een visie op de verbonden partijen.

Het aangaan van samenwerkingsverbanden is een middel om beleidsdoeleinden te realiseren. Of en in hoeverre van dit middel gebruik gemaakt wordt, is een besluit dat samenhangt met de besturingsfilosofie van de gemeente Krimpenerwaard en met politieke keuzes. Aspecten die in dat verband een rol spelen:

- Is de democratische legitimatie direct en is de controle en de beïnvloeding gewaarborgd;
- Welke wijze van sturing draagt het meest bij aan de realisatie van de gestelde doelen;
- Zijn de taken en verantwoordelijkheden effectief en doelmatig verdeeld;
- Zijn de (financiële) risico's inzichtelijk en beheersbaar.

De bestuurlijke invloed van de gemeente Krimpenerwaard op een verbonden partij bestaat uit een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Van financieel belang is sprake bij het ter beschikking stellen van gelden die bij faillissement van de verbonden partij niet meer te verhalen zijn en/of gelden die door de verbonden partij bij financiële problemen worden verhaald op de gemeente Krimpenerwaard.

Het juridisch kader met betrekking tot de verbonden partijen is vastgelegd in de Gemeentewet, het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de Wet Gemeenschappelijke Regelingen.

1.4 Financiële risico's verbonden partijen

De financiële risico's van de vennootschappen zijn beperkt tot het aandelenbezit van de gemeente. Bij een faillissement van een vennootschap daalt de waarde van dit bezit tot nihil. De financiële risico's van de gemeenschappelijke regelingen hebben geen beperking. Bij een faillissement worden de deelnemers van de gemeenschappelijke regeling volgens de verdeelsleutel aangeslagen voor eventueel resterende schulden na verkoop van de bezittingen. Gezien de aard van de werkzaamheden van de verbonden partijen is de kans op een faillissement van zowel de vennootschappen als de gemeenschappelijke regelingen klein, maar niet nihil.

1.5 Belang voor de raad

Voor de raad is inzicht in de verbonden partijen van belang. Eerste reden hiervoor is dat de verbonden partijen vaak beleid uitvoeren dat de gemeente in principe zelf kan (blijven) doen. De gemeente mandateert als het ware de verbonden partij, maar blijft zelf verantwoordelijkheid houden voor het realiseren van de beoogde doelstellingen.

De tweede reden is inzicht in de kosten en de financiële risico's die de gemeente kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen. De gemeente is verplicht bij te dragen aan de exploitatietekorten die mogelijk ontstaan bij de gemeenschappelijke regelingen.

1.6 Actuele ontwikkelingen

Op 25 juni 2013 is door het Rijk een besluit tot wijziging van het BBV gepubliceerd. Teneinde de transparantie in de begroting van de gemeenten te vergroten is artikel 15 met betrekking tot de verbonden partijen uitgebreid. In de decembercirculaire 2013 wordt hier nogmaals aandacht aan besteed. De wijziging van artikel 15 gaat in vanaf de begroting 2015 en de jaarstukken van 2014. Het integrale artikel is als volgt:

Artikel 15

1. De paragraaf betreffende de verbonden partijen bevat ten minste:

- a. de visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting;*
- b. de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;*
- c. de lijst van verbonden partijen.*

2. In de lijst van verbonden partijen wordt ten minste de volgende informatie opgenomen:

- a. de naam en de vestigingsplaats;*
- b. het openbaar belang dat op deze wijze behartigd wordt;*
- c. de veranderingen die zich hebben voorgedaan gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente onderscheidenlijk provincie in de verbonden partij heeft;*
- d. het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;*
- e. het resultaat van de verbonden partij.*

In het volgende hoofdstuk wordt een opsomming gegeven van de verschillende verbonden partijen van de gemeente Krimpenerwaard.

2. Gemeenschappelijke regelingen

2.1 Overzicht Gemeenschappelijke regelingen

1. Regio Midden Holland (voorheen ISMH)

Vestigingsplaats:	Gouda
Doelstelling:	De regio Midden-Holland maakt een nieuwe start. Aanleiding is een aantal bestuurlijke ontwikkelingen, dat vraagt dat de deelnemende gemeenten in het Intergemeentelijk samenwerkingsorgaan Midden-Holland (ISMH) zich oriënteren op nieuwe samenwerkingsvormen. Het gaat hierbij onder andere om ontwikkelingen die plaatsvinden in de Metropoolregio Rotterdam - Den Haag, de gefuseerde gemeente Alphen aan den Rijn - op grond waarvan waarschijnlijk deze gemeente op termijn uit het ISMH zal treden - en de oprichting van de Omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH) en de hierdoor gerealiseerde ontvlechting tussen het ISMH en de ODMH. Deze ontwikkelingen maken het noodzakelijk om de bestuurskracht binnen de regionale samenwerking (en wellicht daarbuiten) te versterken, bijvoorbeeld door een sterkere inzet op belangenbehartiging, gezamenlijke beleidsvorming op bovenlokale opgaven en gemeenschappelijke uitvoering daarvan. Daarnaast maken diverse ontwikkelingen, zoals de decentralisatie van overheidstaken naar gemeenten, bestuurlijke schaalvergroting en bezuinigingstaakstellingen een toekomstbestendige vorm van intergemeentelijke samenwerking noodzakelijk. In de Nieuwe Regio vindt samenwerking vindt plaats op het gebied van Economie, Onderwijs en Arbeidsmarkt, Ruimte en Wonen, Verkeer en Vervoer, Sociaal Domein en Natuur, Water en recreatie.
Partijen:	De deelnemende gemeenten zijn: Alphen a/d Rijn, Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Krimpenerwaard, Waddinxveen en Zuidplas.
Bestuurlijk belang:	Stemrecht in het Algemeen Bestuur, het aantal stemmen staat in relatie tot het inwoneraantal.
Vertegenwoordiging:	Burgemeester T.P.J. Bruinsma.
Relatie begroting:	De bijdrage aan het ISMH is opgenomen onder het programma Ruimtelijke ordening, wonen en mobiliteit. De kosten voor Leerlingzaken worden geraamd onder het Programma Samenleving, omdat deze naar verwachting via de gemeente Gouda gedeclareerd zullen gaan worden.
Financieel belang:	De bijdrage aan het ISMH wordt bepaald op basis van een bedrag per inwoner. De totale begrote bijdrage aan het ISMH bedraagt voor 2015 € 287.346,- voor de gemeente Krimpenerwaard. Dit bedrag is € 146.015,- lager ten opzichte van voorgaande jaren. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat de taak 'Leerlingzaken' is overgeheveld naar de gemeente Gouda.

Bedragen x € 1.000,-	31-12-2013	31-12-2014
Eigen vermogen	859	1.023
Vreemd vermogen	6.661	6.431
Resultaat	313	298

2. Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden (RDOG)

Vestigingsplaats:	Leiden
Doelstelling:	Binnen de Veiligheidsregio is één loket voor de geneeskundige hulpverlening in crisissituaties ontstaan. Het bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en het welbevinden van de burgers in de regio Hollands Midden in zowel reguliere als crisissituaties en probeert de effecten van gezondheidsbedreigingen te beperken.
Partijen:	19 gemeenten in de regio Hollands Midden.
Bestuurlijk belang:	Het aantal stemmen van een lid van het algemeen bestuur staat in relatie

tot het aantal inwoners van de gemeente die hij vertegenwoordigt.

Vertegenwoordiging: Wethouder J.P. Neven.

Relatie begroting: De bijdrage aan het RDOG is opgenomen onder het programma Samenleving. Kosten voor aanvullende taken, zoals logopedie, huisvesting en het AMK (Algemeen Meldpunt Kindermishandeling) worden apart in rekening gebracht door het RDOG. De ramingen hiervoor zijn dan ook separaat onder de betreffende Programma's in de exploitatie verwerkt.

Financieel belang: In 2015 is de bijdrage van de gemeente Krimpenerwaard aan het RDOG € 1.634.404,-.

Bedragen x € 1.000,-	31-12-2013	31-12-2014
Eigen vermogen	2.217	5.787
Vreemd vermogen	26.465	24.793
Resultaat	-/- 6	2.976

3. Omgevingsdienst Midden Holland (ODMH)

Vestigingsplaats: Gouda

Doelstelling: De Omgevingsdienst Midden Holland streeft er naar een bijdrage te leveren aan een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving. De omgevingsdienst is uitvoerder van de wettelijke milieutaken, vergunningverlening en handhaving van bedrijven ook belast met controle en toetsing van specialistische milieu- en veiligheidsaspecten. Zo ook ten aanzien van projecten.

Partijen: De deelnemende overheden zijn: Alphen a/d Rijn, Krimpenerwaard, Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Waddinxveen, Zuidplas en de provincie Zuid-Holland

Bestuurlijk belang: Stemrecht in het Algemeen Bestuur, De gemeente Krimpenerwaard is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur met een lid.

Vertegenwoordiging: Wethouder J.P. Neven

Relatie begroting: De bijdrage aan het ODMH is opgenomen onder het programma Duurzaamheid, infrastructuur en milieu.

Financieel belang: De begrote bijdrage aan het ODMH bedraagt voor 2015 € 1.521.945,- (inclusief een verhoging van de bijdrage in verband met overheveling van de integratie uitkering Veiligheid, Toezicht en Handhaving van de Provincie naar gemeenten ad € 134.578,-).

Bedragen x € 1.000,-	31-12-2013	31-12-2014
Eigen vermogen	2.107	2.852
Vreemd vermogen	4.353	5.933
Resultaat	759	709

4. Veiligheidsregio Hollands Midden

Vestigingsplaats: Leiden

Doelstelling: In de Veiligheidsregio Hollands Midden zetten hulpverleningsdiensten, gemeenten en partners zich dagelijks in voor een veilige samenleving met als doel risico's te verminderen en incidenten, rampen en crises zo goed mogelijk te bestrijden.

Partijen: De regionale brandweer Hollands Midden bestaat uit ruim 1400 medewerkers die werkzaam zijn in de vijf sectoren: Risicobeheersing, Operationele Voorbereiding, Incidentenbestrijding, Middelen en Concernstaf. Er zijn 19 deelnemende gemeenten vanaf 1 januari 2015.

Bestuurlijk belang: Stemrecht in het Algemeen Bestuur, De gemeente Krimpenerwaard is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur met een lid.

Vertegenwoordiging: Burgemeester T.P.J. Bruinsma.
 Financieel belang: De begrote bijdrage aan de veiligheidsregio bedraagt voor 2015 € 3.406.838,- De bijdrage aan de VRHM is opgenomen onder het programma Openbare Orde en Veiligheid.

Bedragen x € 1.000,-	31-12-2013	31-12-2014
Eigen vermogen	10.120	10.396
Vreemd vermogen	22.828	21.998
Resultaat	1.092	2.430

5. Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffing en Waardebepaling (SVHW)

Vestigingsplaats: Klaaswaal
 Doelstelling: Het SVHW verzorgt voor de deelnemers de volgende werkzaamheden:

- de heffing en invordering van lokale belastingen;
- de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken;
- de administratie van vastgoedgegevens;
- het verstrekken van de vastgoedgegevens aan de deelnemers en derden.

 Tevens verzorgt het SVHW de Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG) en de Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen (WKPB).
 Partijen: De deelnemers zijn: 20 gemeenten, het Waterschap Hollandse Delta en de Regionale Afvalstoffendienst Hoeksche Waard.
 Bestuurlijk belang: Stemrecht in het Algemeen Bestuur. Elke deelnemende gemeente heeft een stem en het waterschap heeft zes stemmen.
 Vertegenwoordiging: Wethouder R. Boere.
 Financieel belang: De begrote bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling SVHW bedraagt voor 2015 en verder € 444.000,- conform de begroting SVHW. De bijdrage aan het SVHW is opgenomen onder de programma's Duurzaamheid, infrastructuur en milieu en Financiën.

Bedragen x € 1.000,-	31-12-2013	31-12-2014
Eigen vermogen	671	423
Vreemd vermogen	7.319	5.930
Resultaat	-/- 248	-/- 3

6. Technisch Bureau Krimpenerwaard

Vestigingsplaats: Krimpen aan den IJssel
 Doelstelling: Verlenen van technische adviezen als het gaat om beoordeling op bouwtechnisch gebied van onder meer bouwvergunningen, aanleg van wegen, straten, watergangen, rioleringen etc. Zij heeft de regie bij de aanbesteding van openbare werken en voert zij de directie. Daarnaast wordt toezicht gehouden op bouwtechnische werken van zowel particuliere als bedrijfsbouw c.q. de naleving van de verleende bouwvergunning.
 Partijen: Samenwerkingsverband van de gemeenten Krimpen aan den IJssel en Krimpenerwaard.
 Bestuurlijk belang: Stemrecht met één zetel in zowel het Dagelijks- als het Algemeen Bestuur.
 Vertegenwoordiging: Raadslid J.C. de Keuning en G.J. Goudriaan en als hun plaatsvervangers B. Schamper en H.W. Wassink. Als derde lid wethouder R. Boere en als haar plaatsvervanger wethouder D. Blok.
 Financieel belang: De begrote bijdrage voor bouw- en woningtoezicht bijdraagt voor 2015 € 420.956,-. Deze lasten zijn in onder het programma Ruimtelijke ordening, wonen en mobiliteit opgenomen.

Bedragen x € 1.000,-	31-12-2012	31-12-2013
Eigen vermogen	97	94
Vreemd vermogen	370	405
Resultaat	-/- 4	-/- 4

7. Groenalliantie (voorheen Natuur- en recreatieschap Krimpenerwaard (NRK) en Reeuwijkse plassen)

Vestigingsplaats:	Schiedam
Doelstelling:	Er is sprake van het fuseren van de recreatieschappen Krimpenerwaard en Reeuwijkse Plassen tot een nieuwe gemeenschappelijke regeling "Groenalliantie". Deze GR behartigt de belangen van de openluchtrecreatie en natuurbescherming in de Krimpenerwaard en Reeuwijkse Plassen.
Partijen:	Deelname van de gemeenten Alphen aan den Rijn (als rechtsopvolger van de voormalige gemeente Boskoop), Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Krimpen aan den IJssel, Krimpenerwaard en Waddinxveen, alsmede de provincie Zuid-Holland. De gemeente Alphen a/d Rijn heeft het proces tot uittreding in gang gezet.
Bestuurlijk belang:	Stemrecht in het Algemeen- en Dagelijks Bestuur.
Vertegenwoordiging:	Wethouder D. Blok .
Financieel belang:	De concept begroting van de nieuwe Gemeenschappelijke regeling Groenalliantie wordt behandeld in het AB van 18 december 2014. In het DB van 15 mei 2014 is een memo vastgesteld waarin is aangegeven dat het uitgangspunt voor de begroting 2015 de "nullijn" is. Vooralsnog is daarom de bijdrage voor 2015 gelijk aan 2014 geraamd op € 258.833,-. Deze lasten zijn onder het programma Recreatie en toerisme opgenomen. Hieronder staan de gegevens van alleen het NRK vermeld.

Bedragen x € 1.000,-	31-12-2013	31-12-2014
Eigen vermogen	3.379	5.592
Vreemd vermogen	3.024	1.165
Resultaat	67	2.489

8. Streekarchief Midden Holland (Groene Hart Archieven)

Vestigingsplaats:	Gouda
Doelstelling:	Uitvoering van de gemeentelijke taken in het kader van de archiefwet. Dit houdt in het beheer van de naar de archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden en het toezicht op het beheer van de nog niet naar de archiefbewaarplaatsen overgebrachte archiefbescheiden die nog bij de deelnemende gemeenten berusten. Daarnaast nazorg van de laatstgenoemde bescheiden, de dienstverlening in de studiezaal en het bevorderen van de plaatselijke en regionale geschiedbeoefening.
Partijen:	Het ISMH en de gemeenten Gouda, Krimpen a/d IJssel, Krimpenerwaard, Waddinxveen en Zuidplas.
Bestuurlijk belang:	Stemrecht in het AB, het aantal stemmen staat in relatie tot het inwoneraantal.
Vertegenwoordiging:	Burgemeester T.P.J. Bruinsma.
Financieel belang:	De begrote bijdrage voor 2015 bedraagt € 297.258, -. Deze lasten zijn onder het programma Bestuur en dienstverlening opgenomen.

Bedragen x € 1.000,-	31-12-2013	31-12-2014*
Eigen vermogen	725	725
Vreemd vermogen	293	293
Resultaat	0	7

*Cijfers 2014 op basis van inschatting

9. Werkvoorzieningschap Promen

Vestigingsplaats:	Gouda
Doelstelling:	De missie van Promen is het bieden van zinvol werk met maximale ontwikkelmogelijkheden aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Uitgangspunt is dat zoveel mogelijk van de ca. 1.500 medewerkers extern bij reguliere werkgevers gaan werken in functies die aansluiten bij hun capaciteiten, ervaring en ambities.
Partijen:	De deelnemende gemeenten zijn: Alphen a/d Rijn, Capelle aan den IJssel, Gouda, Krimpen aan den IJssel, Krimpenerwaard, Bodegraven-Reeuwijk (uittredend), Waddinxveen en Zuidplas. De gemeente Alphen a/d Rijn heeft de eerste stappen in het proces tot uittreding in gang gezet.
Bestuurlijk belang:	Stemrecht in het AB.
Vertegenwoordiging:	Wethouder J. Vente.
Financieel belang:	De gevraagde bijdrage van de gemeente Krimpenerwaard aan het werkvoorzieningschap bedraagt over 2015 € 105.153,-. Deze lasten zijn geraamd onder het programma Werk en inkomen.

Bedragen x € 1.000,-	31-12-2013	31-12-2014
Eigen vermogen	1.512	1.505
Vreemd vermogen	8.087	7.120
Resultaat	115	97

10. Koepelschap voor het Buitenstedelijk Groen

Vestigingsplaats:	Schiedam
Doelstelling:	Uitvoering van werkzaamheden met betrekking tot het ontwikkelen en in standhouden van recreatiegebieden die tegemoet komen aan de maatschappelijke vraag, het bestuurlijk en financieel laten participeren van alle betrokken overheden in het beheer en (her)inrichting van recreatiegebieden én het verminderen van de bestuurlijke drukte op het gebied van beheer en (her)inrichting van recreatiegebieden.
Partijen:	Provincie Zuid Holland en de gemeenten Rotterdam, Albrandswaard, Barendrecht, Bernisse, Brielle, Capelle a/d IJssel, Hellevoetsluis, Hendrik-Ido-Ambacht, Krimpen a/d IJssel, Maassluis, Krimpenerwaard, Ridderkerk, Schiedam, Spijkenisse, Vlaardingen, Westvoorne en Zwijndrecht.
Bestuurlijk belang:	Een zetel in het Algemeen Bestuur.
Vertegenwoordiging:	Wethouder D. Blok.
Financieel belang:	De bijdrage is € 6,72 per inwoner van de heringedeelde gemeente Nederlek en bedraagt € 94.979,- na verrekening van € 51.403,- in 2015. Deze bijdrage is geraamd onder het programma Duurzaamheid, infrastructuur en milieu.

Bedragen x € 1.000,-	31-12-2012	31-12-2013
Eigen vermogen	284	301
Vreemd vermogen	136	118
Resultaat	21	17

2.2 Gevolgen Bijgestelde Begroting

Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting Krimpenerwaard die is vastgesteld in de raad van 2 januari 2015 is alleen de bijdrage aan Promen aangepast. Op 18 december 2014 is namelijk het definitieve Ondernemingsplan van Promen beschikbaar gekomen, waarin de meerjarige bijdrage is verwerkt. De volgende mutatie ten opzichte van de Begroting van 2 januari is verwerkt in deze bijgestelde begroting:

bedragen x € 1.000,-	Te verwerken mutatie			
	2015	2016	2017	2018
1 ISMH	0	0	0	0
2 RDOG	0	0	0	0
3 ODMH	0	0	0	0
4 Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)	0	0	0	0
5 SVHW	0	0	0	0
6 TBK	0	0	0	0
7 Natuur- en recreatieschap krimpenerwaard (NRK)	0	0	0	0
8 Streekarchief Midden Holland (SAM)	0	0	0	0
9 Promen (uitvoeringskosten)	22	- 19	- 87	- 78
10 Koepelschap Buitenstedelijk groen	0	0	0	0
	22	- 19	- 87	- 78

De bijdragen aan de verschillende gemeenschappelijke regelingen zijn dan als volgt:

bedragen x € 1.000,-	Begrotingen 2015 GR'en			
	2015	2016	2017	2018
1 ISMH	433	433	433	433
2 RDOG	1.634	1.634	1.634	1.634
3 ODMH	1.522	1.522	1.522	1.522
4 Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)	3.407	3.256	3.098	2.936
5 SVHW	444	444	444	444
6 TBK	421	425	429	434
7 Natuur- en recreatieschap krimpenerwaard (NRK)	259	259	259	259
8 Streekarchief Midden Holland (SAM)	297	297	297	297
9 Promen (uitvoeringskosten)	105	146	214	205
10 Koepelschap Buitenstedelijk groen	- 51	- 50	- 50	- 50
	8.471	8.367	8.282	8.115

3. Vennootschappen/Stichtingen

Cyclus NV

Vestigingsplaats:	Gouda
Doelstelling:	Ophalen en verwerken van huisvuil en beheer van openbare ruimten voor gemeenten in de regio Midden Holland en Rijnstreek. Daarnaast geeft Cyclus proactief informatie en advies over regionaal een lokaal afvalbeleid. Voor deze gemeente zijn de activiteiten van Cyclus NV beperkt tot het verwerken van het huisvuil. Het ophalen wordt met ingang van 1 april 2013 voor een deel van de gemeente Krimpenerwaard verzorgd door N.V. MAK (Milieuservices AVR Krimpen aan den IJssel). Cyclus is een overheids- N.V. Een 11-tal gemeenten in de Regio's Midden-Holland en Rijnstreek is aandeelhouder. De onderneming wordt geleid door een directeur en de Raad van Commissarissen, bestaande uit 7 leden, houdt toezicht. De N.V. heeft een aantal adviesorganen op het gebied van financiën, uitvoering en afvalbeleid. Ook daarin hebben vertegenwoordigers van de 11 deelnemende gemeenten zitting.
Partijen:	11 gemeenten in de regio Midden-Holland en Rijnstreek
Bestuurlijk belang:	In de algemene vergadering van aandeelhouders telt het bezit van één aandeel voor één stem. De gemeente Krimpenerwaard heeft 63.687 aandelen in haar bezit met een nominale waarde van € 445.809,-, gebaseerd op € 7,- per aandeel. Over 2013 heeft Cyclus een dividend van € 0,78 per aandeel uitgekeerd, wat neerkomt op een bedrag van € 49.676,-.
Vertegenwoordiging:	Wethouder R. Boere.
Financieel belang:	Het tarief afvalstoffenheffing dat de inwoner betaalt, wordt direct beïnvloed door de kosten van Cyclus N. V. De bijdrage voor de afvalverwerking in 2015 wordt begroot op € 1.397.164,-. Deze lasten zijn geraamd onder het programma Duurzaamheid, infrastructuur en milieu.

Bedragen x € 1.000,-	31-12-2013	31-12-2014
Eigen vermogen	13.105	13.925
Vreemd vermogen	9.026	7.492
Resultaat	1.144	1.176

Oasen NV

Vestigingsplaats:	Gouda
Doelstelling:	N.V. Oasen is een drinkwaterbedrijf met als kernactiviteiten: winning, productie en levering van kwalitatief goed drinkwater aan particulieren en bedrijven. De voorzieningsgebieden liggen in het oostelijke deel van Zuid-Holland.
Partijen:	20 gemeenten in de regio Midden Holland, Rijnstreek en Drechtsteden
Bestuurlijk belang:	In de algemene vergadering van aandeelhouders telt het bezit van één aandeel voor één stem. De gemeente Krimpenerwaard bezit 56 aandelen van totaal 748 aandelen.
Vertegenwoordiging:	Burgemeester T.P.J. Bruinsma.
Financieel belang:	De gemeente bezit 56 aandelen met een nominale waarde van € 455,- per aandeel, wat neerkomt op een bedrag van € 25.480,-. De afgelopen jaren heeft er geen winstuitkering plaatsgevonden.

Bedragen x € 1.000,-	31-12-2013	31-12-2014
Eigen vermogen	86.019	90.071
Vreemd vermogen	114.863	128.725
Resultaat	4.103	4.052

Eneco Energie NV

Vestigingsplaats:	Rotterdam
Doelstelling:	Eneco is één van de drie grootste energiebedrijven in Nederland. Met haar activiteiten richt ze zich op ruim twee miljoen zakelijke en huishoudelijke klanten. Zij voert een geïntegreerde distributiestrategie, die zowel transport, meetactiviteiten, facturering en levering van gas, elektriciteit en warmte omvat.
Partijen:	Aandelen zijn in handen van 55 Nederlandse gemeenten.
Bestuurlijk belang:	In de algemene vergadering van aandeelhouders staat het stemrecht gelijk aan het aandelenpercentage.
Vertegenwoordiging:	Burgemeester T.P.J. Bruinsma.
Financieel belang:	De gemeente Krimpenerwaard bezit 28.131 aandelen met een nominale van € 100,- per aandeel. Het dividend over 2013 is vastgesteld op € 23,44 per aandeel, waarmee een bedrag van € 659.391,- is uitgekeerd aan de gemeente Krimpenerwaard.

Bedragen x € 1.000,-	31-12-2013	31-12-2014
Eigen vermogen	4.588.000	4.683.000
Vreemd vermogen	4.615.000	4.963.000
Resultaat	395.000	363.000

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Vestigingsplaats:	Den Haag
Doelstelling:	De N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak. Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, evenals het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is.
Bestuurlijk belang:	In de algemene vergadering van aandeelhouders staat het stemrecht gelijk aan het aandelenpercentage.
Vertegenwoordiging:	Wethouder R. Boere.
Financieel belang:	De gemeente Krimpenerwaard bezit 50.700 aandelen. De nominale waarde per aandeel is € 2,50. De BNG keert over 2013 een bedrag van € 1,27 aan dividend uit per aandeel, wat een bedrag van € 64.389,- vertegenwoordigd.

Bedragen x € 1.000,-	31-12-2013	31-12-2014
Eigen vermogen	3.430.000	3.582.000
Vreemd vermogen	127.753.000	149.923.000
Resultaat	283.000	126.000

Veerdienst Schoonhoven BV

Vestigingsplaats:	Schoonhoven
Doelstelling:	Instandhouding, beheer en exploitatie van de veerdienst over de Lek tussen Schoonhoven en Gelkenes.
Bestuurlijk belang:	De gemeenteraad treedt op als algemene vergadering van aandeelhouders (AVA), Krimpenerwaard bezit alle aandelen van deze BV en heeft zo 100% van de stemmen.
Vertegenwoordiging:	Gemeenteraad.
Financieel belang:	Het aandelenkapitaal (1.390 aandelen) vertegenwoordigd een waarde van € 969.578,- (reguliere en preferente aandelen).

Bedragen x € 1.000,-	31-12-2013	31-12-2013
Eigen vermogen	2.658	2.733
Vreemd vermogen	1.186	1.139
Resultaat	145	76

Waterbos Bergambacht BV

Vestigingsplaats:	Bergambacht
Doelstelling:	Het voor eigen rekening en onder eigen naam exploiteren van het zwembad in Bergambacht. De gemeente Krimpenerwaard voor 50% en Optisport Exploitaties BV voor 50%
Bestuurlijk belang:	De gemeente Krimpenerwaard neemt deel aan de aandeelhoudersvergadering.
Vertegenwoordiging:	Wethouder L. Sleeuwenhoek.
Financieel belang:	De gemeente Krimpenerwaard heeft 1 aandeel in de BV ter grootte van € 9.076,-. Jaarlijks wordt een bijdrage in de exploitatie betaald (in 2014 € 142.000,-). Hiertegenover staat een ontvangst aan huur van € 80.737,-.

Bedragen x € 1.000,-	31-12-2013	31-12-2014
Eigen vermogen	16	16
Vreemd vermogen	323	379
Resultaat	-/- 35	-/- 0

G. Grondbeleid

Grondbeleid is een belangrijk instrument voor het realiseren van doelen met ruimtelijke gevolgen. Bij deze doelen valt met name te denken aan locaties waar bebouwing plaats gaat vinden, zowel tussen de bestaande bebouwing als op uitbreidingslocaties. Maar ook valt te denken aan het realiseren van natuurterreinen of het aanleggen van nieuwe wegen en fietspaden. Voor elk van deze beleidswensen wordt grond benut.

Hieronder wordt ingegaan op de belangrijkste kaders van het grondbeleid voor de gemeente Krimpenerwaard. Daarbij is uitgegaan van het bestaande beleid van de voormalige gemeenten.

Na het kort toelichten van de beleidsuitgangspunten op hoofdlijnen wordt ingegaan op de belangrijkste grondexploitaties (actief) en projecten (passief). Tenslotte treft u een overzicht van de verwachte kosten en opbrengsten.

Beleidskaders

Actief versus passief grondbeleid

Een gemeente kan per complex een actief of passief grondbeleid voeren. Een actief grondbeleid houdt in dat de gemeente gronden verwerft, bouwrijp maakt en verkoopt aan marktpartijen. Een passief grondbeleid houdt in dat de gemeente het aankopen en bouwrijp maken overlaat aan de markt. De gemeente treedt in dit proces faciliterend op door inrichtingsplannen op te stellen, medewerking te verlenen aan procedures en toezicht te houden. Uiteraard wordt de gemeente hiervoor financieel gecompenseerd.

De gemeente Krimpenerwaard voert in de praktijk nu een passief grondbeleid – hoewel binnen de onderliggende beleidskaders nuanceringen bestaan. Eén gedragen beleid op dit vlak is er nog niet. Binnen de mogelijkheden zijn de nu beleidskaders uit de voormalige gemeenten er op gericht om de volgende doelstellingen te bereiken:

- het bevorderen van maatschappelijk gewenst ruimtegebruik (realisatie van bestemmingen en beleidsinhoudelijke doelstellingen)
- het verhogen van de kwaliteit van het ruimtegebruik;
- het bevorderen van een rechtvaardige verdeling van kosten en opbrengsten over gebruikers, eigenaren, ontwikkelaars en overheid.

Nuanceringen op de passieve rol laten zich als volgt samenvatten:

- Gezien eerder verworven posities heeft de gemeente Krimpenerwaard ook een aantal grondposities waarin een actieve rol is opgepakt;
- Indien er kansen – bijvoorbeeld doordat de grondpositie (bijvoorbeeld onder eigen vastgoed) al van de gemeente is - of noodzaken liggen wordt niet geschuwd om een actieve rol op te pakken, maar hierin zijn we terughoudend;
- Bij verkeersprojecten kan een actieve rol worden opgepakt;

Nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening (Wro)

In 2008 heeft de wetgever de Wro vastgesteld, deze wet biedt voor de gemeente handvatten om kosten van het gemeentelijke werkzaamheden te verhalen op de exploitanten, ook bij een passief grondbeleid. Tevens geeft dit instrument de mogelijkheid bindende afspraken te maken over de woningdifferentiatie.

Het uitgangspunt van de gemeente Krimpenerwaard is om bij een grondexploitatie vooraf op een minnelijke wijze tot overeenstemming te komen met de exploitant over het door hem te betalen bedrag voor de gemeentelijke diensten. Mocht dit om welke reden dan ook niet lukken, is de gemeente niet beducht om de nieuwe instrumenten uit de Wro in te zetten om alsnog de kosten vergoed te krijgen.

Beleid verhuur en verkoop snippergroen

Ten aanzien van het verhuren of de verkoop van snippergroen bestaan er in 2015 nog verschillende beleidsuitgangspunten naast elkaar. Die vragen in 2015 om harmonisatie, hoewel bestaande contracten nog zullen doorlopen is het gewenst om nieuwe contracten op een gelijke basis af te sluiten voor het hele grondgebied en geleidelijk aan bestaande contracten om te zetten in één standaard teneinde het administratief beheer te vereenvoudigen. Dit is echter een traject waar tijd voor nodig is. Verder vraagt de verhuur of verkoop van snippergroen ook nog om het bereiken van één lijn op het gebied van het zonder formele afspraken in gebruik hebben van gronden van de gemeente.

Gewenst is het te komen tot één integraal grondbeleid voor de Krimpenerwaard, doel is het beleid voor eind 2016 te harmoniseren.

Actieve grondexploitaties

Bij actieve grondexploitaties geldt over het algemeen dat het tempo van de ontwikkeling en bouw sterk afhankelijk is van het economisch herstel. Wij hebben ons bij dit overzicht beperkt tot de vermelding van projecten waarin de gemeente een belangrijke financiële rol heeft.

Vlist

Bovenkerk 4^e kwadrant 2^e fase

Het gebied waarvoor een grondexploitatieberekening is vastgesteld betreft 2 uitvoeringsfasen. Fase 1 bestaat uit 28 woningen. Fase 2 uit 33 woningen.

In fase 1 zijn inmiddels 26 bouwkavels uitgegeven waarop de te bouwen woningen zijn gerealiseerd. De twee kavels voor een twee-aan-een te bouwen woningen staan bij een makelaar te koop. Voor betreffende kavels is een no risk optie verleend.

Voor de ontwikkeling van fase 2 wordt een voorstel voorbereid conform het besluit van het college van B&W van de voormalige gemeente Vlist.

Nederlek

Voor het verminderen van risico's en juiste waardering zijn de volgende maatregelen eerder genomen:

- afwaardering van niet in exploitatie genomen gronden
- Plankostenverwerking
- Voorziening verlieslatende projecten
- Winstneming grondexploitatie Tiendhoek II
- Actualiseren van de Woonvisiemonitor.

Binnenterrein, Nieuw dorps hart

Om de verkoop en de bouw in het gehele Binnenterrein te stimuleren wordt gesproken met een ontwikkelaar. De focus ligt daarbij op de herverdeling van financiële risico's, waarbij de kwaliteit van de bebouwing en de openbare ruimte ongewijzigd blijft. Het doel is een bouwproductie van tenminste 10 woningen te halen.

Centrumgebied, Nieuw Dorps hart

In 2014 hebben wij samen met QuaWonen en Artica gesproken over het bouw-programma en de wijze van fasering. Dit heeft geresulteerd in een programmawijziging en een wijziging in fasering die wij de raad ter besluitvorming hebben voorgelegd. Momenteel werken hard aan de oplevering van De Primeur en de openbare ruimte daar omheen. Met de bouw is gestart, tevens is gestart met de planvorming van gebouw de Waag en doel is eind 2015 te starten met de bouw.

Parkwijk

De laatste woningen van de grondexploitatie worden eind 2014 opgeleverd. Het woonrijp maken van het terrein zal in het eerste kwartaal van 2015 afgerond zijn.

Eind 2014 zal de raad beslissen over de grondexploitatie aan IJsbaan zuid. Dit grenst aan de laatste fase van project Parkwijk. Het doel is in 2015 te starten met de verkoop-campagne van 8 woningen.

Tiendhoek II

In 2013 is gestart met de woningbouw in fase 2 van De Rietkragen, een deel is in 2014 opgeleverd. De ontwikkelaar richt zich ook op de verkoopstimulering van de resterende woningen/kavels in fase 1. In 2014 is gestart met de bouw van 11 woningen in beide fasen, die worden in 2015 opgeleverd.

Wij voeren gesprekken met de ontwikkelaar over de mogelijkheden voor een alternatief stedenbouwkundig plan voor fase 3 en 4 van Tiendhoek II, dat een flexibele opzet kent en daardoor beter kan inspelen op de marktomstandigheden. Dit eerste concept is besproken in het kwaliteitsteam. Het kwaliteitsteam ziet verbeteringen in de opzet (ten opzichte van het huidige plan) en heeft een aantal aandachtspunten voor de uitwerking.

Schoonhoven

Noord (gemengde grondexploitatie)

De gemeente heeft veel grond in de wijk Noord in eigendom, onder andere groen en wegen. Een deel van deze gronden kan onderdeel worden van de ontwikkelingen in de wijk Noord om het winkelcentrum en omgeving te herontwikkelen.

Voor de projecten Zilverstad en stadsvernieuwing Noord-Oost zijn in 2013 anterieure overeenkomsten gesloten en bestemmingsplannen vastgesteld. In 2014 is de bouw op de locatie Zilverstad van start gegaan en heeft de sloop/herbouw van de eerste fase huurwoningen in Noord-Oost plaats (Schreuderstraat). Overige sloop/herbouw vindt gespreid in de komende 10 jaar plaats.

Ontwikkelaar/initiatiefnemer van deze projecten is de woningcorporatie QuaWonen. Gemeente en QuaWonen gaan in beperkte mate gronden uitruilen. Voor de gemeente zijn aan deze projecten geen risico's verbonden.

In 2014 is met QuaWonen een anterieure overeenkomst gesloten voor het centrumgebied en de realisatie van de Plusmarkt binnen dit gebied. De grondopbrengsten die de gemeente ontvangt kunnen weer geïnvesteerd worden in de revitalisering van het wijkwinkelcentrum zelf, welk project door de gemeente wordt getrokken. In 2015 start de sloop, in september/oktober is start bouw gepland.

In mei 2012 is voor onderzoek € 90.000 beschikbaar gesteld, eind 2013 is het besloten het verwachte tekort op de grondexploitatie van het project (€ 350.000,-) te dekken. Deze grondexploitatie is deels ook afhankelijk van de uitgifte van grond ten bate van ondermeer de uitbreiding voor de Lidl.

Op dit moment vindt overleg plaats met de eigenaren van de Lidl en de kiosken. Met de eigenaren van de woningen boven het winkelcentrum en winkels in de strip is inmiddels overeenstemming bereikt over het opknappen van de winkelstrip, inmiddels is dit (medio 2015) in uitvoering. Een inrichtingsplan is opgesteld en afgestemd met alle belanghebbenden.

Projecten Schoonhoven

Zevender-Thiendenland II

Dit complex betreft het ontwikkelen van een gebied ten oosten van de bebouwde kom van Schoonhoven, zowel ten noorden van de N210 M.A. Reinaldweg (Zevender) als ten zuiden daarvan (Thiendenland II).

Op basis van de grondexploitatieovereenkomst die op 1 april 2010 met de marktpartijen van Zevender-Thiendenland II is gesloten en inmiddels onherroepelijk is geworden (met de ondertekening van de 3e allonge op 21 december 2011) heeft de gemeente alle gronden in het projectgebied in juridische eigendom verkregen. Voor de financiering is hiervoor op 23 december 2011 een lening bij de BNG afgesloten.

De komende tien jaren staan in het teken van de verdere ontwikkeling en uitvoering van de plannen. Omdat contractueel is afgesproken dat de betaling van de bouwkavels op vaste momenten gebeurt, is de aflossing van de BNG-lening geborgd zonder financieel nadeel voor de gemeente. Alleen indien alle marktpartijen tegelijk failliet gaan is sprake van een financieel risico voor de gemeente, maar in dat geval heeft de gemeente de grond als onderpand. Bovendien hebben de marktpartijen een concerngarantie afgegeven op de verplichting om de bouwrijpe kavels in vaste termijnen af te nemen en te betalen.

De kosten en uitgaven zijn voor de gehele looptijd van het project geprognosticeerd (exploitatieopzet) en worden jaarlijks geactualiseerd met als uiteindelijk doel dat de opbrengst ten minste budgettair neutraal is en bij voorkeur positief. Op dit moment is de exploitatieopzet in balans, maar als gevolg van een lang en kostbaar proces van planontwikkeling staat het resterende budget voor gemeentelijke plankosten wel onder druk. Zoveel mogelijk beperken van uitgaven vergt blijvend aandacht.

Bergambacht

Bedrijventerrein De Nieuwe Wetering II (passief grondbeleid)

Dit bedrijventerrein van totaal 10 hectare wordt door Ontwikkelingsmaatschappij de Nieuwe Wetering (ONW) en Kruiswijk ontwikkeld. De anterieure overeenkomst met de ONW en kruiswijk zijn getekend en ook door de raad goedgekeurd. De eerste bedrijfsvestingen zijn opgeleverd.

Rotonde bij het bedrijventerrein

Voor de ontsluiting van het bedrijventerrein is een aansluiting via een rotonde nodig. Technisch onderzoek heeft geleid tot de conclusie dat de rotonde geheel moet worden onderheid. Het ontwerp is

gereed. De verwachting is dat in 2015 deze rotonde kan worden gebouwd. Tegelijkertijd zal dan ook de nieuwe verbindingsweg voor het uit te breiden bedrijventerrein worden aangelegd en aangesloten op de rotonde. Het contract met de provincie is reeds getekend.

Parallelweg langs N207

De provincie is in principe bereid mee te werken aan de aanleg van een parallelweg. Hiervoor zal zij ontwerptechnische concessies doen. Het contract met de provincie en de financiering zijn rond. Gronden hiervoor zijn al aangekocht en onderdeel van de kosten aanleg van de weg. Aanleg start begin 2015. De uitvoering loopt via de provincie.

Ouderkerk (Passief)

Herontwikkeling Koningin Wilhelminaschool

In december 2014 is de Koningin Wilhelminaschool opgeleverd. In het eerste kwartaal van 2015 is ook de aanleg van het schoolplein en de eerste fase van het openbaar gebied uitgevoerd.

In het eerste kwartaal 2015 is het oude schoolgebouw gesloopt en is gestart met het bouwrijp maken van de locatie. Op 4 mei is de omgevingsvergunning onherroepelijk geworden voor de bouw van 16 appartementen en 6 eengezinswoningen. Met ontwikkelaar AVE en WBV Samenwerking is een anterieure overeenkomst gesloten. De afgesproken koopsom is inmiddels voldaan.

De heiwerkzaamheden vinden plaats in de eerste twee weken van de zomervakantie.

De gemeente is verantwoordelijk voor de herinrichting van het openbaar gebied (2e fase) en de groenvoorziening rondom het appartementencomplex. Deze kosten worden gedekt uit de grondopbrengst. De opbrengst is positief.

Geerestein

In 2013 heeft Zorgpartners besloten de verpleeg- en verzorgingsafdeling van Geerestein te sluiten. In totaal zijn 39 kamers verdwenen. Dit deel van het gebouw is in mei/juni 2015 gesloopt.

De gemeenteraad heeft in 2014 een visie met daarin 38 woningen vastgesteld voor het vrijkomende perceel van Zorgpartners en enkele aangrenzende percelen waaronder een perceel van ruim 1.000 m² van de gemeente Krimpenerwaard.

Het betreft een particuliere ontwikkeling waar bij de gemeente een actieve rol speelt in de realisering van het plan.

Verwachte kosten en opbrengsten

In onderstaande tabel worden de verwachte kosten en opbrengsten per plan gepresenteerd.

	Bovenkerk 4e kwadrant (Vlist)	Binnenterrein Nieuw dorpshart Krimpen	Centrum Nieuw dorpshart Krimpen	Parkwijk (Nederlek)	Tiendhoek II (Nederlek)
Grondexploitatie					
Kosten	1.810	6.404	18.212	5.395	6.102
Opbrengsten	2.552	10.942	13.817	3.592	11.803
Subtotaal	742	4.538	-4.395	-1.803	5.701
Vastgoedexploitatie					
Kosten					
Opbrengsten					
Subtotaal	0	0	0	0	0
Totaal exploitatie	742	4.538	-4.395	-1.803	5.701
Boekwaarde 1-1-2015		-1.060	4.214	1.760	-1.304
Resultaat 2015	742	4.538	-4.395	-1.803	5.701
Boekwaarde 1-1-2016	742	3.478	-181	-43	4.397

	Tussen Dijk en Bakwetering (Nederlek)	Nederlek afgesloten projecten	Ouderkerk, Woningen KWS	Schoonhoven Centrum Noord	Zevender Thiendenland II (Schoonhoven)	Totaal
Grondexploitatie						
Kosten	480	9.590	195	251	698	49.137
Opbrengsten	1.294	6.374	395	263	3.752	54.784
Subtotaal	814	-3.216	200	12	3.054	5.647
Vastgoedexploitatie						
Kosten						0
Opbrengsten						0
Subtotaal	0	0	0	0	0	0
Totaal exploitatie	814	-3.216	200	12	3.054	5.647
Afwijkingen t.o.v. begroot ? (ja/nee)			nee	nee	nee	
Omvang van afwijking begroting			n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	
Boekwaarde 1-1-2015	17		0	-73	-21.972	-18.418
Resultaat 2015	814	-3.216	200	12	3.054	5.647
Boekwaarde 1-1-2016	831	-3.216	200	-61	-18.918	-12.771

Onderbouwing van de verwachte winstneming en voorziening

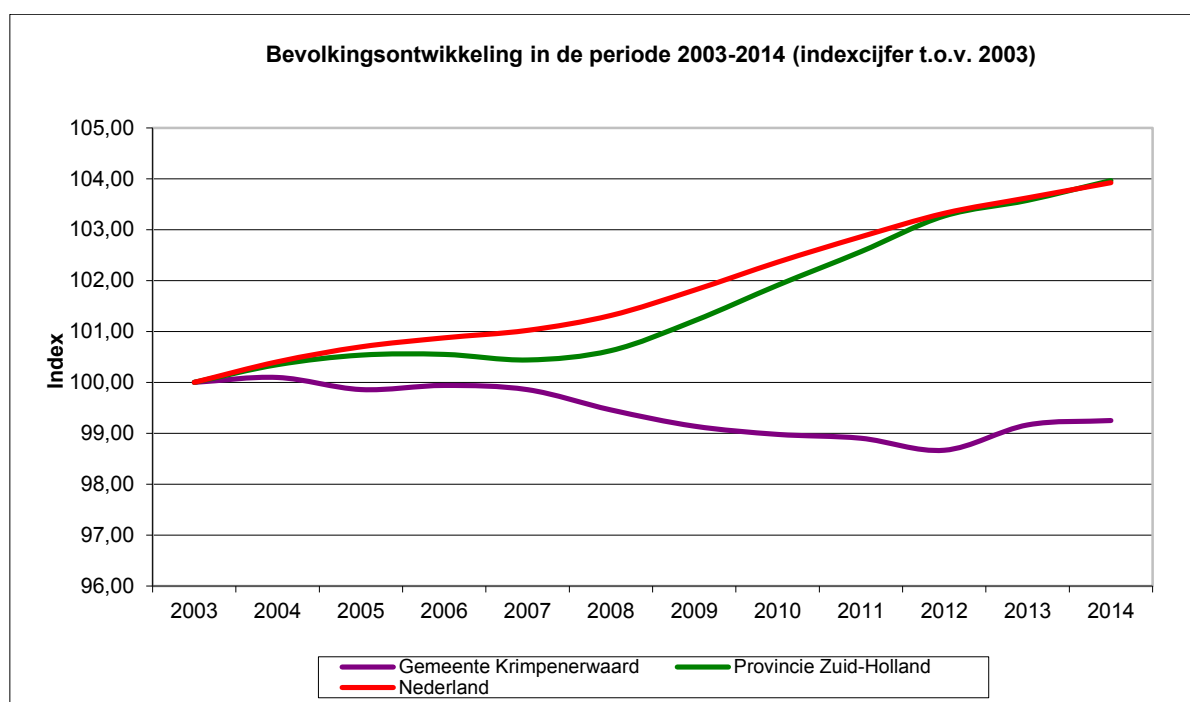
Bij een positief eindresultaat van een grondexploitatie komt de winst vrij bij afsluiting van de grondexploitatie. Indien de prognose van het eindresultaat van een grondexploitatie negatief is wordt direct, bij de vaststelling van de (herziene) grondexploitatie, een voorziening getroffen.

H. Demografische ontwikkelingen

Via de paragraaf Demografische ontwikkelingen brengen we in beeld met welke autonome ontwikkelingen de gemeente Krimpenerwaard te maken heeft. Deze ontwikkelingen zijn relevant voor het te ontwikkelen beleid. Dit geldt voor diverse beleidsterreinen; de verandering van de samenstelling van de bevolking heeft invloed op de te realiseren sociale, economische en maatschappelijke voorzieningen, op de (lange termijn) huisvestingsbehoefte maar heeft op termijn ook invloed op de inkomsten- en bestedingspatronen van de gemeente.

Bevolkingsontwikkeling

Over de afgelopen tien jaar is de totale bevolkingsomvang van gemeente Krimpenerwaard licht afgenomen, dit in tegenstelling tot provinciale en landelijke cijfers. Vanaf 2012 is een kentering waarneembaar. De omvang van de lokale bevolking is omgebogen naar een stijgende lijn, terwijl de provinciale en landelijke trends licht afvlakken.

(bron: CBS Statline)

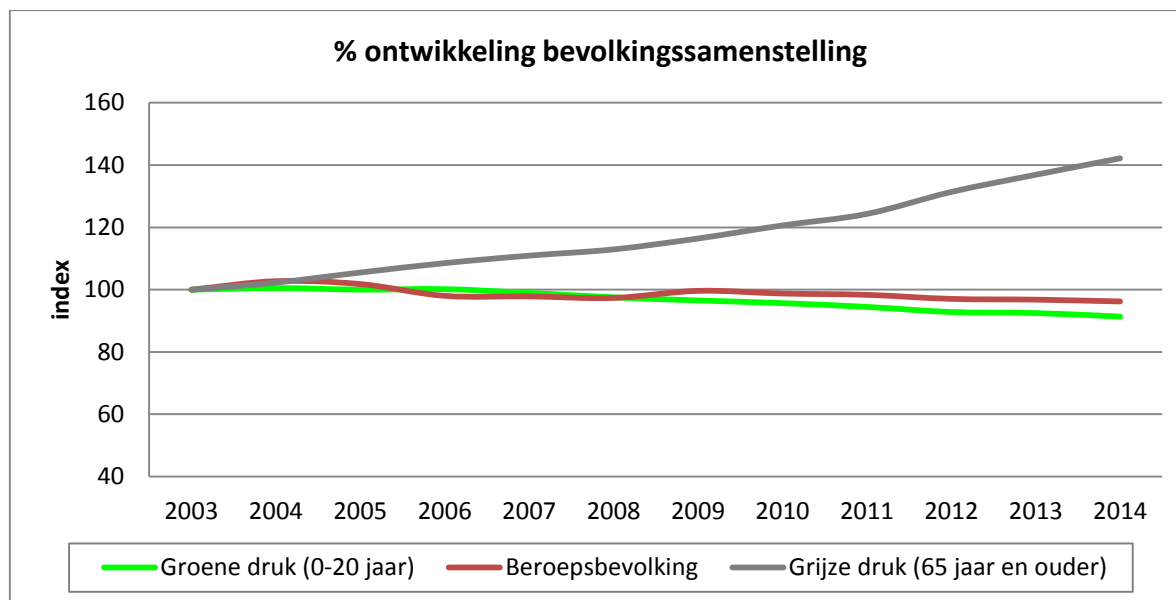
	2003	...	2010	2011	2012	2013	2014
Bergambacht	9.227	...	9.729	9.801	9.908	9.927	9.970
Nederlek	14.860	...	14.087	13.994	13.992	14.132	14.075
Ouderkerk	8.119	...	8.151	8.141	8.049	8.146	8.211
Schoonhoven	12.254	...	11.985	11.922	11.814	11.871	11.903
Vlist	9.800	...	9.753	9.806	9.773	9.730	9.694
Krimpenerwaard	54.260	...	53.705	53.664	53.536	53.806	53.853

(bron: CBS Statline)

Bevolkingssamenstelling

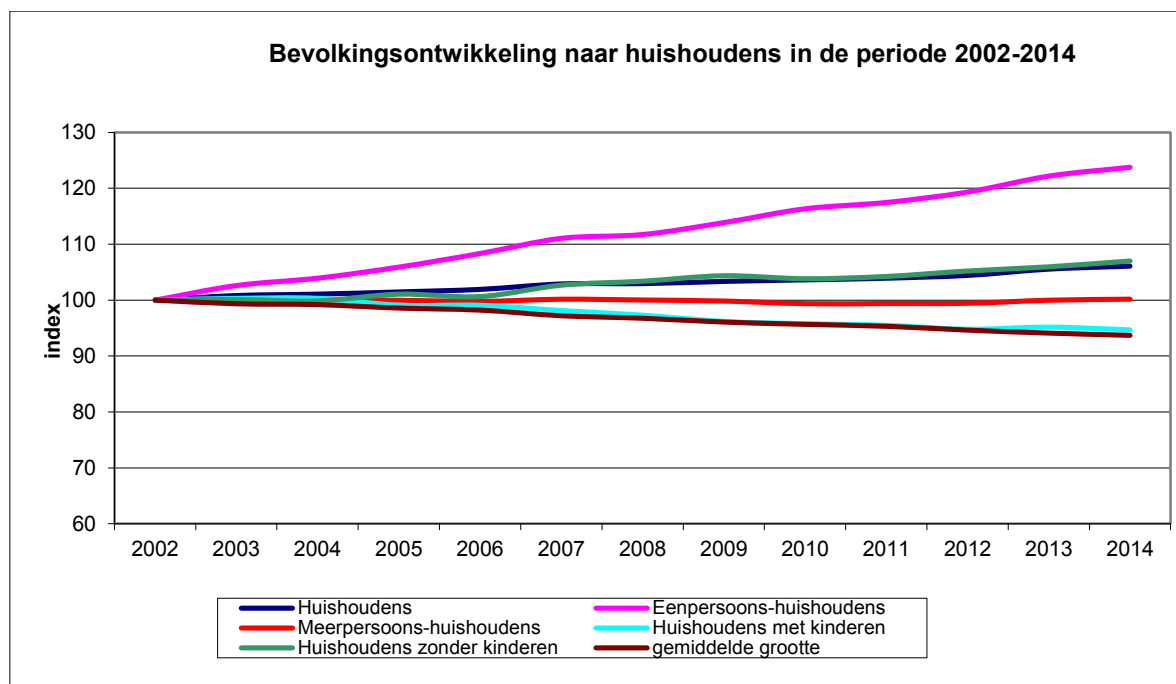
Hoewel het aantal inwoners relatief stabiel is, is de wijze waarop de bevolking is samengesteld wel degelijk sterk aan het veranderen. De samenstelling heeft betrekking op de leeftijdsopbouw, de huishoudensomvang en de herkomst van inwoners. Dit zijn ontwikkelingen die van belang zijn voor de beleidsontwikkeling van de gemeente Krimpenerwaard.

Er is een duidelijke groei van het aandeel mensen van 65 jaar en ouder in de totale bevolking van de gemeente Krimpenerwaard. Er is sprake van vergrijzing.

(bron: CBS Statline)

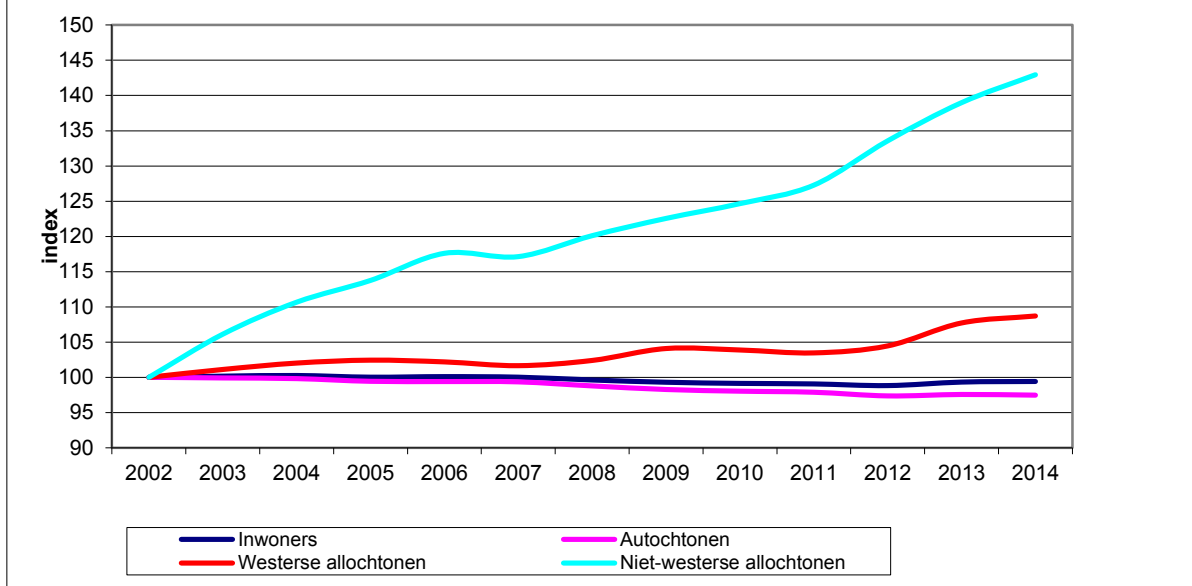
Ook de wijze waarop huishoudens zijn samengesteld, is aan verandering onderhevig. Het aantal eenpersoonshuishoudens neemt toe, de gemiddelde grootte van een huishouden neemt af.

(bron: CBS Statline)

De herkomst van de bevolking van de gemeente Krimpenerwaard is in ontwikkeling. Hoewel de totale omvang van de bevolking licht daalt, neemt het aandeel autochtone inwoners harder af. Dit wordt deels gecompenseerd door een groei van het aandeel allochtonen, waarbij met name de niet-westerse allochtonen toenemen.

Bevolkingsontwikkeling naar herkomst in de periode 2002-2014

(bron: CBS Statline)

	2003	...	2010	2011	2012	2013	2014
Inwoners	54.260	...	53.705	53.664	53.536	53.806	53.853
Autochtonen	49.988	...	49.048	48.972	48.712	48.814	48.765
Westerse allochtonen	2.451	...	2.518	2.508	2.532	2.611	2.635
Niet-westerse allochtonen	1.821	...	2.139	2.184	2.292	2.385	2.453

(bron: CBS Statline)

Ontwikkeling leerlingaantallen basisonderwijs

	Telling 1-10-2011	Telling 1-10-2012	Telling 1-10-2013	Prognose 1-10-2025
Bergambacht				
De Ark	289	276	268	256
De Wegwijzer	162	161	163	159
De Kromme Draai	125	125	120	148
De Polsstok	57	55	41	49
Kiezel en Kei	334	334	315	329
Nederlek				
De Wegwijzer	201	189	166	225
Eben Haezerschool	162	157	154	147
Floraschool	85	74	69	109
Prinses Ireneschool	202	217	226	258
Koningin Wilhelminaschool	253	231	223	225
Prins Bernhardschool	42	42	36	41
Het Schateiland	228	210	198	229
Ouderkerk				
De Bron	140	130	130	126
Koningin Wilhelminaschool	221	219	223	228
Koningin Julianaschool	97	105	90	118
De Schakel	185	183	184	190
De Kranepoort	96	97	98	92
Schoonhoven				
De Krullevaar	173	141	131	197
Koningin Emmaschool	309	298	296	420
De Vlieger	265	285	288	213
Ichthus	159	149	136	200
De Rank	321	311	321	259
Vlist				
De Hazelmuis	274	262	266	213
Oranje Nassauschool	206	206	207	171
De Morgenster	93	86	89	74
St. Catharinaschool	158	147	145	108
De Vlistersroom	104	93	87	67
Totaal	4.941	4.783	4.670	4.851

(bron: prognose Lokaal Onderwijs K5)

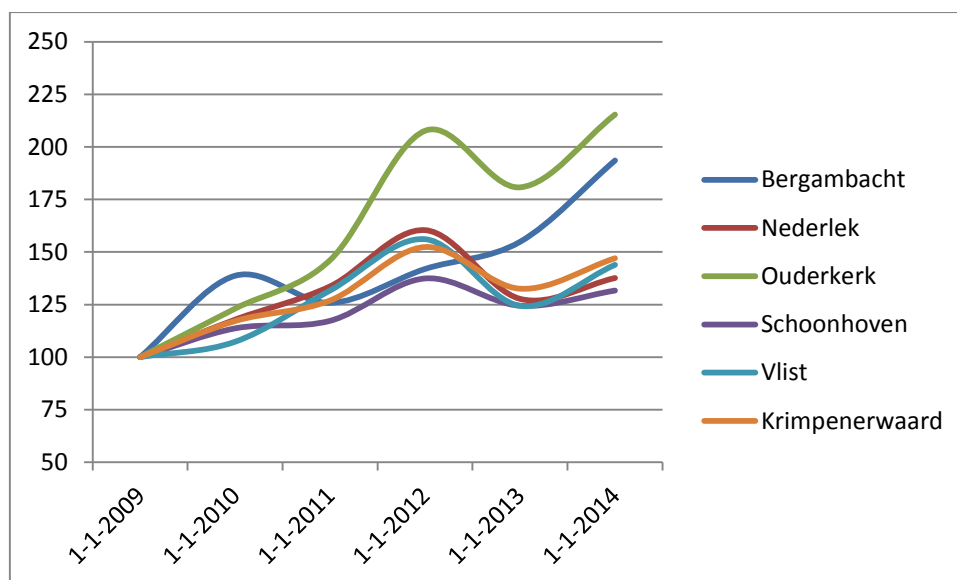
Ontwikkeling bijstandsgerechtigden

Onderstaand overzicht geeft inzicht in de ontwikkeling van het aantal personen die gebruik hebben gemaakt van inkomensondersteuning door middel van een uitkering. Dit betreft uitkeringen in het kader van de WWB, IOAZ en IOAW.

	1-1-2009	1-1-2010	1-1-2011	1-1-2012	1-1-2013	1-1-2014
Bergambacht	31	43	39	44	48	60
Nederlek	101	119	135	162	129	139
Ouderkerk	26	32	38	54	47	56
Schoonhoven	139	158	163	191	173	183
Vlist	41	44	54	64	51	59
Totaal	338	396	429	515	448	497

(Bron: Jaarverslagen GR-K5)

De onderstaande grafiek laat de procentuele ontwikkeling zien van de aantallen per voormalige gemeente, over de periode van 1 januari 2009 tot en met 1 januari 2014. De stijgingen zijn fors, variërend van 32% tot 115%. De groei van het totaal aantal uitkeringsgerechtigden in de gemeente Krimpenerwaard is met 47% toegenomen.

(Bron: Jaarverslagen GR-K5)

I. Decentralisaties in het sociaal domein

Voor gemeenten is er veel veranderd op het gebied van het Sociaal Domein. Na vaststelling van de Jeugdwet, nieuwe Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning) en de Participatiewet heeft de gemeente er op dit terrein veel nieuwe taken bij gekregen.

Ambitie voor 2015 is continuïteit en kwalitatief goede zorg binnen. Om dit te realiseren moet de toegang naar voorzieningen goed worden georganiseerd.

De vernieuwing van het sociaal domein is een complexe opgave. Met de decentralisaties neemt het aantal cliënten voor de gemeente Krimpenerwaard in het sociaal domein fors toe. Daarnaast is er op de decentralisatie van middelen een korting door het Rijk toegepast die ligt tussen de 2,8% en 25%. De gedachte achter deze bezuiniging is dat de bestaande indicatiestellende structuren niet meer voldoen en leiden tot een te hoog gebruik van individuele voorzieningen.

We moeten zorgen dat we eerder signaleren dat inwoners tijdelijk of structureel ondersteuning nodig hebben en proberen deze ondersteuning te bieden voordat de problemen geëscaleerd zijn. Eventuele ondersteuning kan bij tijdige interventie voor een groter deel uitgevoerd worden door lichtere vormen van ondersteuning die minder kostbaar en effectiever zijn.

1. Inzetten op preventieve maatregelen. Inzetten op de participatie van jeugdigen en het benutten en ontwikkelen van hun talenten. , Versterken van de eigen kracht van inwoners zodat zorgvragen binnen de eigen kring kunnen worden gevonden.
2. Creëren van een afdoende aanbod van algemene voorzieningen waardoor cliënten minder snel op relatief dure individuele voorzieningen zijn aangewezen;
3. Eenduidige en goede toegang tot de zorg organiseren die vanuit integraliteit en goede vraaganalyse een passend gekanteld zorgarrangement kan aanbieden;
4. Scherpe sturing op prijs, kwaliteit en vernieuwing van de zorg bij aanbieders.

De gemeente Krimpenerwaard werkt hard aan de implementatie van de nieuwe taken die met de transitie van het rijk aan de gemeenten overgedragen zijn.. Samen met inwoners, aanbieders, organisaties, ondernemers, adviesraden en cliënten denken wij na over de manier waarop wij deze taken het beste kunnen uitvoeren. De doelen van ons beleid zijn daarmee nu helder:

1. Zorgcontinuïteit voor bestaande en nieuwe zorgvragen vanaf 1-11-2014 voor de Wmo en vanaf 1-1-2015 voor de overige decentralisaties;
2. Vernieuwing van de toegang tot de zorg per 1-1-2015 door middel van de inrichting van een integraal zorgloket en het instellen van een sociaal team;
3. Bewaken van het gedecentraliseerde budgettaire kader;
4. Inrichten van een sluitend netwerk waardoor signalen met betrekking tot ondersteuning die inwoners nodig hebben in de samenleving van alle dag tijdig opgepakt en juist doorgeleid worden.

Deze beleidsdoelen betekenen dat we een aantal perspectieven hanteren:

Inhoudelijk:

- We stellen de klant centraal in de wijze waarop wij overgaan tot de implementatie van beleid. Voor alles bieden we zorgcontinuïteit.
- Het beleidsplan (Gebundelde krachten) stelt belangrijke doelen aan de organisatie. Zonder een goede toegang, inkoop en informatieorganisatie is succesvolle implementatie en uitvoering van de nieuwe jeugdtaken niet mogelijk.

Financieel:

- Uiterlijk in 2018 zullen de gedecentraliseerde taken budgetneutraal uitgevoerd moeten worden, waarbij algemene dekkingsmiddelen die al voor 1 januari 2015 waren ingezet voor het sociaal domein in stand blijven.

Inhoudelijk

Om (tijdig) te kunnen sturen op de geformuleerde doelen, moet er monitoring plaatsvinden met gebruik van een aantal vastgestelde indicatoren. De monitoring en verantwoording gaat over de effectiviteit en efficiëntie van de inzet, maar ook over de mate waarin we inhoudelijke doelen (resultaten) bereiken of maatschappelijke effecten (outcome) realiseren. De doelstellingen van het beleidsplan zijn daarvoor de kapstok.

Om onze opgave te vervullen en de kansen te benutten, is innovatie binnen het sociaal domein nodig..

Bij het uitvoeren van de landelijke opgave is de vastgestelde visie leidend. In het voorjaar van 2013 hebben alle gemeenten in Midden-Holland de visie op het sociaal domein vastgesteld. Samengevat kenmerkt deze zich door de volgende zeven kernwaarden:

- inwoners staan centraal;
- eigen kracht vormt de basis;
- iedereen kan meedoen;
- de gemeente voert regie en stuurt op resultaat;
- investeren in preventie;
- één huishouden – één plan – één contactpersoon;
- iedereen geeft het goede voorbeeld;
- tijdigheid, per 1-1-2015 moeten de organisatorische zaken voldoende op orde zijn.

Vanaf 2015 wordt er gewerkt aan de transformatie van het aanbod. Hoe gaan wij de ondersteuning vernieuwen? De onderdelen die worden ontwikkeld en uitgewerkt vanaf 2015:

- toegang en sociaal team;
- versterken dagelijkse leefomgeving;
- versterken algemene voorzieningen (en terugdringen van het beroep op maatwerkvoorzieningen);
- innovatie van het aanbod;
- monitoring en verantwoording.

Vanaf 2015 kunnen bewoners terecht bij het Loket Samenleving en Zorg. Inwoners kunnen hier digitaal, telefonisch en fysiek terecht met enkelvoudige vragen binnen het sociaal domein. Wanneer gewenst of noodzakelijk vindt bezoek aan huis plaats.

De functies van het zorgloket zijn:

- bieden van informatie en advies;
- triage (inschatting van ernst en aard van de ondersteuningsvraag);
- afhandelen van enkelvoudige ondersteuningsvragen;
- administratieve afhandeling en rechtmatigheidstoetsing (ook voor het sociaal team en voor ondersteuning na doorverwijzing van de huisarts);
- doorverwijzing naar sociaal team bij gezinnen met meervoudige of complexe problematiek.

In de Krimpenerwaard is een sociaal team gerealiseerd dat operationeel is vanaf 1-1-2015. De kaders voor dit sociaal team zijn opgenomen in het beleidskader Gebundelde Krachten als onderdeel van de nieuwe sociale infrastructuur. Het sociaal team zorgt voor de indicatie en kortdurende ambulante ondersteuning van gezinnen met meervoudige problematiek.

Het sociaal team richt zich primair op inwoners die (tijdelijk) minder zelfredzaam zijn met ondersteuningsvragen op meerdere levensgebieden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan inwoners met een handicap of aandoening. Maar ook inwoners die door (een opeenstapeling van) levensgebeurtenissen tijdelijk niet volledig zelfredzaam zijn. Zij vinden hun weg naar het sociaal team via het zorgloket, professionals of andere vindplaatsen.

Financieel

Het begrip Sociaal Domein wordt in deze paragraaf gedefinieerd als de activiteiten die vallen binnen de programma's Jeugd en WMO en Werk en Inkomen.

“Alle uitgaven die gekoppeld kunnen worden aan de volgende inkomsten:

- *Integratie-uitkering Sociaal Domein*
- *Integratie-uitkering Wmo*
- *Specifieke uitkering Wet Buig (WWB, IOAW, IOAZ)*
- *Specifieke uitkering BBZ”*

Inkomsten

Integratie-uitkering Sociaal domein:

Met ingang van 1 januari 2015 is een integratie-uitkering Sociaal Domein toegevoegd aan de algemene uitkering gemeentefonds. Hiermee heeft het Rijk haar voornemen om een Sociaal Deelfonds met een bestedingsverplichting voor de nieuwe taken in te stellen laten vervallen. In de septembercirculaire 2014 zijn gemeenten hierover geïnformeerd.

De integratie- uitkering Sociaal Domein is onderverdeeld in deelbudgetten voor Jeugdzorg € 10,7 miljoen, Participatiewet € 4,3 miljoen en Nieuwe Wmo ad € 4,2 miljoen. Totaal is er voor de gemeente Krimpenerwaard een budget van € 19,2 beschikbaar voor het Sociaal Domein in 2015. Hierbij moet worden vermeld dat de uitkering voor het Participatiebudget 2015 bestaat uit een bedrag van € 3,7 miljoen voor de WsW en een bedrag van € 0,6 miljoen voor het participatiebudget. Tot en met 2014 waren dit specifieke uitkeringen, maar vanaf 2015 niet meer. De budgetten zijn nu onderdeel van de integratie- uitkering Sociaal Domein en hiermee onderdeel geworden van de algemene uitkering.

Totaal overige Rijksuitkeringen met betrekking tot Sociaal Domein:

Binnen de Programma's Jeugd en Wmo en Werk en Inkomen zijn naast de integratie- uitkering Sociaal Domein nog andere uitkeringen van toepassing.

De voormalige gemeenten die zijn opgegaan in de nieuwe gemeente Krimpenerwaard ontvingen al middelen van het Rijk voor de bestaande taken in de Wmo (Hulp bij het huishouden, rol- en vervoersvoorzieningen en woningaanpassingen) middels de integratie- uitkering Wmo. Deze uitkering bedraagt € 3,8 miljoen voor de nieuwe gemeente Krimpenerwaard in 2015. Er is sprake van een forse verlaging van het budget ten opzichte van 2014, vanwege de korting op de Hulp bij het huishouden door het Rijk met 40%. Voor Krimpenerwaard betekent dit een teruggang van het beschikbare budget van 5,2 miljoen naar 3,8 miljoen

De voormalige gemeenten ontvingen ook een specifieke uitkering voor de WWB en de BBZ (Wet Buig). Dit blijven specifieke uitkeringen voor de nieuwe gemeente (uitkeringen met bestedings- en verantwoordingsverplichtingen). Het budget voor 2015 is € 8,2 miljoen.

Uitgaven

In de Begroting Krimpenerwaard, die in de raad van 2 januari is vastgesteld, zijn op basis van de geformuleerde uitgangspunten van de Stuurgroep de uitgaven gelijk gehouden aan de inkomsten door het opnemen van stelposten in de begroting.. In de risicoparagraaf van deze begroting bent u wel al geïnformeerd over het feit dat er een verwacht risico op het Sociaal Domein werd berekend van € 3,1 miljoen.

Bijgestelde Begroting 2015-2018 gemeente Krimpenerwaard

Op basis van de gegevensoverdracht die plaats heeft gevonden vanuit provincie en zorgverzekeraars en de afgesloten zorgcontracten zijn de verwachte zorgkosten in beeld gebracht. Op basis van deze gegevensoverdracht en de afgesloten contracten verwachten wij dat de zorgkosten ongeveer € 3,1 miljoen hoger zullen zijn dan de budgetten in 2015. Samengevat worden voor de onderdelen Jeugd, Wmo en Participatiewet de saldi verwacht:

	2015	2016	2017	2018
Jeugdzorg	-556.659	-1.360.283	-2.211.908	-2.211.908
Wmo AWBZ	-1.017.664	-189.456	638.752	638.752
Participatiewet	-454.813	-495.892	-563.791	-554.229
Oude Wmo	-1.068.778	-917.578	-1.098.342	-1.098.342
Totaal	-3.097.913	-2.963.209	-3.235.289	-3.225.727

Per onderdeel volgt een korte toelichting van de gehanteerde uitgangspunten op basis waarvan de meerjarige effecten in bovenstaande tabel zijn berekend. Het gaat hier om een momentopname op basis van de gegevensoverdracht van cliënten. Er is nog steeds sprake van een groot aantal risicofactoren die van invloed zijn op het Sociaal Domein (zie risicoparagraaf). De bijgestelde begroting Krimpenerwaard 2015-2018 is aangepast naar de inzichten tot en met april 2015.

De taken met betrekking tot Jeugd en Wmo (maatwerkvoorzieningen) zijn verwerkt in het Programma Jeugd en Wmo en de taken van de Participatiewet vallen onder het Programma Werk en Inkomen.

Jeugdzorg:

Uitgaven:

- De Begroting Jeugdzorg Netwerk Sociaal Domein Midden Holland (NSDMH) is volledig verwerkt in exploitatie gemeente. In deze begroting zijn de kosten die worden verwacht voor Persoonsgebonden budgetten en Zorg in natura opgenomen.
- Er is vooralsnog rekening gehouden met een solidariteitsregeling.
- De kosten van de formatie voor de nieuwe taken voor Jeugd en Wmo zijn naar rato van de beschikbare middelen verdeeld (de kosten worden op deze wijze ten laste gebracht van het beschikbare budget voor Jeugdzorg binnen de integratie-uitkering Sociaal Domein).
- De kosten voor het sociaal team worden op basis van een verdeelsleutel (inkomsten Jeugd t.o.v. totale inkomsten nieuwe taken) toegerekend aan Jeugd.

Inkomsten:

- De inkomsten zullen naar verwachting wijzigen doordat het Rijk een ander verdeelmodel bij de budgetten gaat invoeren. Dit wordt het objectief verdeelmodel genoemd. In deze bijgestelde begroting Het objectief verdeelmodel Jeugd is in 2016 voor 50% en vanaf 2017 voor 100% verwerkt conform de beschikbare informatie van de VNG.

Wmo AWBZ:

Uitgaven:

- De kosten voor begeleiding zijn in deze begroting opgenomen op basis van de gegevensoverdracht waarbij is aangenomen dat alle indicaties leiden tot een zorgafname gedurende 52 weken per jaar.
- Besluitvorming uit voormalige gemeenten is alsnog verwerkt (uitbreiding taken SWOB, welzijnsarrangement, beschutte dagopvang).
- De kosten van de formatie voor de nieuwe taken Jeugd en nieuwe Wmo zijn naar rato van de beschikbare middelen verdeeld (de kosten worden op deze wijze ten laste gebracht van het beschikbare budget voor Wmo AWBZ binnen de integratie-uitkering Sociaal Domein).
- De kosten voor het sociaal team zijn op basis van een verdeelsleutel (inkomsten nieuwe Wmo t.o.v. totale inkomsten nieuwe taken) toegerekend aan Nieuwe Wmo.
- Alle beschikbare contracten, beschikkingen, etc. zijn verwerkt (bijv. MEE, Stipter, Sociale Verzekering Bank (SVB) in verband met de Persoon Gebonden Budgetten (PGB's)).

Inkomsten:

- De inkomsten zullen naar verwachting wijzigen doordat het Rijk een ander verdeelmodel bij de budgetten gaat invoeren. Dit wordt het objectief verdeelmodel genoemd. In deze bijgestelde begroting Het objectief verdeelmodel Jeugd is in 2016 voor 50% en vanaf 2017 voor 100% verwerkt conform de beschikbare informatie van de VNG.
- .

Participatiewet:

Uitgaven:

- De bijdrage aan Promen is aangepast aan het ondernemingsplan Promen van 18-12-2014.
- De kosten voor het sociaal team worden op basis van een verdeelsleutel (inkomsten participatiewet t.o.v. totale inkomsten nieuwe taken) toegerekend aan de Participatiewet.

- De uitgaven voor de WSW worden aangepast aan de beschikbare middelen van het Rijk (budgettair neutraal), conform het ondernemingsplan Promen van 18-12-2014.

Integratie-uitkering Wmo

Uitgaven:

- De kosten voor de hulp bij het huishouden zijn naar beneden bijgesteld ten opzichte van de primaire begroting. Deze bijstelling heeft plaatsgevonden op basis van de uitgangspunten van het indicatieprotocol dat dat eind 2014 is vastgesteld door de raden van de voormalige gemeenten. De gemeente Krimpenerwaard heeft voor 2 jaar een huishoudelijke hulptoelage toegekend gekregen voor kortdurende zorg. Dit is budgettair neutraal verwerkt.

Risico's

Zoals aangegeven zijn de kosten voor de gedecentraliseerde taken grotendeels gebaseerd op de gegevensoverdracht van cliënten die eind 2014 zorg ontvingen. Er bestaat onzekerheid of deze gegevensoverdracht compleet en betrouwbaar was. Daarnaast is niet te voorspellen hoe het zorggebruik zich zal ontwikkelen omdat veelal sprake is van open-einde regelingen.

J. Friciekosten

Gemeenten die herindelen, ontvangen een vergoeding uit het Gemeentefonds om de kosten die zij maken te dekken. Deze kosten worden ook wel frictiekosten genoemd. De vergoeding van de frictiekosten werd in het verleden uitbetaald in een periode van vier jaar nadat de herindeling gerealiseerd is (40%, 20%, 20%, 20%).

In de meicirculaire 2013 heeft de minister aangegeven de vergoeding van de frictiekosten te verruimen en de uitbetaling te vervroegen. De verruiming houdt een ophoging met 25% in. De vervroeging betekent dat de betreffende gemeenten deze 25% in het jaar voorafgaande aan de herindeling krijgen uitgekeerd.

Het deel voorafgaand aan de herindeling wordt in gelijke delen verdeeld over de fusiepartners. Vanaf de datum van de herindeling komt het alleen aan de nieuwe gemeente toe. De uitbetaling van de vergoeding voor frictiekosten loopt mee in de reguliere bevoorschotting van de algemene uitkering uit het gemeentefonds en wordt in 50 gelijke termijnen per jaar uitbetaald.

Friciekosten

De handreiking administratieve en organisatorische aspecten gemeentelijke herindeling van juli 2009 van de Provincie Zuid-Holland geeft aan wat onder frictiekosten moet worden bestaan.

Voor een specificatie van wat onder deze kosten verstaan wordt, wordt verwezen naar genoemde handreiking. In het plan van aanpak gemeentelijke herindeling is aangesloten bij de indeling van de provincie.

Uitkering

In onderstaande tabel is het aan frictiekostenvergoeding te ontvangen bedrag per jaarschijf opgenomen. In de oorspronkelijke begroting 2015 was de hoogte van het bedrag gebaseerd op de septembercirculaire 2014. Naderhand is er vanuit het ministerie nog een aantal bijstellingen geweest, waardoor de totale te ontvangen bijdrage iets lager is.

Uitkering herindeling	2014	2015	2016	2017	2018	Totaal
Septembercirculaire 2014	4.104.760	6.581.366	3.290.683	3.290.683	3.290.683	20.558.175
Correctie circulaires	2.777	-9.308	-4.654	-4.654	-4.654	-20.494
Totaal	4.107.537	6.572.058	3.286.029	3.286.029	3.286.029	20.537.682

Besteding

In 2014 is door gemeenteraden van de voormalige gemeenten een aantal besluiten genomen met betrekking tot kosten die ten laste van de frictiekosten worden gebracht. Dit betreft:

- 1) Voorstel tot beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van het projectbureau voor de uitvoering van het plan van aanpak herindeling;
- 2) Voorstel tot beschikbaar stellen van een krediet voor de ICT-migratiekosten i.v.m. de herindeling;
- 3) Begrotingswijziging kredieten huisvesting herindeling.

Naast deze reeds goedgekeurde voorstellen is in de oorspronkelijke begroting 2015 voorgesteld om ook de kosten die verband houden met het verschil tussen de werkelijke personele bezetting en de nieuwe formatie ten laste te brengen van frictiekosten. Tevens worden de kosten in verband met wachtgeldbestuurders ten laste van de frictiekosten gebracht.

In onderstaande tabel worden deze kosten afgezet tegen de beschikbare middelen. De in de tabel opgenomen bedragen zijn gebaseerd op diverse aannames (zie ook de toelichting van de verschillende posten).

	Totaal
<i>Te ontvangen:</i>	
Uitkering herindeling	20.537.682
<i>Te bekostigen:</i>	
<i>Projectbureau</i>	
Begroting projectbureau	-2.500.000
Individuele gemeenten	-1.262.537
Krediet ICT	-1.000.000
Huisvesting (afschrijving sloopkosten)	-488.952
Huisvesting (toevoeging reserve)	-5.099.635
Uitvoering plannen van aanpak	-1.841.470
<i>Personele lasten</i>	-6.917.259
<i>Voormalig bestuurders</i>	-1.035.349
Beschikbaar	392.479

Ad individuele gemeenten

Elke voormalige gemeente had in 2014 vanuit de herindelingsuitkering ca. € 320.000 te besteden aan decentrale kosten als gevolg van de herindeling. Uit de jaarrekeningen 2014 blijkt dat hiervan in totaal € 1.262.537 is besteed. Het restant van ca. € 345.000 blijft beschikbaar binnen het frictiekostenbudget en is toegevoegd aan het restantbudget.

Ad krediet ICT

Het krediet voor de ICT-migratie is in 2014 beschikbaar gesteld. Afgesproken is dat de afzonderlijke gemeenten de kosten, vooruitlopend op de te ontvangen herindelingsbijdrage 2015, voorfinancieren ten laste van hun algemene reserves. In 2015 wordt het betreffende bedrag vanuit het frictiebudget teruggestort in de algemene reserve van de nieuwe gemeente.

Ad huisvesting

De kosten in verband met sloopwerkzaamheden en verhuizing worden in één keer ten laste van de frictiekosten gebracht. Voor de verbouwkosten geldt dat er gedurende vier jaar een zelfde bedrag in een reserve huisvesting wordt gestort. Vervolgens wordt deze reserve aangewend om hier in de toekomst de kapitaallasten (rente en afschrijving) in de exploitatie mee te kunnen dekken.

Ad uitvoering plannen van aanpak

In de voorbereiding op de herindeling is een aantal werkgroepen aan de slag gegaan met de harmonisatie van en ontwikkeling van beleid, producten en diensten binnen een bepaald vakgebied. Al deze werkgroepen hebben een plan van aanpak opgesteld voor de uitvoering van hun werkzaamheden. Onderdeel van ieder plan van aanpak was een inschatting van de verwachte te maken kosten per werkgroep. Met het vaststellen van het plan van aanpak herindeling is de begroting van het projectbureau ad € 2,5 miljoen beschikbaar gesteld. Ten laste van dit bedrag kon een deel van de activiteiten uit de plannen van aanpak worden bekostigd. Voor de overige activiteiten uit de plannen van aanpak is destijds bewust de keuze gemaakt om de benodigde middelen pas later, zodra er meer inzicht in de gevolgen van de herindeling en daarmee in nut, noodzaak en de kosten van de betreffende activiteiten, zou zijn. Dat moment is er nu. Daarom wordt u, via een separaat voorstel, gevraagd om de benodigde middelen beschikbaar te stellen.

Ad personele lasten

Uitgangspunt in de oorspronkelijke begroting was om het verschil tussen de werkelijke personele lasten in 2014 en de personele lasten volgend uit de nieuwe formatie ten laste te brengen van het frictiekostenbudget. Aanvankelijk werd uitgegaan van een bedrag in 2015 van ca. € 1,4 miljoen. In december 2014 is inzichtelijk geworden welke medewerkers voorlopig niet geplaatst zijn en daarmee ten laste van het frictiekostenbudget komen. De feitelijke inschaling van deze mensen is hoger dan aangenomen bij het opstellen van de begroting, waardoor de kosten ook (fors) hoger zijn, ruim € 2 miljoen in 2015. Ook hier geldt dat dit een uitvloeisel is van de door het externe bureau gehanteerde gebruikelijke systematiek voor het bepalen van de salarislasten op basis van schaalgemiddelden in plaats van werkelijke inschaling.

Afspraken die worden gemaakt met individuele medewerkers leiden er toe dat het genoemde bedrag aan fluctuaties onderhevig is.

Ad wachtgeld bestuurders

Een aantal wethouders uit de voormalige gemeenten is teruggekeerd in het huidige college van de gemeente Krimpenerwaard. Voor overige wethouders geldt dat zij recht hebben op wachtgeld. In de gepresenteerde lasten is ook nog rekening gehouden met overige kosten, zoals voor outplacement. De nu voorziene lasten zijn lager dan in de oorspronkelijke begroting. De reden is dat er drie wethouders uit de voormalige gemeenten zijn teruggekeerd in het huidige college.

Beschikbaar

Het huidige voorziene, nog vrij te besteden, beschikbare ruimte binnen de frictiekosten bedraagt ruim € 1 miljoen. Hierbij moet echter wel worden opgemerkt dat dit saldo aan fluctuatie onderhevig is.

De volgende kosten, voortkomend uit de herindeling, zullen hier eventueel nog ten laste van moeten worden gebracht:

- Kosten in verband met sociaal statuut;
- Kosten flankerend beleid
- Kosten automatisering en administratie;
- Huisvestingskosten
- Kosten voor inhuur van personeel
- Overige kosten.

Financiële begroting en meerjarenraming

Model 1: (Meerjarig) overzicht van de baten en lasten

Programma	Begroting 2015	Meerjarenraming		
		2016	2017	2018
1. Samenleving				
- Lasten	6.881	6.800	6.350	6.305
- Baten	1.922	1.920	1.849	1.779
Saldo	4.959-	4.880-	4.501-	4.526-
2. Jeugd en WMO				
- Lasten	35.254	34.142	31.965	31.062
- Baten	2.138	2.141	1.915	1.915
Saldo	33.116-	32.001-	30.050-	29.147-
3. Openbare orde en veiligheid				
- Lasten	3.962	3.822	3.795	3.632
- Baten	139	139	146	146
Saldo	3.823-	3.683-	3.649-	3.486-
4. Werk en inkomen				
- Lasten	16.005	16.034	16.102	16.092
- Baten	9.041	9.041	9.041	9.041
Saldo	6.964-	6.993-	7.061-	7.051-
5. Economie, ondernemen en bedrijvigheid				
- Lasten	77	72	72	72
- Baten	817	817	799	799
Saldo	740	745	727	727
6. Ruimtelijke ordening, wonen en mobiliteit				
- Lasten	6.043	6.164	5.539	2.054
- Baten	9.529	8.569	7.486	2.627
Saldo	3.486	2.405	1.947	573
7. Duurzaamheid, infrastructuur en milieu				
- Lasten	22.728	22.370	22.466	22.555
- Baten	12.804	12.630	12.725	12.842
Saldo	9.924-	9.740-	9.741-	9.713-
8. Recreatie en toerisme				
- Lasten	2.118	2.120	2.084	2.072
- Baten	1.187	1.187	1.187	1.187
Saldo	931-	933-	897-	885-
9. Bestuur en dienstverlening				
- Lasten	3.607	3.587	3.611	3.610
- Baten	1.079	928	928	928
Saldo	2.528-	2.659-	2.683-	2.682-
Totaal saldo programmaplan	58.019-	57.739-	55.908-	56.190-
10. Financiën en algemene dekkingsmiddelen				
Lokale heffingen	10.568	10.569	10.570	10.570
Gemeentefonds (algemene uitkering)	70.299	67.762	67.562	67.190
Dividenden	52	52	52	52
Saldo financieringsfunctie	1.696	1.495	1.364	1.408
Overige eigen middelen	2.460-	1.536-	1.301-	933-
Onvoorzien	135	165	133	133
Saldo kostenplaatsen	23.007-	22.754-	22.756-	22.574-
Saldo algemene dekking	57.284	55.753	55.625	55.846
Totaal saldo van baten en lasten	735-	1.986-	283-	344-

Programma	Begroting 2015	Meerjarenraming		
		2016	2017	2018
Beoogde toevoeging en onttrekking aan reserves				
<i>Toevoegingen:</i>				
10. Algemene dekkingsmiddelen	10.593	6.995	6.550	5.083
Totaal	10.593	6.995	6.550	5.083
<i>Onttrekkingen:</i>				
10. Algemene dekkingsmiddelen	6.887	6.456	5.413	4.442
Totaal	6.887	6.456	5.413	4.442
Geraamd resultaat	4.441-	2.525-	1.420-	985-

Model 2: Gronden waarop de meerjarenramingen zijn gebaseerd

Inleiding:

In dit model zijn de uitgangspunten voor de meerjarenbegroting 2015-2018 weergegeven. Deze kaders heeft de werkgroep Financiën als startpunt genomen voor de oorspronkelijke begroting van de gemeente Krimpenerwaard en zijn ook (grotendeels) verwerkt in deze bijgestelde begroting.

Uitgangspunten:

1. De programmabegroting is gebaseerd op de programma-indeling uit het coalitieakkoord.

Programma 1	SAMENLEVING
Programma 2	JEUGD EN WMO
Programma 3	OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID
Programma 4	WERK EN INKOMEN
Programma 5	ECONOMIE, ONDERNEMEN EN BEDRIJVVIGHEID
Programma 6	RUIMTELIJKE ORDENING, WONEN EN MOBILITEIT
Programma 7	DUURZAAMHEID, INFRASTRUCTUUR EN MILIEU
Programma 8	RECREATIE EN TOERISME
Programma 9	BESTUUR EN DIENSTVERLENING
Programma 10	FINANCIEN EN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

2. Paragrafen:

Voor de begroting zijn de volgende paragrafen worden opgesteld.

- A: Lokale heffingen
- B: Weerstandsvermogen en Risicobeheersing
- C: Kapitaalgoederen
- D: Financiering
- E: Bedrijfsvoering
- F: Verbonden partijen
- G: Grondbeleid
- H: Demografische ontwikkelingen
- I: Sociaal deelfonds
- J: Friciekosten

3. De algemene uitkering in de begroting is gebaseerd op de decembercirculaire 2014.

4. De begroting is meerjarig opzicht opgesteld in constante prijzen.

5. Indexering op lonen en prijzen voor 2015.

De begroting is opgesteld met een inflatiecorrectie van 1,5% voor 2015. De loonindexatie is verwerkt conform de vastgestelde gemeentelijke Cao.

6. Personele lasten zijn opgenomen op basis van de werkelijke loonkosten, stand eind april 2015.

Eventuele kosten die samenhangen met herplaatsingskandidaten worden ten laste van het frictiekostenbudget gebracht.

7. Aantal inwoners / woonruimten

Voor de begroting is het aantal inwoners en woonruimten op 1 januari 2014 van de vijf afzonderlijke gemeenten gesommeerd en als uitgangspunt genomen.

8. Omslagrente

De omslagrente is gebaseerd op de gemiddelde rente van de uitstaande lening portefeuille per 1 mei 2014.

9. Vervangingsinvesteringen zijn altijd opgenomen (voor hetzelfde bedrag als de oorspronkelijke investering) tenzij er een bewuste keuze is gemaakt om niet te vervangen.

10. De begrotingswijzigingen tot en met 31 december 2014 zijn verwerkt in de begroting 2015. Voor 2015 is nog geen sprake van begrotingswijzigingen.

11. De bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen zijn opgenomen conform de begrotingen 2015 van deze gemeenschappelijke regelingen.

12. De opbrengsten uit belastingen zijn niet geïndexeerd ten opzichte van 2014, behalve de OZB (1,5%).

13. Er wordt een aparte nota reserves en voorzieningen opgesteld.

Voor de notitie reserves en voorzieningen 2015 en de begroting 2015 worden de uitgangspunten die de voormalige gemeenten hanteren geharmoniseerd. Uitgangspunt is dat in die gevallen waar een onderhoudsplan voorhanden is als voorziening wordt opgenomen.

Voorzieningen:

In de nota reserves en voorzieningen worden voorzieningen met eenzelfde doel worden samengevoegd tot één voorziening.

Reserves:

Reserves waar een bestedingsplan onder ligt of dienen ter dekking van kapitaallasten blijven in stand, tenzij de reserve wordt omgezet naar een voorziening. Overige reserves worden toegevoegd aan de algemene reserve.

Rentetoevoeging aan reserves vindt alleen plaats als dit noodzakelijk is gelet op het onderliggende bestedingsplan. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij een kapitaaldeckingsreserve.

Model 3: Verschillen ten opzichte van vorig begrotingsjaar

Niet van toepassing.

Model 4: Overzicht van de geraamde incidentele lasten en baten
(bedragen x € 1.000)

Programma	Begroting 2015	Meerjarenraming		
		2016	2017	2018
1. Samenleving				
Lasten				
- Inhaalafschrijving	67			
- Bevrijdingsdag subsidie	12			
- Kunst subsidie	33	25	25	
Baten				
- verg. sport ZTII	140-	140-	70-	
Saldo	28-	115-	45-	-
2. Jeugd en WMO				
- Lasten				
- Inhaalafschrijving	491			
- Collegewerkprogramma	80			
Saldo	571	-	-	-
6. Ruimtelijke ordening, wonen en mobiliteit				
Lasten				
- Bestemmingsplannen		55		
Baten				
- Leges bouwvergunningen	317-			
- Leges omgevingsverg. Projecten	602-	70-	117-	
- Bijdrage plan Kromme Draai		152-		
- Bijdrage expl. Mac Daniel		60-	55-	
- Winstneming Tiendhoek	1.598-	1.030-	1.074-	
Saldo	2.517-	1.257-	1.246-	-
7. Duurzaamheid, infrastructuur en milieu				
Lasten				
- infrastructurele werkzaamheden Veerpoo	200			
Saldo	200	-	-	-
9. Bestuur en dienstverlening				
Baten				
- Onttrekking voorziening APPA	151-			
Saldo	151-	-	-	-
10. Financiën en algemene dekkingsmiddelen				
Lasten				
- Inhaalafschrijving	53-			
- Dekking exploitatietekort	482	545	285	
- Vervanging automatiseringssysteem			55	
- Friciekosten				
- Collegewerkprogramma	1.100			
Baten				
- Decembercirculaire	9			
- Kunst subsidie		25-	25-	
Saldo	1.538	520	315	-
Totaal saldo van baten en lasten	387-	852-	976-	-

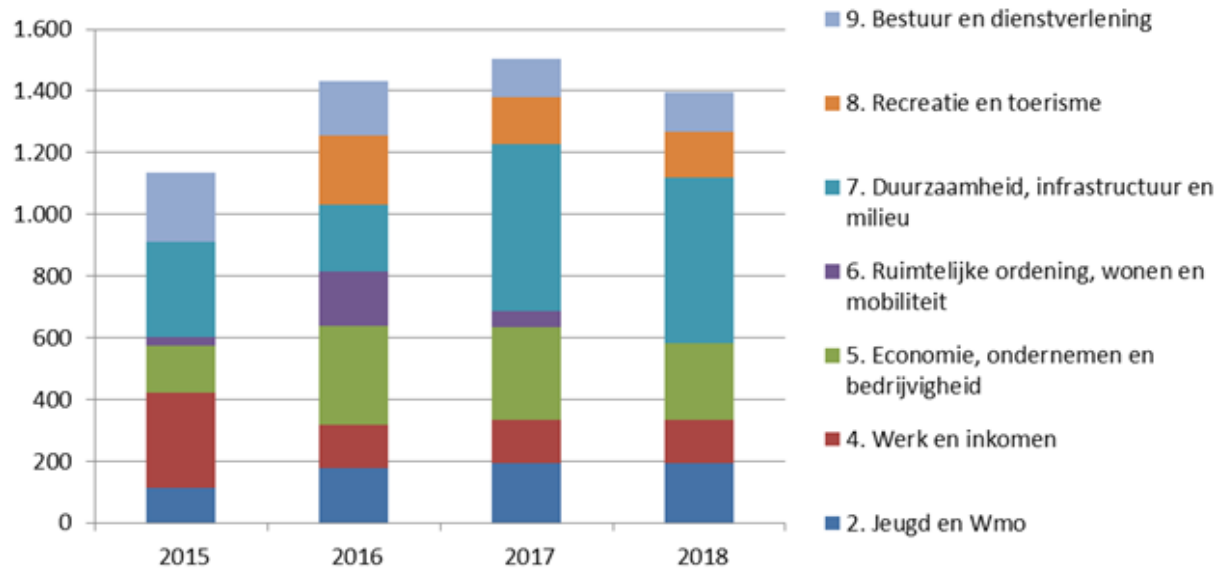
Programma	Begroting 2015	Meerjarenraming		
		2016	2017	2018
Beoogde toevoeging en onttrekking aan reserves per programma				
Toevoegingen:				
10. Algemene dekkingsmiddelen	140	140	70	
	1.598	1.242	1.129	-
	602	70	117	
Totaal	2.340	1.452	1.316	-
Onttrekkingen:				
10. Algemene dekkingsmiddelen	1.100-	55-		
	482-	545-	340-	-
Totaal	1.582-	600-	340-	-
Geraamd resultaat	371	-	-	-

Model 5: Nieuw beleid

Programma	2015	2016	2017	2018
2. Jeugd en Wmo	113	178	193	193
4. Werk en inkomen	310	140	140	140
5. Economie, ondernemen en bedrijvigheid	150	320	300	250
6. Ruimtelijke ordening, wonen en mobiliteit	30	175	55	0
7. Duurzaamheid, infrastructuur en milieu	308	218	541	536
8. Recreatie en toerisme	0	225	150	150
9. Bestuur en dienstverlening	225	175	125	125
Eindtotaal	1.136	1.431	1.504	1.394

(bedragen x € 1.000)

Model 6: Investerings met een economisch of maatschappelijk nut per programma
(bedragen x € 1.000)

prg	Gem.	Nut	Omschrijving	Res_voorz	Tarieven	I2015	I2016	I2017	I2018	
1	BAB	ECONOMISCH NUT	Inventaris De Hofstee - mjp 2015	Reserve	.	19	0	0	0	
			Inventaris De Hofstee - mjp 2016	Reserve	.	0	13	0	0	
			Inventaris De Hofstee - mjp 2017	Reserve	.	0	0	27	0	
			Sporttoestellen - mjp 2015	Reserve	.	41	0	0	0	
			Sporttoestellen - mjp 2016	Reserve	.	0	11	0	0	
			MAATSCHAPPELIJK NUT	Sportvelden - mjp 2015	Reserve	.	63	0	0	0
				Sportvelden - mjp 2016	Reserve	.	0	10	0	0
	Sportvelden - mjp 2017	Reserve		.	0	0	61	0		
	Totaal BAB						123	33	87	0
	NLK	ECONOMISCH NUT	Gem.werken - Bedrijfswagen ongedie	Reserve	.	0	0	25	0	
			Gem.werken - Kipper voor Fendt (201	Reserve	.	15	0	0	0	
			Gem.werken - Kleine prof. maaier (20	Reserve	.	0	0	20	0	
			Gem.werken - Tractor Kubota (2016)	Reserve	.	0	25	0	0	
			Sporthal De Walvis - Dakbedekking	Voorziening	.	160	0	0	0	
MAATSCHAPPELIJK NUT		Voetbalvelden Krimpen aan de Lek	Reserve	.	0	0	0	0		
Totaal NLK						175	25	45	0	
VLI	ECONOMISCH NUT	Onderbouw hoofdveld	.	.	141	0	0	0		
		Ruimen graven Haastrecht en Stolwijk	Reserve	Begraven	3	0	0	0		
		Toplaag hoofdveld	.	.	212	0	0	0		
		Toplaag trainingsveld	.	.	82	0	0	0		
		Uitbreiding begraafplaats Stolwijk	Reserve	Begraven	200	0	0	0		
		Vernieuwbouw kleedkamers VVS	.	.	126	0	0	0		
		Totaal VLI						764	0	0
Totaal 1						1.062	58	132	0	
2	VLI	ECONOMISCH NUT	- Brm / herinrichten openbare ruimte	.	.	0	472	0	0	
			- Ontwikkelen nieuwbouw Hazelmuis	.	.	0	2.191	0	0	
			- Sloop opstallen Hazelmuis en verw.	Reserve	.	0	173	0	0	
			- Tijdelijke huisvesting Hazelmuis	.	.	0	133	0	0	
Totaal VLI						0	2.969	0	0	
Totaal 2						0	2.969	0	0	
3	VLI	ECONOMISCH NUT	- Verplaatsen brandweergarage Stolw	.	.	0	2.300	0	0	
			Totaal VLI						0	2.300
Totaal 3						0	2.300	0	0	
7	BAB	ECONOMISCH NUT	Isuzu NLH 85 5-VHH-25 (nieuw)	.	.	0	0	36	0	
			Mega Multi truck 45-LPS-7 (nieuw)	.	.	0	18	0	0	
			Mercedes Sprinter 9-VFS-78 (nieuw)	.	.	0	0	45	0	
			Nimos Nitra (nieuw)	.	.	0	0	34	0	
			Vervangen opzetstrooier (nieuw)	.	.	0	0	31	0	
			vervangingsinvesteringen 2015 15jr	.	Riolering	84	0	0	0	
			vervangingsinvesteringen 2015 40jr	.	Riolering	421	0	0	0	
			vervangingsinvesteringen 2016 40jr	.	Riolering	0	279	0	0	
			vervangingsinvesteringen 2017 40jr	.	Riolering	0	0	593	0	
			vw caddy (nieuw)	.	.	0	27	0	0	
	MAATSCHAPPELIJK NUT	Tunnel / verkeerskundige oplossingen	.	.	1.535	0	0	0		
	Totaal BAB						2.040	324	739	0
	NLK	ECONOMISCH NUT	OV: Mastvervangning	Reserve	.	52	52	52	0	
OV: Vervanging armaturen			Reserve	.	54	54	54	0		
Riolering Bilderdijkstraat/-hof			Voorziening	Riolering	843	0	0	0		
Riolering Buitenweg (2014)			Voorziening	Riolering	126	0	0	0		
Riolering Centrumplan fase 2 (2016)			Voorziening	Riolering	0	558	0	0		
Riolering De Elzen (2018)			Voorziening	Riolering	0	0	0	506		
Riolering Emmastraat (2018)			Voorziening	Riolering	0	0	0	169		
Riolering Florastraat (2015)			Voorziening	Riolering	295	0	0	0		
Riolering Johan Vermeerstraat e.o.			Voorziening	Riolering	0	0	444	0		
Riolering Schoolstraat (2018)			Voorziening	Riolering	0	0	0	421		
Riolering Twijnstraweg (2017)	Voorziening	Riolering	0	0	0	295				
Riolering Wilhelminastraat (2017)	Voorziening	Riolering	0	0	121	0				
Totaal NLK						1.370	664	670	1.391	

prg	Gem.	Nut	Omschrijving	Res_voorz	Tarieven	I2015	I2016	I2017	I2018		
	OUD	ECONOMISCH NUT	Inrichting gemeentewerken	Reserve	.	0	45	0	0		
			Iveco daily	Reserve	.	0	45	0	0		
			Mini graver	Reserve	.	0	0	25	0		
			Mitsubishi 95 VRK1	Reserve	.	45	0	0	0		
		MAATSCHAPPELIJK NUT	Mitsubishi 96 VRK1	Reserve	.	45	0	0	0		
			Aanpassen en vernieuwen beschoeiing	Reserve	.	17	0	0	0		
			LED verlichting project 1	Reserve	.	0	17	0	0		
			LED verlichting project 2	Reserve	.	0	106	0	0		
			LED verlichting project 3	Reserve	.	0	47	0	0		
			LED verlichting project 4	Reserve	.	0	0	95	0		
			Vervangen brug Dekkerstraat	Reserve	.	68	0	0	0		
			Vervangen brug Nieuwlandsekade	Reserve	.	29	0	0	0		
		Totaal OUD						204	260	120	0
		VLI	ECONOMISCH NUT	Incidentele reparaties riolering	.	Riolering		114	0	0	0
				Onderhoud gemalen 2014-2017	.	Riolering		16	0	104	0
Onderhoud persleiding en randvoorziening	.			Riolering		255	0	0	0		
Vervangen riolering Agterpoort	.			Riolering		0	50	0	0		
MAATSCHAPPELIJK NUT	Vervangen riolering vrijverval 2017		.	Riolering		0	0	1.049	0		
	- Aanleg rotonde Hortensialaan Stolwijk		Voorziening	.		500	0	0	0		
	- Herstraten Groenhove en Kerspelpa		Voorziening	.		150	0	0	0		
	- Planmatig klein onderhoud openbare		Reserve	.		25	25	25	0		
	- Vervangen ov en kabel Bredeweg en		Reserve	.		88	0	0	0		
	- Vervangen ov en kabel centrum Stolwijk		Reserve	.		54	0	0	0		
	- Vervangen ov en kabel Groenhove en		Reserve	.		0	40	0	0		
	- Vervangen ov en kabel industrieterr		Reserve	.		100	0	0	0		
Totaal VLI						2.302	115	1.179	0		
Totaal 7						5.916	1.363	2.707	1.391		
8	BAB	ECONOMISCH NUT	Speeltoestellen - mjp 2015	Reserve	.	42	0	0	0		
			Speeltoestellen - mjp 2017	Reserve	.	0	0	15	0		
			Totaal BAB						42	0	15
Totaal 8						42	0	15	0		
9	BAB	ECONOMISCH NUT	Diverse hardware (verv) 2015	.	.	19	0	0	0		
			Diverse hardware (verv) 2016	.	.	0	25	0	0		
			Diverse hardware (verv) 2017	.	.	0	0	2	0		
			Softwarebeheer pakket groen (nieuw)	.	.	0	0	20	0		
			Verv.meubilair/interne aanpassingen	.	.	0	0	103	0		
	Totaal BAB						19	25	125	0	
	K5	ECONOMISCH NUT	backup omgeving	.	.		0	0	0	14	
			Back-up omgeving	.	.		0	27	0	0	
			infrastructuur	.	.		0	12	6	67	
			KA software	.	.		0	0	0	146	
overige software (cognos en impromp			.	.		0	0	0	88		
servers productieomgeving			.	.		0	5	0	42		
Telecommunicatiesysteem			.	.		0	0	0	150		
Totaal K5						42	47	16	511		
NLK	ECONOMISCH NUT	Vervanging 22 PC's	Reserve	.		0	0	0	0		
		Vervanging 24 iPads	Reserve	.		16	0	0	0		
Totaal NLK						16	0	0	0		
VLI	ECONOMISCH NUT	- Investerings ICT 2014-2017 (werk	.	.		27	25	11	0		
Totaal VLI						27	25	11	0		
Totaal 9						104	97	152	511		
Eindtotaal						7.124	6.788	3.006	1.901		

Model 7: De financiering inclusief de stand en het verloop van de reserves en voorzieningen
(bedragen x € 1.000)

Programma	Begroting*	Meerjarenraming		
	2015	2016	2017	2018
ACTIVA				
Immateriële vaste activa	-	-	-	-
Materiële vaste activa				
- Mat. Vaste activa (econ. nut)	102.919	106.401	107.944	106.131
- Mat. Vaste activa (maatsch. nut)	11.667	18.417	17.825	17.141
Financiële vaste activa	13.374	25.654	23.570	21.721
TOTAAL VASTE ACTIVA	127.960	150.471	149.339	144.994
Onderh. werk (incl. bouwgrondexpl.)	24.362	21.792	18.722	15.634
TOTAAL ACTIVA	152.322	172.263	168.061	160.628
PASSIVA				
Eigen vermogen				
- Algemene reserve	19.663	20.969	19.887	20.619
- Bestemmingsreserves	40.356	40.635	41.152	40.980
Vreemd vermogen				
- Voorzieningen	31.250	27.614	27.370	27.234
- Opgenomen langl. geldleningen	49.929	77.448	79.389	79.389
TOTAAL PASSIVA	141.198	166.667	167.799	168.222
Financieringssaldo (overschot/tekort)	11.124-	5.596-	262-	7.595

Model 8: Meerjarenoverzicht reserves en voorzieningen
(bedragen x € 1.000)

Gem.	RES_VOORZ	Omschrijving	Rente	Saldo 2014	Rente	Meer	Min	Saldo 2015	Saldo 2016	Saldo 2017	Saldo 2018		
BAB	Algemene reserve	Algemene reserve		634	0	298	0	931	931	931	931		
		Incidenteel nieuw beleid		962	0	302	0	1.264	1.264	1.351	1.321		
	Totaal Algemene reserve				1.595	0	600	0	2.195	2.196	2.283	2.253	
	Reserve	Bijdrage investeringen exploitatie		212	0	0	-37	175	138	101	65		
		Dorpsontwikkeling		327	0	91	-100	318	652	835	835		
		Kunstwerken		208	0	63	-121	149	166	189	213		
		Lichtmasten		76	0	66	-55	87	81	81	80		
		Masterplan Centrum Oost		92	0	37	0	129	167	204	241		
		Ontwerp bestemmingsplannen		77	0	20	0	97	117	137	157		
		Opleidingen		95	0	0	0	95	95	95	95		
		Personeelsreserve		96	0	31	0	127	158	189	219		
		Sport en spel		145	0	54	-12	187	214	239	253		
		Structuurvisie		2.093	0	750	-1.789	1.054	1.554	1.554	1.554		
	Uitbreiding begraafplaatsen		84	0	8	0	92	100	108	116			
	Totaal Reserve				3.504	0	1.120	-2.114	2.510	3.442	3.732	3.829	
	Voorziening	Afkoopsonderhoud gedenktekenen		99	0	0	-22	77	55	33	11		
		Baggeren		325	0	40	0	364	404	443	483		
		Decentrale arbeidsvoorwaarden		2	0	0	0	2	2	2	2		
		Egalisatieregeling		2.922	0	0	-23	2.899	2.866	2.837	2.808		
		Huisvesting basisonderwijs		202	0	0	0	202	202	202	202		
Onderhoud carillon			0	0	2	0	2	4	7	9			
Onderhoud gebouwen			366	0	187	-135	419	275	318	419			
Onderhoud graven			62	0	11	0	73	84	95	106			
Pensioenen wethouders (Appa)			196	0	21	0	217	238	259	280			
Pilotproject slootdempingen			50	0	0	-8	42	34	26	17			
Reiniging egalisatie			17	0	0	0	17	17	17	17			
Riolering onderhoud			532	0	62	-80	514	457	446	508			
Uitkeringoverschot			9	0	0	0	9	9	9	9			
Voormalige wethouders			182	0	32	-47	166	152	168	199			
Wegenfondsen			1.900	0	815	-970	1.745	1.923	1.932	2.710			
Zwembaden		0	0	0	0	0	0	0	0				
Totaal Voorziening				6.864	0	1.169	-1.286	6.748	6.722	6.794	7.780		
Totaal BAB				11.963	0	2.890	-3.399	11.454	12.360	12.809	13.862		
K5	Algemene reserve	Algemene reserve		50	0	0	0	50	50	50	50		
		Nog te bestemmen resultaat		0	0	0	0	0	0	0	0		
	Totaal Algemene reserve				50	0	0	0	50	50	50		
	Reserve	Personeel (premie korting)		11	0	0	0	11	11	11	11		
	Totaal Reserve				11	0	0	0	11	11	11		
Voorziening	Individueel loopbaanbudget		22	0	0	0	22	22	22	22			
Totaal Voorziening				22	0	0	0	22	22	22	22		
Totaal K5				83	0	0	0	83	83	83	83		
NLK	Algemene reserve	Algemene bedrijfsreserve		4.020	0	0	-8	4.012	4.004	3.996	3.996		
		Algemene bouw grondexploitatie	4,00%	666	23	1.598	-1.485	803	972	1.245	841		
		Algemene reserve	4,00%	4.548	262	1.298	-1.469	4.638	3.954	4.377	4.247		
	Totaal Algemene reserve				9.234	285	2.896	-2.962	9.453	8.930	9.618	9.084	
	Reserve	aank. mat. automatisering		269	0	20	-40	249	226	203	182		
		aank. mat. gemeentewerken		95	0	16	-42	70	53	34	9		
		aans. mat. sportzalen		33	0	3	0	36	39	41	44		
		begraafplaatsen	4,00%	817	18	90	-119	806	787	772	757		
		bestemmingsplannen		149	0	25	-50	124	99	124	149		
		bruggen en duikers		200	0	32	-47	186	167	150	134		
		BTW - compensatiefonds	2,50%	224	15	398	-352	284	202	156	209		
		combinatiefunctie Brede School		9	0	26	-18	17	17	17	17		
		digitale dienstverlening		185	0	0	-2	183	183	183	183		
		Dorpsverbetering		220	0	0	0	220	220	220	220		
		kapitaallasten	2,50%	1.181	27	0	-116	1.091	1.001	911	818		
		management		25	0	24	-5	44	63	82	101		
		monumentenbeleid		192	0	5	0	197	202	207	212		
		Nieuw Beleid		1.504	0	0	0	1.504	1.504	1.504	1.504		
		oevers		124	0	20	-12	132	126	134	143		
		openbare verlichting		169	0	29	-30	168	160	146	124		
		Opleidingen		0	0	0	0	0	0	0	0		
		personeelsbeleid		81	0	45	-2	123	168	213	258		
		sportbesluit	2,50%	496	12	0	-76	432	373	319	269		
		stimulering kunststutningen		20	0	2	0	22	25	27	29		
		verkiezingen		47	0	22	-15	54	60	67	74		
		WMO		985	0	0	0	985	985	985	1.084		
		WWB-inkomensdeel		309	0	0	0	309	309	309	309		
		Totaal Reserve				7.335	72	756	-926	7.237	6.970	6.805	6.831

Gem.	RES_VOORZ	Omschrijving	Rente	Saldo 2014	Rente	Meer	Min	Saldo 2015	Saldo 2016	Saldo 2017	Saldo 2018
	Voorziening	baggerwerken		338	0	23	0	361	390	413	195
		gemeentereiniging		1.013	0	0	-92	921	830	742	655
		groot onderhoud gebouwen		155	0	238	-297	95	71	34	-2
		onderh. buitenkant schoolgebouwen		60	0	153	-140	73	87	100	113
		pensioen politieke ambtsdragers		981	0	5	0	986	986	986	986
		plantsoenen		98	0	25	-22	101	99	108	117
		Projectbesluit		61	0	0	0	61	61	61	61
		rioleringen		3.140	0	0	-340	2.800	2.684	2.509	2.215
		wegen		702	0	830	-1.549	-18	305	406	762
		Totaal Voorziening		6.546	0	1.274	-2.440	5.381	5.512	5.359	5.101
	Totaal NLK			23.116	357	4.926	-6.328	22.072	21.412	21.782	21.016
oud	Algemene reserve	Algemene reserve		704	0	298	0	1.001	1.001	1.001	1.001
		Weerstandsvermogen		190	0	0	0	190	190	190	190
		Totaal Algemene reserve		894	0	298	0	1.191	1.191	1.191	1.191
	Reserve	AFFA (Wethouders)	2,80%	10	0	176	-30	156	155	153	158
		begrotingstekorten	2,80%	789	22	0	-232	580	301	25	25
		BTW-compensatiefonds	2,80%	0	0	0	0	0	0	0	0
		decentrale gelden	2,80%	3	1	40	-42	1	-1	-2	-4
		dekking kapitaallasten 2045	2,80%	11.987	337	0	-767	11.557	11.128	10.705	10.269
		Egalisatie "De Spil" (€ 10,-)	2,80%	21	0	0	-4	18	14	13	12
		Egalisatie woningbouw contingenten	2,80%	9	5	0	-80	-66	-63	-60	-57
		FFU	2,80%	1	0	0	-10	-8	-8	-8	-8
		Hangplekken (JOP)	2,80%	0	0	0	0	0	1	2	2
		healthcheck	2,80%	7	0	0	-2	6	4	4	5
		ICT	2,80%	567	10	0	-102	475	450	445	414
		implementatie decentralisaties en ontwikkeling C.	2,80%	121	4	0	0	125	130	135	140
		Impulsgelden Brede school (Wet OKE)	2,80%	21	1	0	0	22	22	23	23
		Incidenteel nieuw beleid	2,80%	0	6	0	0	6	13	20	27
		iNUP (voorheen Egen-i)	2,80%	0	0	0	0	0	1	1	1
		Leader Veenw eidepact	2,80%	0	0	0	0	0	0	0	0
		opleidingsplan	2,80%	0	1	0	0	1	2	3	4
		Personeel	2,80%	90	2	0	0	92	95	97	99
		peuterspeelzalen	2,80%	37	1	0	0	38	39	40	41
		Realisatie Havenfront	2,80%	227	0	0	0	227	227	227	227
		realisatie MFG Gouderak "Het Rak"	2,80%	987	28	0	-85	930	871	810	748
		Resultaat 2013		0	0	0	0	0	0	0	0
		speelplaatsen	2,80%	19	1	0	-4	15	11	7	3
		VGRP	2,80%	970	26	500	-574	923	1.134	1.372	1.626
		WMO (Wet Maatschappelijke Ontwikkeling)	2,80%	160	4	0	0	164	169	174	178
		Totaal Reserve		16.027	451	716	-1.931	15.263	14.696	14.185	13.934
	Voorziening	Afkoop Grafrechten		77	0	0	0	77	77	77	77
		baggerwerken		122	0	8	0	130	137	145	153
		Beheer havenfront		348	0	5	0	353	358	363	368
		Dubieuze debiteuren		0	0	0	0	0	0	0	0
		Dubieuze debiteuren sociale zaken		0	0	0	0	0	0	0	0
		Groenplan		0	0	0	0	0	0	0	0
		Instandhouding wegennet		0	0	0	0	0	0	0	0
		Onderhoud "De Drie Maenen"		133	0	33	-45	120	145	109	141
		Onderhoud bruggen		0	0	0	0	0	0	0	0
		Onderhoud sportvelden		262	0	35	0	297	254	190	221
		Onderhouds "openbare gebouwen"		81	0	47	-25	104	128	162	161
		Onderhouds MFG "De Spil"		382	0	51	-8	426	467	389	426
		Onderhouds MFG "Het Rak"		152	0	35	-18	168	204	233	269
		openbare verlichting		0	0	0	0	0	0	0	0
		Pensioenrechten wethouders		167	0	35	0	202	237	272	307
		Speeltuinen en -weiden		102	0	18	-3	116	122	139	157
		Tariefegalitatie afvalstoffenheffing	2,80%	14	0	0	0	14	14	14	14
		tariefegalitatie riolering	2,80%	88	4	0	-178	-86	-152	-155	-158
		Vervangen inventaris "De Drie Maenen"		100	0	10	-21	89	86	96	100
		Integraal beheerplan OR (IBOR)		4.387	0	711	-3.152	1.945	1.132	555	-579
		Totaal Voorziening		6.415	4	986	-3.450	3.955	3.210	2.588	1.657
	Totaal OUD			23.336	455	2.000	-5.382	20.410	19.097	17.964	16.783

Gem.	RES_VOORZ	Omschrijving	Rente	Saldo 2014	Rente	Meer	Min	Saldo 2015	Saldo 2016	Saldo 2017	Saldo 2018
SHN	Algemene reserve	Algemene reserve		4.073	0	395	-311	4.157	4.177	4.463	4.463
	Totaal Algemene reserve			4.073	0	395	-311	4.157	4.177	4.463	4.463
	Reserve	B. v. Hoeff-Geref. Weeshuis	5,00%	85	4	0	-4	85	85	85	85
		Buurtverbetering		0	0	0	0	0	0	0	0
		Centrale huisvesting Gemeente	4,50%	813	37	0	-96	753	700	647	593
		Kleinschalige bedrijvigheid		145	0	0	0	145	145	145	145
		MFA in Schoonhoven Oost	4,00%	582	16	0	-144	454	319	189	189
		Projecten		879	0	0	0	879	879	879	879
		Sport (uit bijdrage ZT II)		0	0	140	0	140	280	350	350
		Stedelijke Vernieuwing		173	0	0	-25	148	123	98	73
		Stimulering Sociale Woningbouw		69	0	0	0	69	69	69	69
		Unilocatie Rank	4,00%	491	20	0	-33	478	465	451	436
		Veerdienst Schoonhoven B.V.	4,50%	626	28	0	-28	626	626	626	626
		Vrij aanwendbare algemene reserve	4,00%	306	0	0	0	306	306	306	306
		Totaal Reserve		4.168	104	140	-330	4.082	3.996	3.844	3.750
	Voorziening	Aanleg en onderhoud rioleringen		175	0	593	-600	168	161	154	146
		Afvalstoffenheffing		33	0	0	0	33	33	33	33
		Baggeren Binnenwater		582	0	14	0	596	609	623	637
		bestemmingsplannen		469	0	26	-53	443	447	451	430
		Flexibel pensioen uitreden		0	0	4	-4	0	0	0	-1
		Huisvesting onderwijs		30	0	0	0	30	30	30	30
		Onderh Gem.Eigendommen incl zwembad		454	0	538	-529	463	599	551	207
		Onderhoud bruggen/beschoeiing		832	0	140	-259	713	812	837	901
	Persoonsgebonden budget		0	0	0	0	0	0	0	0	
	Seniorenbeleid		29	0	0	-9	20	20	20	20	
	Vervangingschema ICT GRK5		108	0	30	-20	118	122	105	99	
	Wegen		1.800	0	1.224	-1.459	1.565	1.565	1.565	1.565	
	Totaal Voorziening		4.512	0	2.569	-2.932	4.149	4.398	4.369	4.068	
Totaal SHN			12.753	104	3.104	-3.573	12.389	12.572	12.676	12.280	
VLT	Algemene reserve	Algemene reserve		2.816	0	298	-62	3.052	2.635	2.573	2.511
		Vaste algemene buffer		1.000	0	0	0	1.000	1.000	1.000	1.000
	Totaal Algemene reserve			3.816	0	298	-62	4.052	3.635	3.573	3.511
	Reserve	(electronische) dienstverlening		170	0	0	-46	124	89	55	49
		Afkoop onderhoud van graven		31	0	30	-35	26	20	15	10
		begraafplaatsen		7	0	35	0	42	62	67	102
		bestemmingsplannen		126	0	0	0	126	126	126	126
		BTW - compensatiefonds		167	0	0	-60	107	59	24	24
		Dorpsuitleg		133	0	0	0	133	133	133	133
		Dorpsvernieuwing		73	0	0	0	73	73	73	73
		Grondexploitatie		1.636	0	0	-150	1.486	1.486	1.486	1.486
		Milieubeheer		104	0	0	0	104	104	104	104
		openbare verlichting		144	0	109	-31	223	294	362	431
		Ruiming van graven		118	0	14	-3	129	142	156	169
		Vlissing		993	0	0	0	993	993	993	993
		Vrijval kapitaallasten		4.789	0	0	-467	4.322	3.887	3.244	3.039
		WMO		182	0	0	0	182	182	182	182
		WWB-inkomensdeel		188	0	0	0	188	188	188	188
		Zuidelijke entree		450	0	0	0	450	450	450	450
		Totaal Reserve		9.311	0	188	-792	8.706	8.288	7.657	7.557
	Voorziening	Afvalstoffenheffing		162	0	0	0	162	162	162	162
		Baggerwerkzaamheden		623	0	85	0	708	671	621	706
		Civiele kunstwerken		677	0	127	0	804	895	1.005	1.132
	decentrale gelden		0	0	0	0	0	0	0	0	
	Dubieuze debiteuren		0	0	0	0	0	0	0	0	
	Dubieuze debiteuren (soza)		0	0	0	0	0	0	0	0	
	Instandhouding gemeentelijke gebouwen		527	0	115	-139	504	264	92	208	
	Inventaris gem. gebouwen		61	0	10	0	71	81	91	101	
	Onderw ijs huisvesting		54	0	37	0	91	128	164	201	
	Openbaar groen (w ijkrenovaties)		67	0	39	0	106	145	183	222	
	Rioleringslasten		1.282	0	72	0	1.353	1.321	1.245	1.245	
	Speelterrinen		52	0	15	-2	65	61	69	85	
	Terugkoopverplichting kazerne		345	0	0	0	345	345	345	345	
	Wegen en straten		2.332	0	828	-875	2.285	2.246	2.537	3.325	
	Wethouderspensionen		708	0	17	0	725	742	760	777	
	Totaal Voorziening		6.890	0	1.344	-1.016	7.219	7.060	7.276	8.509	
Totaal VLT			20.017	0	1.830	-1.870	19.977	18.983	18.506	19.578	
KRW	Reserve	Huisvesting herindeling 2015		0	0	1.275	-456	819	1.647	2.484	3.331
		Frictiekosten		0	0	3.505	-1.489	2.016	2.255	2.529	3.180
	Totaal Reserve		0	0	4.780	-1.945	2.835	3.902	5.014	6.511	
Totaal KRW			0	0	4.780	-1.945	2.835	3.902	5.014	6.511	
Endtotaal			91.268	916	19.530	-22.497	89.218	88.409	88.833	90.113	

Model 9: Berekening EMU-saldo

Op 11 december 2013 is de wet houdbare overheidsfinanciën (wet Hof) officieel gepubliceerd. In die wet worden de Europese normen verankerd voor de hoogte van de overheidsschuld en de jaarlijkse groei van de overheidsschuld. Die normen raken ook gemeenten, omdat de gemeenteschulden en financieringstekorten van gemeenten meetellen in de overheidsschuld van Nederland. Alle gemeenten samen krijgen een plafond voor het totale EMU-tekort van gemeenten in een jaar. Dat plafond wordt volgens de wet na bestuurlijk overleg voor een bepaalde periode overeengekomen.

De hoogte van het EMU-saldo van een gemeente hangt zeer sterk samen met het investeringsvolume en de mutatie van de voorraden bouwgrond (inclusief onderhanden werk). Het investeringsvolume en de voorraad bouwgrond (inclusief onderhanden werk) van een gemeente vertoont jaar op jaar grote schommelingen.

		Begroting (bedragen x 1.000)			
		2014	2015	2016	
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	€ 3.703	€ 171		
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	€ 6.644	€ 6.513		+
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	€ 6.930	€ 7.005		+
4	Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	€ 11.385	€ 9.294		-/-
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	€ -	€ -		+
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voorzover niet op de exploitatie verantwoord	€ -	€ -		+
7	Aankoop van grond en de uitgaven van bouw-, woonrijpmaken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	€ 1.772	€ 1.026		-/-
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op de exploitatie verantwoord	€ 2.311	€ 651		+
9	Lasten op de balanspost voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	€ 8.409	€ 3.622		-/-
10	Lasten in verband met transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserve (incl. fondsen en dergelijke) worden gebracht en die niet vallen onder één van bovenstaande posten	€ -	€ -		-/-
11	Verkoop van effecten:				
	a. Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee		
	b. Zo ja wat is bij verkoop de te verwachten boekwinst op de exploitatie	€ -	€ -		-/-
Berekend EMU-saldo		€ -	€ 1.978-	€ 398	